

Onderhoudswerkzaamheden bij stuw Warken.

Waterschap Rijn en IJssel

JAARSTUKKEN 2025

Jaarverslag 2025 en Jaarrekening 2025

Waterschap Rijn en IJssel

WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

*Van links naar rechts:
Gerben Karssenbergh (secretaris-directeur), Antoinet Looman (heemraad), Hein Pieper (dijkgraaf),
Peter Schrijver (heemraad), Floor Wissing (heemraad), Dennis Wolsink (heemraad).*

Waterschap Rijn en IJssel

Postbus 148, 7000 AC Doetinchem
Bezoekadres: Liemersweg 2, 7006 GG Doetinchem
T (0314) 369 369, www.wrij.nl - info@wrij.nl

Fotografie en illustraties

Ivo Hutten, Shoot the Rabbit en medewerkers van Waterschap Rijn en IJssel.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	5
Hoofdstuk 1 Samenvatting Jaarstukken 2025	7
Hoofdstuk 2 Ontwikkelingen	12
Hoofdstuk 3 Klimaatrobuust gebied	14
3.1 Voorraadbeheer.....	14
3.2 Stedelijk gebied.....	15
3.3 Weersextremen.....	15
3.4 Systeem op orde.....	15
Hoofdstuk 4 Veilig gebied	18
4.1 Beheer op maat.....	18
4.2 Inzicht in sterkte keringen.....	18
4.3 Versterking waterkeringen.....	18
4.4 Aangrenzend areaal.....	20
4.5 Sterke adviseur in de ruimtelijke ordening.....	20
4.6 Overstromingsinformatie.....	20
Hoofdstuk 5 Gezonde leefomgeving	22
5.1 Goede Waterkwaliteit, ecologie en biodiversiteit.....	22
5.2 Een duurzame en doelmatige (afval)waterketen.....	22
5.3 Functies en emissies vormen geen belasting voor het watersysteem en de rioolwaterzuivering.....	23
5.4 Bovenregionaal waterkwaliteitsbeleid.....	24
Hoofdstuk 6 Circulaire economie & Klimaatneutraliteit	26
6.1 Circulaire economie.....	26
6.2 Klimaatneutraliteit.....	27
Hoofdstuk 7 Toekomstbestendige en wendbare organisatie	30
7.1 Open & transparant.....	30
7.2 Betrouwbaar & voorspelbaar.....	30
7.3 Toekomstgericht werken.....	30
7.4 Organisatieontwikkeling: Kr8.....	30
7.5 Rechtmatigheid.....	31
7.6 Overige doelstellingen bedrijfsvoering.....	33
Hoofdstuk 8 Jaarrekening 2025	36
8.1 De exploitatierekening in één oogopslag.....	36
8.2 Balans.....	37
8.3 Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen.....	38
8.4 Toelichting op de balans.....	40
8.5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen en risico's.....	45
8.6 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten.....	47
8.7 Exploitatierekening naar kostendragers.....	50
8.8 Exploitatierekening naar programma's.....	50
8.9 Incidentele baten en lasten.....	51
8.10 WNT-verantwoording 2025.....	52
8.11 Gebeurtenissen na balansdatum.....	52
8.12 Rechtmatigheidsverantwoording.....	52
8.13 Lopende en voorgenomen investeringen.....	53
Hoofdstuk 9 Verplichte paragrafen	57
9.1 Uitgangspunten en normen financiële uitgangspunten.....	57
9.2 Uiteenzetting financiering positie.....	57
9.3 Assetmanagement.....	58
9.4 Bedrijfsvoering.....	59
9.5 Paragraaf Openbaarheid.....	59
9.6 Weerstandscapaciteit, risico's, bestemmingsreserves en voorzieningen.....	60
9.7 Waterschapsbelastingen.....	61

9.8	Kostentoerekening.....	61
9.9	Verbonden partijen.....	62
9.10	EMU-saldo.....	64
9.11	Risico's m.b.t. fraude en integriteit.....	65
9.12	Wet open overheid.....	66
9.13	Continuïteitsparagraaf.....	66
9.14	Rekenkameronderzoeken Waterschap Rijn en IJssel.....	66
	Hoofdstuk 10 Overige gegevens.....	69
10.1	Controleverklaring van de onafhankelijke Accountant.....	69
10.2	Vaststellingsbesluit.....	73
	Kerngegevens 2025.....	74
	Bijlagen horende bij de Jaarstukken 2025.....	75
	Bijlage 1 Staat van vaste activa.....	75
	Bijlage 2 Af te sluiten investeringsprojecten.....	76
	Bijlage 3 Staat van langlopende leningen.....	77
	Bijlage 4 Renteomslag.....	78
	Bijlage 5 Subsidiereregeling SOK 2022-2027.....	79
	Bijlage 6 Zuiveringsrendementen.....	80

Voorwoord

We leven in onzekere tijden. Geopolitieke ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op en maken het steeds moeilijker om vooruit te kijken. Die onzekerheid zien we ook dichterbij huis. Het klimaat wordt steeds onvoorspelbaarder. Langdurige droogte en steeds intensere regenbuien wisselen elkaar af. Ook daar blijkt dat ontwikkelingen minder voorspelbaar zijn dan we lange tijd dachten.

Water bepaalt niet alleen hoe we in onze regio wonen, werken en leven, maar is wereldwijd een basisvoorwaarde voor natuur, economie en menselijk bestaan. Juist daarom is het werk van de waterschappen zo belangrijk.

In Nederland hebben we een unieke bestuurslaag die zich volledig richt op waterbeheer. Al eeuwenlang zorgen waterschappen voor veilig, schoon en voldoende water. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar wordt steeds complexer. Nieuwe stoffen komen in het water terecht, de eisen aan waterkwaliteit worden strenger en het watersysteem staat onder druk door klimaatverandering. Dat vraagt dat we blijven vooruitkijken, samenwerken en ons steeds opnieuw aanpassen aan veranderende omstandigheden.

Ook in 2025 werd dat opnieuw duidelijk. Het jaar begon met zeer hoge grondwaterstanden na een nat 2024, maar sloeg al vroeg om in droogte. Maart was extreem droog en het neerslagtekort hield lang aan. Dat vraagt om scherp dagelijks beheer van ons watersysteem: water vasthouden waar het kan en afvoeren waar het moet. Tegelijkertijd realiseren we ons steeds vaker dat de wereld minder maakbaar is dan we lange tijd dachten. Soms vraagt goed waterbeheer ook om bescheidenheid: accepteren dat water en bodem hun eigen wetten kennen. Het komt steeds vaker aan op wijs handelen en zorgvuldig omgaan met de ruimte die het watersysteem ons biedt.

Binnen het thema schoon water zijn in 2025 belangrijke stappen gezet. In mei openden we de vernieuwde rioolwaterzuiveringsinstallatie in Winterswijk. Met een extra zuiveringsstap verwijderden we nu ook medicijnresten uit het water. Daarmee verminderen we de hoeveelheid medicijnresten in de Groenlose Slinge met meer dan zeventig procent. En zetten we een belangrijke stap richting de Europese waterkwaliteitsdoelen voor 2027. Dit project laat ook zien hoe belangrijk samenwerking in de waterketen is.

Daarnaast werken we aan een watersysteem dat beter bestand is tegen droogte en extreme neerslag. In 't Klooster bij Hengelo (Gld) slaan we regenwater ondergronds op om het langer vast te houden in het gebied. Bij Hoog Keppel onderzoeken we met Kaumera, een grondstof uit afvalwater, hoe we dijken beter bestand kunnen maken tegen extreme droogte. In Doetinchem rondde het waterschap bovendien de dijkversterking bij Grutbroek af.

Vooruitkijken wordt steeds belangrijker. Daarom ontwikkelden we als eerste waterschap van Nederland waterkaarten die laten zien wat er gebeurt bij extreme regenval. Ze maken duidelijk hoe kwetsbaar ons gebied kan zijn. De waterkaarten helpen het principe water en bodem sturend concreet te maken: eerst kijken wat het watersysteem aan kan en daarna bepalen waar ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen. Zo maken we samen met provincie, gemeenten en andere partners betere keuzes voor de toekomst.

Nieuwe technologie en data helpen ons daarbij vooruit te kijken. Maar uiteindelijk blijft waterbeheer mensenwerk. Het vraagt kennis, ervaring en bovenal consequent vakmanschap.

De opgaven waar we voor staan zijn groot. Toch zie ik dagelijks hoeveel kennis, betrokkenheid en vakmanschap er in onze organisatie en regio aanwezig is. Dankzij die inzet blijven we bouwen aan een gebied waar mensen veilig kunnen wonen, werken en leven met water.

Ook in 2026 gaan we daarmee verder. Want goed omgaan met water is geen opgave van één jaar, maar een verantwoordelijkheid die we samendragen – nu en voor de generaties na ons.

Hein Pieper

Dijkgraaf Waterschap Rijn en IJssel

340 meter kade versterken en verhogen? Dat deden we bij industrieterrein Grutbroek in Doetinchem.

SAMENVATTING

Jaarstukken 2025

Hoofdstuk 1 Samenvatting Jaarstukken 2025

Met de jaarstukken legt het College van Dijkgraaf en Heemraden verantwoording af aan het algemeen bestuur over de realisatie van de, in de begroting opgenomen, doelstellingen en maatregelen over het afgelopen jaar. Hieraan is de verantwoording van de kosten en opbrengsten en de financiële positie van het waterschap gekoppeld.

Leidraad bij het werken aan de opgaven van de toekomst wordt gevormd door de Watervisie 2030, het Waterbeheerprogramma 2022-2027 (WBP) en het bestuursakkoord 2019-2023 'Samen een duurzame toekomst'. Het huidige bestuursakkoord 2023-2027 'In vertrouwen samen vooruit' bouwt voort op het eerdere bestuursakkoord.

Wij hebben als waterschap een goede maatschappelijke en financiële uitgangspositie en staan steeds meer in wisselwerking met onze omgeving. Mede vanuit die omgeving komen er nieuwe opgaven op ons af waarvoor een adequate organisatie nodig is.

Voor onze vier thema's en de toekomstbestendige en wendbare organisatie wordt in de navolgende hoofdstukken inzicht gegeven in de ontwikkelingen in het afgelopen jaar, de uitgevoerde activiteiten, de afwijkingen van de realisatie van de beleidsdoelen, de investeringen en de kosten die met de uitvoering zijn gemoeid. Hieronder worden de belangrijkste toekomstgerichte ontwikkelingen per thema samengevat, aangevuld met de highlights in onze reguliere werkzaamheden in de programma's.

Thema Klimaatrobuust gebied

In 2025 heeft het algemeen bestuur de Koers Neerslagextremen en de Koers Stad en dorp vastgesteld. Met de drie Koersen (Koers Voorraadbeheer is in 2021 vastgesteld) beschikken we over een samenhangende strategie voor de opgave Klimaatrobuust Gebied, met een specifieke strategie en aanpak voor Droogte, Neerslagextremen en Stedelijk gebied.

We zien in 2025, en door de jaren heen, een geleidelijke maar duidelijke stijging in de bruto investeringen in klimaatmaatregelen, zoals beoogd met de ambitie voor Klimaatrobuust Gebied in het WBP. We zien zichtbare resultaten in de landgoederenzone Baakse Beek, rond Winterswijk en met EDDGI (Elke Druppel De Grond In). En we starten de voorbereiding van nieuwe projecten. Toch bereiken we nog niet de beoogde snelheid in de groei in de uitvoering. Dit is vanwege de onzekerheid over de externe bijdragen, mede door het wegvallen van het Transitiefonds voor het landelijk gebied. We hebben dit deels weten op te vangen door nieuwe afspraken over directe bijdragen van de provincie Gelderland en de inzet op vrijvallende middelen uit het Deltafonds voor het Deltaprogramma Zoetwater.

Ook onze partners onderschrijven de noodzaak om de uitvoering te versnellen. In het nieuwe programmaplan 2025-2026 van de bestuurlijke samenwerking Aanpak Droogte en Wateroverlast Achterhoek en Liemers is het commitment uitgesproken om de beschikbaarheid van middelen langjarig te borgen met een gezamenlijk te ontwikkelen meerjareninvesteringsagenda. Dit commitment is nodig om met onze beoogde snelheid te kunnen groeien in de uitvoering.

De gezamenlijk ontwikkelde signaleringskaart voor water en bodem sturend voor stedelijke ontwikkeling in de Achterhoek is gereed. In de colleges van gemeenten en waterschap is besloten hoe we het instrument gaan toepassen. We ervaren ondertussen al dat dit instrument leidt tot een duidelijker agendering van water en bodem bij locatie- en inrichtingskeuzes.

In het project Koers Neerslagextremen is voor ons gebied de bovenregionale stresstest uitgevoerd. Daarmee hebben we inzicht verkregen in wat toenemende neerslagextremen voor ons gebied betekenen. De waterbeelden laten zien dat de impact op ons gebied potentieel groot kan zijn. Het Oude IJssel gebied valt daarin in het bijzonder op. In november 2025 is de Koers Neerslagextremen vastgesteld. Als waterschap hebben we verkend wat de gevolgen kunnen zijn als er, als gevolg van de klimaatverandering, ook extreme neerslagbuien gaan vallen, vergelijkbaar aan de neerslag die in 2021 in Limburg, België en Duitsland is gevallen. Met de Koers neerslagextremen is voor de komende 2 à 3 jaar een aantal verkenningen geprogrammeerd die meer duidelijkheid gaan geven over ons handelingsperspectief bij extreme neerslag.

Thema Veilig gebied

In 2025 werkte het waterschap aan vijf dijkversterkingsprojecten van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). De projecten Pannerden-Westervoort en Den Elterweg-Zutphen bevinden zich in de planfase. Hier werken we toe naar het projectbesluit. Het project Tolkamer- Pannerden werkt toe naar de start van de verkenningfase. Het project Rijnkade in Arnhem en Grutbroek Doetinchem zijn nagenoeg afgerond. Landelijk staat de HWBP-alliantie voor een grote opgave om te komen tot een stabiel en voorspelbaar, maar ook betaalbaar programma. In 2024 besloten de waterschappen al gezamenlijk om € 1,25 miljard extra beschikbaar te stellen voor de periode 2030–2036. De waterschappen hebben in december 2025 ingestemd met vernieuwde bestuurlijke afspraken voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). De vernieuwde bestuurlijke afspraken richten zich op vier thema's die het programma versterken: gezamenlijke strategie voor programmering en middelen, sterkere regie op programmaniveau, duidelijke afspraken aan de voorkant van projecten en betere invulling van risico's en doelmatigheidsproblemen.

Naar aanleiding van de Integrale veiligheidsrapportage 2024 heeft in 2025 het jaarlijkse gesprek met de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) plaatsgevonden. Geconcludeerd werd dat het waterschap voldoet aan de zorgplicht waterkeringen.

In de beheersing van de beverproblematiek bereiden we preventieve maatregelen voor in onze dijkversterkingsprojecten en de rest van onze gebieden waar we grote risico's zien bij laagwater. Voor hoogwatersituaties inventariseren we of preventieve maatregelen zinvol zijn.

Thema Gezonde leefomgeving

In het thema Gezonde Leefomgeving staat de uitvoering van maatregelen (uiterlijk gereed in 2027) die invulling geven aan de opgave Kaderrichtlijn Water (KRW) centraal. Dit betreft inrichtingsmaatregelen in het watersysteem en uitbreiding van rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's). Inrichtingsmaatregelen zijn verder uitgewerkt met name op het Achterhoeks Plateau. We voeren hiermee de maatregelen uit die we in het geldende WBP hebben beloofd. In 2024 is door het Ministerie van I&W in samenwerking met de waterbeheerders de KRW Tussenevaluatie uitgevoerd. Hieruit blijkt dat ook in de waterlichamen in het beheergebied van Waterschap Rijn en IJssel nog een groot aantal doelgaten blijven bestaan na het uitvoeren van alle maatregelen die al uitgevoerd zijn of nog gepland staan. In 2025 is gestart met het verkennen van aanvullende maatregelen die genomen kunnen worden om doelbereik dichterbij te brengen en welke partij daarvoor aan de lat staat. Dit betreft niet alleen het waterschap maar ook provincie en Rijk. Nadrukkelijk is ook een reductie van nutriënten vanuit de landbouw en vanuit grensoverschrijdende beken nodig. Daarnaast is reductie van emissies van chemische stoffen uit de afvalwaterketen nodig. Hiervoor werken we samen met gemeentes en omgevingsdiensten in een keten-aanpak. Hiermee bereiden we ons voor op het komende Waterbeheerprogramma en het Stroomgebiedsbeheerprogramma voor de planperiode 2028-2033. Hierbij wordt nadrukkelijk de verbinding met het thema Klimaatrobuuste inrichting van het systeem gezocht. De gevolgen van klimaatverandering hebben effect op de haalbaarheid van KRW- en andere waterkwaliteitsdoelen en de benodigde maatregelen.

Thema Circulaire economie & Klimaatneutraliteit

In 2025 is uitvoering gegeven aan het transitieplan Klimaatneutraal en circulair bouwen. In dit plan is vastgelegd hoe het waterschap invulling geeft aan de complexe duurzaamheidsopgave van klimaatneutraal en circulair bouwen binnen projecten en processen.

Het energieverbruik van het waterschap is de laatste jaren redelijk stabiel en dat is ook in 2025 het geval. Het percentage energieneutraliteit komt uit op 88%. Dit is vergelijkbaar met het jaar daarvoor.

De voorbereidingen voor de windmolen in Zutphen gaan door. Het is nu vooral wachten op de behandeling van de beroepen die zijn ingesteld bij de Raad van State. Er is een tussenuitspraak geweest. Hierin is aangegeven dat de vergunningen bijna in orde zijn. Een definitieve uitspraak is nog uitgebleven. Het project blijft hierdoor verder vertragen en de oplevering van de windmolen is nu voorzien in 2027/2028.

Toekomstbestendige en wendbare organisatie

Om te komen tot een toekomstbestendige en wendbare organisatie hebben we verder gewerkt aan de doorontwikkeling van onze organisatie. Per 1 september 2025 is de nieuwe organisatiestructuur van kracht gegaan. Het bijbehorende sturingsmodel is gericht op het versterken van kiezen en prioriteren, een effectievere inzet van capaciteit en het verduidelijken van rollen en verantwoordelijkheden.

Daarnaast is in 2025 de Strategie Digitale Transformatie vastgesteld, de hierin opgenomen vier focusthema's staan vanaf 2026 vijf jaar centraal in de realisatie: Ontwikkeling van de mens, datagedreven werken, informatie- en datamanagement en experimenteren. Hiervoor zijn in onze organisatiestructuur ook professionaliseringsstappen gezet.

In 2025 is een intern traject doorlopen naar aanleiding van de aanpassing van het belastingstelsel van de waterschappen per 1 januari 2026. Op basis van een vastgesteld plan van aanpak is, in de achterliggende periode een uitgebreid traject doorlopen om de noodzakelijke wijzigingen, besluiten en uitvoeringsaspecten tijdig door te voeren. Dit project is met goed gevolg doorlopen.

Programma Watersystemen

We zijn 2025 begonnen met zeer hoge grondwaterstanden dankzij een nat 2024. Vroeg in het voorjaar was het extreem droog (o.a. droogste maart ooit). Het neerslagtekort hield aan in de lente en de zomer waardoor er een onttrekkingsverbod is ingesteld. In de herfst hebben we normale hoeveelheden neerslag gehad met gedeeltelijk herstel van de hydrologische omstandigheden. In november en december was er sprake van droogte terwijl de grondwatervoorraad niet volledig was hersteld zodat extra maatregelen om water vasthouden nodig waren.

Het uitvoeringsprogramma heeft geleverd wat in de begroting en in bestuursrapportage (Burap) 2 aan prognoses is afgegeven. EDDGI-spoor 1 gaat onverminderd door. De Berkelprojecten zijn volop in uitvoering gekomen. Hierbij loopt traject Lochem Almen deel 2 door in 2026, Borculo Lochem is in 2025 grotendeels afgerond. In de Landgoederenzone is de uitvoering voor 2026 voorbereid. Ook is het project om tot hydrologisch herstel van de Hagenbeek te komen voor 85% gereed gekomen in 2025. Voor de Grote Beek en de Groenlose Slinge is de planuitwerking nog gaande.

Programma Afvalwaterketen

De rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) hebben ook dit jaar stabiel en goed gepresteerd. Alle RWZI's samen hebben voor 99,9% aan de lozings-eisen voldaan.

Over de volle breedte geeft het programma Afvalwaterketen vorm aan de plannen en doelen voor deze WBP-periode. Aanpassing van de RWZI's (Winterswijk, Ruurlo, Lichtenvoorde en Aalten) in het kader van de KRW-doelen hebben focus. In 2025 is de planvoorbereiding voor RWZI Etten gestart. De technische nazuivering op RWZI Winterswijk werkt goed. De opstart van de slibgisting in Olburgen verliep moeizaam, maar aan het einde van het jaar is de biogasproductie verbeterd en bijna op het niveau van het ontwerp. Het aanbestedingsproces voor de uitbreiding van de slibgistingsinstallatie Nieuwgraaf is afgerond. Deze is in november gepubliceerd. De resultaten worden in 2026 voorgelegd aan het algemeen bestuur. Kansen en mogelijkheden voor een slimmere keten zijn verder uitgewerkt. Met het Datalab krijgen we sneller en breder inzicht in onze data en sturingsmogelijkheden. De slimme gemalenregeling in Winterswijk is gebruik genomen.

Het op het juiste moment en tegen acceptabele kosten verkrijgen van materialen en inhuren van personeel bleven risico's geven op vertragingen in projecten. Voor veel plannen zijn netcongestie (onvoldoende capaciteit in het landelijke elektriciteitsnetwerk) en (project)vergunningen een risico. Om het assetmanagement verder te kunnen professionaliseren, is de Koers Waterketen ontwikkeld en inhoudelijk vormgegeven. Het levert een beter beeld op van de staat van de assets en de ontwikkelingen die op ons afkomen. Ook stelt het ons in staat om het werk beter te prioriteren en producten en besluitvorming verdergaand onderbouwd voor te leggen.

Vaarwegtaak Oude IJssel

De provincie Gelderland heeft het beheer van de regionale vaarweg Oude IJssel ondergebracht bij het waterschap. We hebben in dat kader een aantal renovaties uitgevoerd aan onze beweegbare bruggen. Dit was noodzakelijk gelet op de ouderdom van deze objecten. Deze werkzaamheden zijn afgerond in 2025. Met de gemeente Doetinchem/Buha is de samenwerking verder vormgegeven. De werkzaamheden om het bedienings- en besturingssysteem van alle beweegbare bruggen en sluizen volledig te gaan vervangen is verder uitgewerkt en deels uitgevoerd.

Financiën 2025

De netto lasten vallen € 0,7 mln. lager uit dan begroot. Er was € 145,5 mln. begroot en de realisatie eindigt op € 144,8 mln. Dit is een realisatiegraad van 99,5% van de begroting.

Naast de reguliere bedrijfsvoering hebben we een toevoeging moeten maken aan de voorziening van de bestuurderspensioenen van € 0,9 mln. Ook is er een incidentele meevaller als gevolg van de verkoop van het voormalige RWZI-terrein naast ons hoofdkantoor. Andere meevallers zijn de hogere netto belastingontvangsten van € 2,5 mln. en het extra dividend van € 1,1 mln. die hoger is uitgevallen dan begroot.

Het resultaat 2025 sluit voor inzet van bestemmingsreserves met € 2,7 mln. positief. Dit resultaat valt € 4,3 mln. hoger uit dan de begroting. Met de toevoeging uit de bestemmingsreserve Innovatiefonds wordt het resultaat na inzet van bestemmingsreserves € 2,7 mln. positief. Dit resultaat wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid (DFB).

	Begroting 2025	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Realisatie vs Begroting
Netto kapitaallasten	33.509	33.949	33.803	33.751	242
Netto personeelslasten	47.862	48.012	47.783	47.600	-262
Netto overige lasten	64.131	66.099	66.383	63.169	-962
Incidentele baten				-624	-624
Arbeidsgerelateerde voorziening				900	900
Netto lasten	145.502	148.060	147.969	144.796	-706
Belastingopbrengsten	141.871	143.780	142.942	144.117	2.246
Kwijtschelding	2.070	2.070	2.071	1.925	-145
Oninbaar	468	468	429	347	-121
Netto baten	139.333	141.242	140.442	141.845	2.512
Operationeel resultaat	-6.169	-6.818	-7.527	-2.951	3.218
Dividenden	4.540	5.617	5.617	5.617	1.077
Nog te bestemmen resultaat	-1.629	-1.201	-1.910	2.667	4.296
Algemene reserve	-148	-334	-1.043		148
BR Innovatiefonds				-32	-32
BR Huisvesting	-614				614
BR DFB	-867	-867	-867	2.699	3.566
Resultaat na bestemmen	0	0	0	0	0

Tabel 1.1 Samenvatting Financiën

Investeringsvolume 2025 per programma

Voor de onderhanden en nieuwe investeringsprojecten werken we met een netto-investeringsvolume, de saldering van de bruto investeringsuitgave en de cofinanciering (investeringsinkomsten). Onderstaande tabel geeft de realisatie van dit volume in 2025 weer ten opzichte van de begroting.

De netto realisatiegraad bedraagt 90% ten opzichte van de begroting. In de loop van het jaar werd de verwachte realisatie voorzien en is het investeringsvolume daarom bij bestuursrapportage 2025-2 naar beneden bijgesteld. De realisatie ten opzichte van Burap 2025-2 is 100%.

bedragen in € 1.000

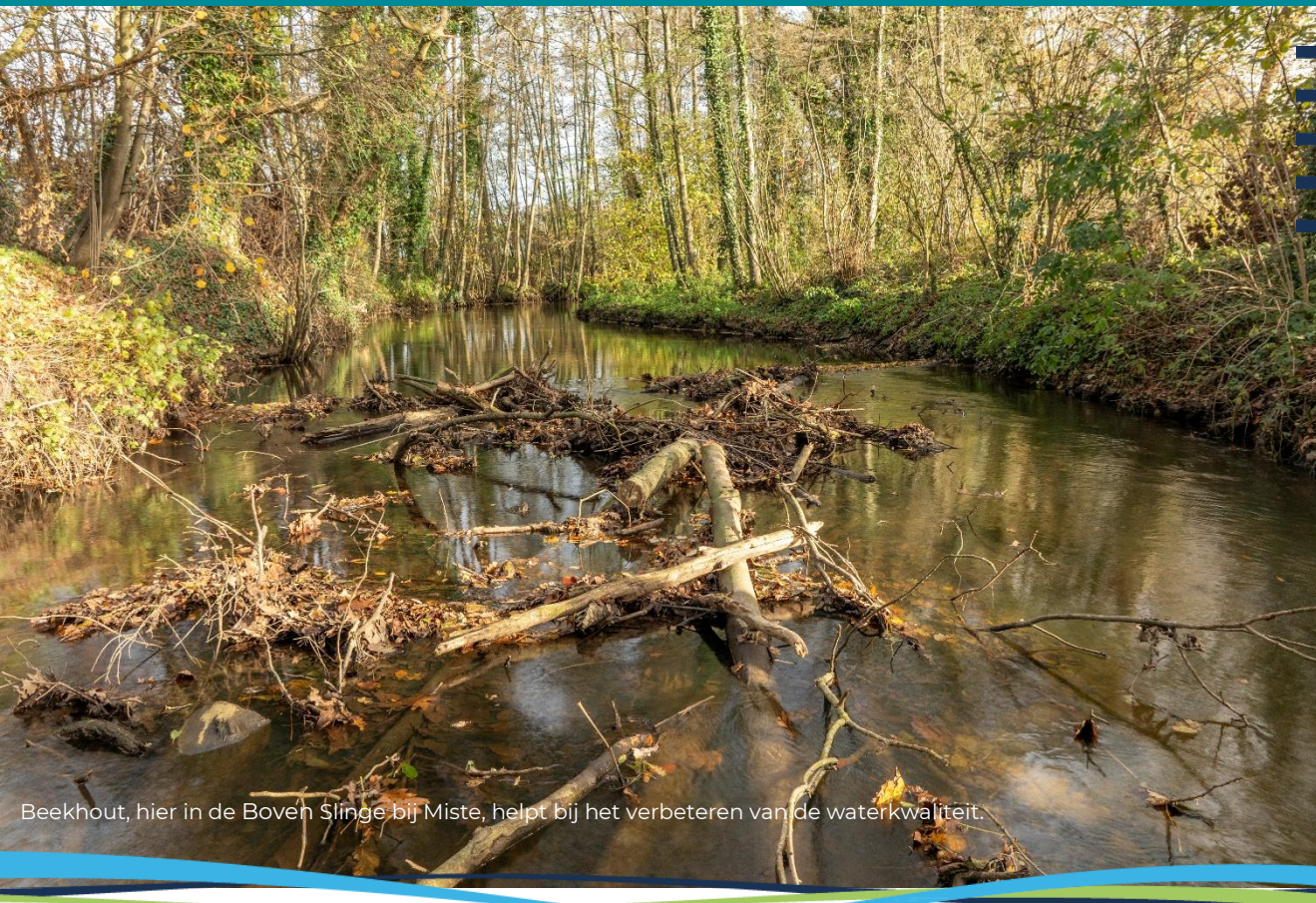
	Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Realisatie 2025	Realisatie- graad
Veiligheid	29.418	29.184	27.263	26.030	88%
Watersystemen	17.165	18.002	19.748	22.566	131%
Afvalwaterketen	16.817	17.770	12.990	9.983	59%
Vaarwegen *)	3.011	3.370	3.420	3.418	114%
Subtotaal bruto Investeringsvolume	66.412	68.327	63.421	61.997	93%
Veiligheid	-19.089	-20.694	-17.578	-14.818	78%
Watersystemen	-4.701	-4.701	-6.701	-8.016	171%
Afvalwaterketen	-300	-586	-521	-443	148%
Vaarwegen *)	-3.011	-3.370	-3.420	-3.418	114%
Subtotaal cofinanciering	-27.101	-29.351	-28.220	-26.695	99%
Netto Investeringsvolume	39.311	38.975	35.201	35.302	90%

Tabel 1.2 Investeringsvolume 2025

*) Voor het Vaarwegbeheer worden investeringen geraamd die jaarlijks voor 100% vergoed worden door de Provincie Gelderland. De netto-investeringen zijn daarom per saldo € 0.

Toelicht op de realisatiegraden:

- Bij Waterveiligheid leidt het afbouwen van de investering voor groot onderhoud tot een lager investeringsvolume. Dit type werkzaamheden wordt in de toekomst onder de exploitatie gebracht. Dit geldt ook voor het op te starten wettelijk verplichte beoordelingsproject voor onze primaire keringen. Bij de versterkingsprojecten van onze primaire waterkering (de HWBP-projecten) met bijbehorende subsidie inkomsten neemt het bruto investeringsvolume af. Dat is te verklaren door faseovergangen in een aantal projecten waarbij het restant van de risicoreserveringen komt te vervallen. Daarnaast vallen de uitgaven in 2025 lager uit als gevolg van de latere beschikbaarheid van medewerkers.
- Bij Watersystemen zijn we op koers en op stoom voor wat betreft de uitvoering van de WBP-doelen. De grote hoeveelheid werk in de uitvoering heeft geleid tot een hoge bruto realisatiegraad (131%), veel inkomsten met ook verrekeningen uit voorgaande jaren (171%) en daarmee een netto realisatiegraad van 117%.
- Bij Waterketen hadden we in 2025 veel projecten in voorbereiding en uitvoering. Toch is de netto realisatiegraad met 58% laag. De oorzaak hiervan is de vertraging bij de planvoorbereiding van de uitbreiding slibgisting Nieuwgraaf, het traject met de Raad van State voor Windenergie Zutphen en de vertragingen voor de KRW-projecten Ruurlo en Lichtenvoorde. Dit heeft tot gevolg dat grote investeringsbedragen doorschuiven in de jaarschijven. Het doel om deze projecten aan het einde van 2027 (KRW-maatregel) gereed te hebben is niet in gevaar.
- Bij vaarwegen zien we een hoger investeringsvolume als gevolg van een kostenverhoging in het project Groot onderhoud kunstwerken waarbij de beweegbare bruggen zijn gerenoveerd. In Burap 1 is het krediet hiervoor opgehoogd. Het project is dit jaar afgerond.

Beekhout, hier in de Boven Slinge bij Miste, helpt bij het verbeteren van de waterkwaliteit.

HOOFDSTUK 2

Ontwikkelingen

Hoofdstuk 2 Ontwikkelingen

De belangrijkste externe en interne ontwikkelingen die zich sinds het vaststellen van de Begroting 2025 hebben voorgedaan, worden hier vermeld.

KRW-opgave en de bijdrage vanuit VTH

In 2025 heeft het waterschap belangrijke stappen gezet om de KRW-doelen te versterken binnen het beheergebied. Er is een KRW-screening uitgevoerd van directe industriële lozingen. In 2025 is gestart met maatwerkbesluiten voor RWZI's die lozen op regionaal water. De verwachting is dat we 2026 en 2027 nodig hebben om ze af te ronden. KRW-doelen zijn structureel meegenomen in de actualisatie van vergunningen.

Daarnaast is een eerste basis gelegd voor gebiedsgericht agrarisch toezicht binnen *Schoon Water*. De samenwerking met omgevingsdiensten is in Etten en Winterswijk geïntensiveerd via pilots in de 'Ketenaanpak'. Ook is gericht onderzoek gedaan naar bronnen van KRW-stoffen op basis van monitoringsgegevens. Verder heeft het team deelgenomen aan een pilot met het Toetsingskader Waterkwaliteit en aan de opzet van het provinciale programma Indirecte lozingen.

Aandacht voor zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en waterkwaliteit

Op landelijk en Europees niveau neemt de aandacht voor organische microverontreinigingen en zeer zorgwekkende stoffen toe. Een van de voorbeelden is de groep van PFAS-verbindingen. Deze stoffen treffen we ook aan in ons oppervlaktewater. Deze kunnen ook leiden tot problemen voor de drinkwaterbereiding uit oppervlaktewater. Specifiek voor PFAS zet Nederland in op een Europees verbod van deze stoffen. Afgelopen jaar is een voorlopig akkoord bereikt voor de Richtlijn Prioritaire Stoffen. Hierin staan nieuwe eisen voor de aanwezigheid van (micro)verontreinigingen in oppervlaktewater. Hieronder vallen een aantal ZZS stoffen. Vanaf januari 2024 is er een landelijke ZZS-emissiedatabase. Hierin kunnen bedrijven de uitstoot van ZZS in lucht en water rapporteren. Dit ondersteunt het waterschap en de omgevingsdiensten bij de beoordeling van bedrijfsrapportages op basis van de ZZS-informatieplicht voor vergunningplichtige bedrijven. De probleemstoffen kunnen zo eenvoudiger worden herleid tot de bron(nen). Dit is nodig voor het behalen van de waterkwaliteitsdoelen in het oppervlaktewater en/of het doelmatig werken van de RWZI

Herziening Europese richtlijnen

Sinds 1 januari 2025 is de Herziende Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater in werking getreden. Deze wordt voor 2027/2028 in Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De aangescherpte normen voor nutriënten en de zuiveringsplicht voor medicijnresten betekenen forse investeringen voor de RWZI's in de komende 3 planperiodes (tot 2045). De aangekondigde herziening van de Richtlijn Prioritaire stoffen betekent dat de lijst van stoffen, waarvoor een norm bestaat in oppervlaktewater, steeds langer wordt. Deze laatste krijgen een plaats in de chemische toestand in het kader van de KRW. Dit betekent dat er in de volgende planperiode ook een aanvullende KRW-opgave komt voor deze stoffen. Ondanks het feit dat we pas in volgende planperiodes aan de nieuwe regelgeving hoeven te voldoen, is het zaak dat het waterschap zich via een impact analyse voorbereidt. Daarnaast is het raadzaam om bij het uitvoeren van KRW-maatregelen te toetsen of ze 'no regret' zijn in het licht van de nieuwe regelgeving.

Landelijk Hoogwaterbeschermingsprogramma

In 2024 hebben de waterschappen al gezamenlijk besloten om extra middelen voor de middellange termijn (2030– 2036) beschikbaar te stellen. In december 2025 hebben de waterschappen ingestemd met vernieuwde bestuurlijke afspraken voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). De bestuurlijke afspraken richten zich op vier thema's die het programma versterken: gezamenlijke strategie voor programmering en middelen, sterkere regie op programmaniveau, duidelijke afspraken aan de voorkant van projecten en betere invulling van risico's en doelmatigheidsprikkels. Ook voor ons waterschap hebben deze afspraken betekenis in de vorm van scherpere landelijke kaders en meer landelijke sturing op risico's.

Ruimte voor de Rivier 2.0

In de afgelopen periode is door het Rijk, in samenwerking met de regionale partijen, gewerkt aan het programma Integraal Rivier Management. Dit is door het nieuwe kabinet omgedoopt tot het programma Ruimte voor de Rivier 2.0. Het Rijk is in 2025 gestart met de uitwerking ervan. Het programma moet de basis zijn voor een nieuw pakket aan maatregelen voor het toekomstbestendig maken van het riviereengebied, gericht op zowel de laagwater- als de hoogwaterproblematiek. In 2026 worden de beleidsbeslissingen gericht op rivierbodembodem en afvoerverdeling voor hoog- en laag water genomen.

We vernieuwen verschillende stuwen in ons gebied.

HOOFDSTUK 3

Klimaatrobuust gebied

Hoofdstuk 3 Klimaatrobuust gebied

Uit het Waterbeheerprogramma

Onze ambitie is om richting 2050 wendbaar invulling te geven aan het beheer, het onderhoud en de inrichting van het regionaal watersysteem. Dit doen we in combinatie met aanpassingen in gebruik en inrichting van de omgeving. Zo bereiken we jaarrond een optimale balans tussen te nat en te droog. Tegelijkertijd zijn inwoners, bedrijven en medeoverheden voldoende weerbaar tegen de onvermijdelijke gevolgen van extreem weer.

Beleidsdoelstellingen

- WBP-KG-01 We houden het watersysteem op orde en zorgen dat we aan de normen blijven voldoen in landelijk en stedelijk gebied.
- WBP-KG-02 We werken toe naar een andere balans van vasthouden-bergen-afvoeren (voorraadbeheer). We houden rekening met de meest recente inzichten over de snelheid van klimaatverandering.
- WBP-KG-03 Wij investeren gebiedsbreed in een toename van de veerkracht en anticiperen op de nieuwe inzichten over de snelheid van klimaatverandering richting 2050.
- WBP-KG-04 We pakken daarvoor een agenderende rol in de integrale aanpak. We doen dit samen met omgevingspartners, om te komen tot een nieuwe inrichting.
- WBP-KG-05 We zetten in op de verdere ontwikkeling van onze instrumenten (hydrologische modellen en meetnetten) en intensiveren de kennisontwikkeling.
- BA-01 We werken aan een veerkrachtig, klimaatrobuust watersysteem. Een systeem dat is aangepast aan de weersverandering zoals droogte en extreme neerslag. De effecten van klimaatverandering, die steeds sneller voelbaar worden.

3.1 Voorraadbeheer

2025 op hoofdlijnen

- Vervolg samenwerking Aanpak Droogte en Wateroverlast Achterhoek en Liemers:
De overheden en maatschappelijke partners in de bestuurlijke samenwerking Aanpak Droogte en Wateroverlast Achterhoek en Liemers hebben zich met het programmaplan 2025-2026 begin 2025 gecommitteerd aan het vervolg van de samenwerking aan een klimaatbestendige regio. De basis voor de uitvoering van maatregelen en projecten is de afgelopen jaren gelegd, en dat moet nu leiden tot (meer) resultaat. Dat willen de partners concreet realiseren via acht sleutelprojecten en -gebieden, het opstellen en borgen van een meerjarenprogrammering (minimaal tien jaar), het verankeren van bodem en water sturend in het beleid van de partners en een scopeverbreding met (bovenregionale) neerslagextremen.
- Kortetermijnmaatregelen:
Het algemeen bestuur heeft in het najaar 2024 ingestemd met het Vervolgprogramma EDDGI 2025-2030 en de financiering voor 2025 en 2026. Hiermee wordt de huidige vraag gestuurde en TBO-aanpak voortgezet en uitgebreid met een gebiedsgerichte aanpak. Provincie Gelderland heeft cofinanciering beschikbaar gesteld voor een versterkte inzet op EDDGI in de gebiedsontwikkeling Winterswijk. Met enkele gemeenten worden verkennende gesprekken gevoerd over samenwerking rond EDDGI. Daarnaast is EDDGI Bodem, waarin met agrariërs wordt gewerkt aan verbetering van de bodemgesteldheid gestart. Dit geldt ook voor het Interreg project DIWA, waarin kennisuitwisseling met de Duitse collega's over EDDGI is opgenomen. De selectie van gebieden voor de uitbreiding van de EDDGI-aanpak loopt. Met de start van Kr8 is ook de nieuwe aansturing van de EDDGI-organisatie van start gegaan. In 2026 volgt een voorstel voor (co)financiering voor de periode 2027-2030.
- Langetermijnmaatregelen:
Via de bestuurlijke samenwerkingen in de 'Aanpak Droogte', de werkregio Liemers en de werkregio Achterhoek+ lopen twee verdiepende analyses. Hierin werken we samen met gemeenten en provincie de uitgangspunten voor Water en Bodem Sturend uit. De signaleringskaart 'Water en Bodem Sturend' is in 2025 opgeleverd voor de Achterhoek. Begin 2026 wordt deze opgeleverd voor De Liemers. De signaleringskaart De Liemers wordt voor besluitvorming voorgelegd aan de colleges van de betrokken partijen. Hiermee is een belangrijke basis gelegd voor een zorgvuldige afweging van het waterbelang bij keuzes over stedelijke ontwikkeling. Hiermee wordt invulling gegeven aan de Koers Stad en Dorp (Water en bodem sturend bij stedelijke ontwikkelingen) en de Koers Neerslagextremen (waterbeelden van de Limburg bui zijn in de kaart verwerkt). Met de gemeenten, provincie en maatschappelijke partners op de Veluwezoom stellen we een 'Feitenbeeld Watersysteem Zuidflank Veluwe' op, analoog aan de eerste stap in de samenwerking in de Aanpak Droogte en Wateroverlast Achterhoek en de Liemers. Dit Feitenbeeld is begin 2026 gereed. Voor het gebied van de Liemers is de verdiepende analyse met gemeenten, provincie en maatschappelijke partners begin 2026 afgerond. Hiermee ligt er een handelingsperspectief voor de korte en de lange termijn. Voor het stroomgebied van de Oude IJssel is een verdiepende analyse gestart. We brengen samen met gemeenten, provincie en maatschappelijke partners het handelingsperspectief voor droogte én (bovenregionale) wateroverlast in beeld.

- **Integrale klimaataanpak focusgebieden:**
Via projecten in Landgoederenzone Baakse Beek, op het Achterhoeks Plateau en in vier drinkwatergebieden werken we samen met andere partijen en grondeigenaren droogtemaatregelen verder uit. We doen dit in combinatie met opgaven voor natuur, landbouw en drinkwater. Daarbij wordt zowel gewerkt aan een andere inrichting van het watersysteem en ruimtelijk gebruik, als aan geen spijt maatregelen via het Vervolgprogramma EDDGI. Deze projecten zijn onderdeel van de sleutelprojecten/gebieden in het kader van het Programmaplan Droogte en Wateroverlast Achterhoek en Liemers 2025-2026.
In 2025 zijn gesprekken gevoerd over substantiële bijdragen van de provincie. Voor extra inzet op EDDGI in Winterswijk en de integrale verkenning van het deelgebied Woold & Limbeek zijn middelen vanuit provincie en waterschap beschikbaar gesteld in 2025. Provincie Gelderland, gemeente Winterswijk en het waterschap hebben in 2025 de interbestuurlijke samenwerking verder vormgegeven. Definitieve besluitvorming hierover vindt plaats in 2026.
- **Aanpassen van beleid & beheer en kennisontwikkeling:**
De doorontwikkeling van het peilbeleid is sinds medio 2025 getemporeerd vanwege een (tijdelijk) gebrek aan personele capaciteit.
Het voorstel voor het aanpassen van het langjarig monitoringsnetwerk is gereed en wordt in 2026 voorgelegd aan het algemeen bestuur.
We nemen actief deel aan een aantal kennisontwikkelingsprojecten. Een belangrijke ontwikkeling op dit vlak is het Interreg-project DIWA. Dit is een grensoverschrijdende samenwerking met Duitse partners op het gebied van droogte, waar EDDGI en de Landgoederenzone Baakse Beek zijn ingebracht als gebiedspilot.

3.2 Stedelijk gebied

2025 op hoofdlijnen

De koers voor stedelijk gebied (koers Stad en Dorp) is in het eerste kwartaal van 2025 vastgesteld door het algemeen bestuur. De koers omvat een eenduidige visie en aanpak van onze opgaven in stedelijk gebied voor ons hele werkgebied. Op basis van de koers stellen we met iedere gemeente een samenwerkingsagenda op. We maken een start met de gemeenten Zutphen, Duiven/Westervoort en Doetinchem.

Ondertussen werken we al samen met gemeenten aan projecten in het stedelijke gebied. We doen dit op de thema's waterkwaliteit en wateroverlast. Dit doen we op basis van het bestaande monitoringsprogramma voor waterkwaliteit in stedelijk gebied en op basis van de stresstesten die we met gemeenten hebben uitgevoerd. Deze bestaande plannen en projecten verbinden we aan de samenwerkingsagenda. Met de gezamenlijk, met gemeenten en provincie, ontwikkelde Signaleringskaart Water en Bodem Sturend voor de Achterhoek en De Liemers, zetten we een belangrijke stap in het proces van de wegging van het waterbelang bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen.

3.3 Weersextremen

2025 op hoofdlijnen

In het project Koers Neerslagextremen is voor ons gebied de bovenregionale stresstest uitgevoerd. Daarmee hebben we inzicht verkregen in wat toenemende neerslagextremen voor ons gebied betekenen. De waterbeelden laten zien dat de impact voor ons gebied potentieel groot kan zijn. Het Oude IJssel gebied valt daarin in het bijzonder op. In 2025 heeft het algemeen bestuur de Koers Neerslagextremen vastgesteld. Daarin is uitgewerkt wat dit voor het waterschap betekent in de diverse rollen die we hebben: watersysteembeheer, crisisbeheersing, beheerder van vitale assets en de rol in de ruimtelijke ordening. Onderdeel van de Koers is een actieprogramma. De Koers heeft een looptijd van acht jaar, waarbinnen het actieprogramma uitgevoerd wordt.

3.4 Systeem op orde

2025 op hoofdlijnen

Voor wateroverlast door inundatie vanuit oppervlaktewater zijn normen afgesproken. Wij hebben het watersysteem hieraan getoetst en lossen de knelpunten op. Het plan van aanpak voor het op orde krijgen van de overige keringen (kades) voeren we uit. Dit geldt ook voor het (meerjaren) meetprogramma bagger. Wij werken aan het op orde krijgen en houden van onze assets. Steeds vaker treffen we planten en dieren aan die een risico vormen voor de waterveiligheid, waterkwantiteit en biodiversiteit (zogenoemde plaagsoorten). Het bestrijden en/of beheersbaar houden hiervan wordt structureler aangepakt.

Wat is hiervoor in 2025 gedaan in het programma Watersystemen?

- Om het regionale watersysteem betrouwbaar te houden voor de toekomst, wordt er jaarlijks regulier groot onderhoud aan onze assets voorbereid en uitgevoerd. Dit betreft bijvoorbeeld de renovatie van stuwen en procesautomatisering van de waterkwantiteitsobjecten. Het groot onderhoud aan de beweegbare brug Terborg en sluis de Pol, beide Oude IJssel, is de eerste helft van 2025 afgerond. Daarnaast wordt het op orde krijgen van de assetinformatie voor de Lange Termijn Asset Planning (LTAP) projectmatig opgepakt. De nieuwbouw c.q. renovatie van de Berkelstuwen Velhorst en Hoge Weide is in 2025 aanbesteed en wordt in 2026 afgerond.
- In het kader van de actualisatie van de calamiteitenplannen zijn in 2025 de draaiboeken Wateroverlast voor alle vijf stroomgebieden aangepast. Deze actualisatie liep parallel met de koers Weesextremen (zie paragraaf 3.3).
- In het kader van het meetprogramma baggeren (Nota Waterbodem) is vanaf 2024 ingezet op het versneld inmeten van de watergangen voor het totale beheergebied. In 2025 is deze versnelling afgerond. Daarnaast is ook de kwaliteit van de sliblaag van alle KRW-waterlichamen bemonsterd om na te gaan of eventueel voedselrijk slib een knelpunt is voor het halen van de KRW-doelstelling. De meetgegevens worden nader geanalyseerd, zodat ook een eventuele baggeropgave voor deze watergangen in beeld komt.
- Actualisatie van de registratie van de grondwateronttrekkingen wordt voortgezet om een actueel en compleet beeld van de omvang en ligging van de onttrekkingen in ons werkgebied te krijgen.

We houden een grote dijkbewakingsoefening. . Zo zijn we goed voorbereid op hoogwater.

HOOFDSTUK 4

Veilig gebied

Hoofdstuk 4 Veilig gebied

Uit het Waterbeheerprogramma

De bescherming tegen hoog water is een randvoorwaarde om veilig te kunnen wonen en werken in ons gebied. Daarnaast hebben we een sterke adviesrol in de ruimtelijke ordening en zijn we een sterke partner in de calamiteitenbestrijding.

Beleidsdoelstellingen

- WBP-VG-01 Beheer op maat: we voeren de zorgplicht uit conform de ambities die we hiervoor geformuleerd hebben.
- WBP-VG-02 We hebben inzicht in de sterkte van de regionale en primaire waterkeringen.
- WBP-VG-03 We zorgen voor de versterking van de regionale en primaire waterkeringen.
- WBP-VG-04 We hebben zicht op en sturen op ontwikkelingen in het aangrenzend areaal.
- WBP-VG-05 We zijn een sterke adviseur in de ruimtelijke ordening.
- WBP-VG-06 Voor als de dijken breken: we hebben een effectieve crisisorganisatie.
- BA-01 De bescherming tegen hoog water is een randvoorwaarde om veilig te kunnen wonen en werken in ons gebied. We zorgen voor veilige dijken, nu en in de toekomst. Dat doen we door dagelijks beheer van onze dijken/keringen en door continu inzicht in het functioneren van onze dijken/keringen.

4.1 Beheer op maat

2025 op hoofdlijnen

Naar aanleiding van de Integrale veiligheidsrapportage 2024 heeft in 2025 het jaarlijkse gesprek met de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) plaatsgevonden. Geconcludeerd werd dat het waterschap voldoet aan de zorgplicht waterkeringen.

Na ruim twee jaar van voorbereiding heeft de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur de gedragscode op 1 april 2025 aangewezen in de Omgevingsregeling. De gedragscode Bestendig beheer en Onderhoud is van toepassing op een breed scala van werkzaamheden die we uitvoeren, zoals het maaien van dijken. De gedragscode wordt zo veel als mogelijk nageleefd. Hierdoor moest het onderhoud aan de keringen aangepast worden. Deze aanpassing wordt geëvalueerd en de verbeteringen worden doorgevoerd in het onderhoud van komend jaar.

In juli is de nationale beveraanpak vastgesteld. We blijven werken met het beverprotocol van de provincies en onze eigen aanpak die daar in past. De komende jaren worden met landelijke werkpakketten de aanpak en ook maatregelen verder uitgewerkt. Vooruitlopend daarop bereiden we preventieve maatregelen voor in onze dijkversterkingsprojecten voor de risicogebieden bij laagwater. Voor hoogwatersituaties inventariseren we of preventieve maatregelen zinvol zijn.

In 2025 hebben er grootschalige dijkbewakingsoefeningen plaatsgevonden. De dijkposten, het nemen van noodmaatregelen en het sluiten van de coupures in primaire keringen werd beoefend. Op kleine aandachtspunten na is dit goed verlopen.

4.2 Inzicht in sterkte keringen

2025 op hoofdlijnen

De eerste landelijke beoordeling (LBO-1) van onze primaire waterkeringen is eind 2022 afgerond. We hebben gewerkt aan de voorbereiding van de tweede landelijk beoordeling (LBO-2).

Er is in 2023 voor het eerst een grondwatermonitoringsnetwerk geplaatst bij een aantal dijktrajecten. Dit netwerk is gekoppeld aan ons waterschapsbrede monitoringsysteem. In ons Datalab is de ontsluiting en het gebruik van de meetgegevens in een viewer ontwikkeld. Na evaluatie is in 2024 besloten het netwerk uit te breiden naar het gehele areaal. In 2025 hebben we dit netwerk opgestart. Deze werkzaamheden lopen door in 2026.

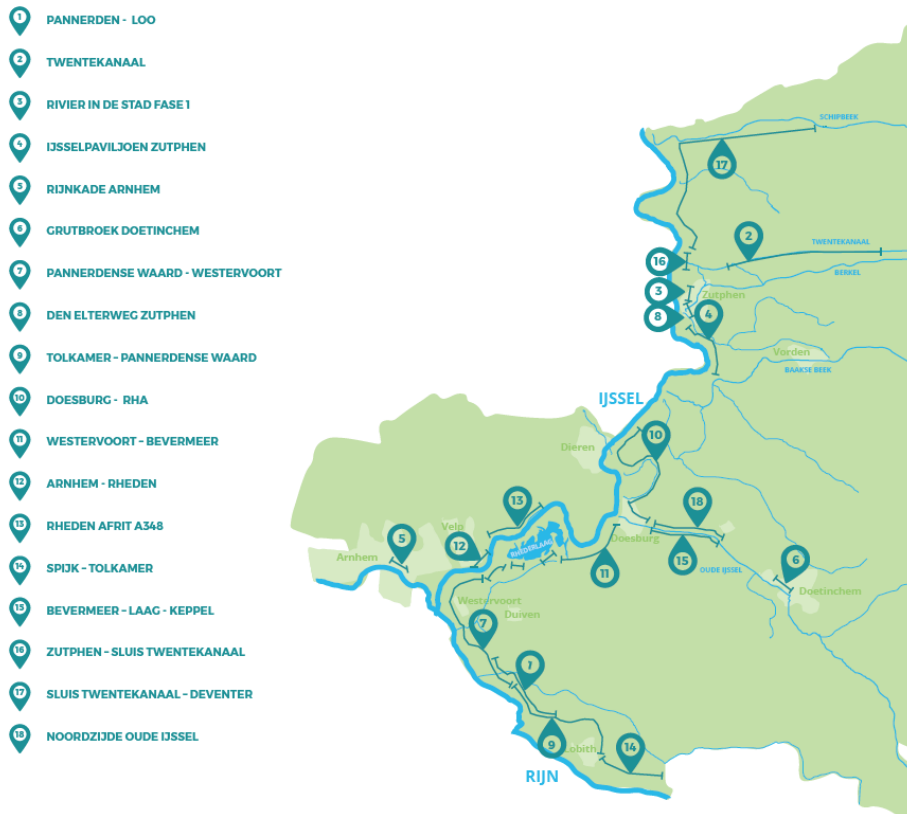
4.3 Versterking waterkeringen

2025 op hoofdlijnen

HWBP-opgave

De doelstelling is dat de primaire keringen in 2050 voldoen aan de norm uit de Omgevingswet. Voor primaire keringen is er een vijftal lopende dijkversterkingsprojecten: Den Elterweg Zutphen, Grutbroek Doetinchem, Pannerdense Waard-Westervoort, Rijnkade Arnhem en Tolkamer-Pannerden. Hiervan zijn Rijnkade Arnhem en Grutbroek Doetinchem in 2025 nagenoeg afgerond. Deze projecten zijn onderdeel van het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

DIJKVERSTERKINGSPROJECTEN WATERSCHAP RIJN & IJSSEL

HWBP
voor sterke dijken

Waterschap Rijn en IJssel
WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Figuur 4.1 Dijkversterkingsprojecten

Project Den Elterweg-Zutphen

In 2025 is het concept Voorkeursalternatief (VKA) met omwonenden, grondeigenaren en gebiedspartners in het kader van het participatieproces uitvoerig besproken. Er zijn geen zienswijzen ingediend en het VKA is in 2025 ter vaststelling aan het college aangeboden. De voorbereiding van de plan uitwerkingsfase is gestart en de subsidieaanvraag is opgesteld.

Project Rijnkade Arnhem

2025 stond in het teken van de uitvoering van het project. Het project is voortvarend en emissieloos uitgevoerd. Door de gefaseerde aanpak is de waterveiligheidsopgave al in 2024 afgerond en de ruimtelijke inpassing en afwerking is in 2025 gerealiseerd.

Project Pannerdense Waard-Westervoort

In 2025 is op basis van het VKA de voorbereiding van de plan uitwerkingsfase gestart. Ook is de subsidieaanvraag HWBP opgesteld en ingediend.

Project Industrierrein Grutbroek Doetinchem

In 2025 is dit project definitief afgerond. De laatste restpunten zijn opgelost en het project is overgedragen aan de beheerorganisatie.

Ontwikkelingen landelijke alliantie

Landelijk staat de HWBP-alliantie voor een grote opgave om te komen tot een stabiel en voorspelbaar, maar ook betaalbaar programma. De waterschappen hebben in 2024 gezamenlijk besloten om extra middelen voor de middellange termijn (2030–2036) beschikbaar te stellen aan het landelijk programma. Dit onder de voorwaarde dat ook het Rijk haar aandeel in de kosten (50%) bijdraagt.

De waterschappen hebben in 2025 de Bestuurlijke Herijking HWBP vastgesteld. De bestuurlijke afspraken richten zich op vier thema's die het programma versterken: gezamenlijke strategie voor programmering en middelen, sterkere regie op programmaniveau, duidelijke afspraken aan de voorkant van projecten en betere invulling van risico's en doelmatigheidsprikkels. In 2025 is gestart met de uitwerking van deze afspraken.

Op basis van deze afspraken worden de kaders waarbinnen de HWBP-projecten worden uitgevoerd aangescherpt. Gevolg is dat de financiële kaders en risicoverdeling tussen de projecten en het landelijk programma strakker geregeld worden. Ook wordt de programmering uitgewerkt tot 20250.

Regionale keringen

Onze *regionale keringen* moeten in 2030 voldoen aan de norm, zoals gesteld door de provincie. De toetsing van de regionale keringen is in 2024 afgerond. In 2025 hebben we dit vertaald naar een verbeterprogramma. Gelet op de synergievoordelen is er vooruitlopend met Natuurmonumenten besloten een deeltraject in Vierakker versneld te verbeteren. Dit plan is in 2025 gerealiseerd.

4.4 Aangrenzend areaal

2025 op hoofdlijnen

In 2024 is het programma 'Ruimte voor de Rivier 2.0' van start gegaan. In 2025 is dit verder uitgewerkt. In 2026 zijn de eerste besluiten gepland over de lange termijn afvoerdeling en ook over de rivierbodempligging.

Dijkkring 48 - gelegen aan de noordzijde van de Rijn - beslaat in totaal 98 kilometer waterkering, waarvan 53 kilometer in Nederland en 45 kilometer in Duitsland ligt. Voor de bescherming van het Nederlandse achterland van dijkkring 48 zijn wij mede afhankelijk van Duitse dijken. Vanuit dit perspectief is het van groot belang om een strategie te bepalen in samenhang met Nederlands en Duits beleid.

Als waterschap nemen we deel aan de 'Arbeitsgruppe Hochwasser'. In december 2025 is er een hoogwaterconferentie gehouden in Rees en is de samenwerking voor de komende vijf jaar bestuurlijk bekrachtigd door het ondertekenen van een gezamenlijke verklaring. Op de hoogwaterconferentie werd teruggeblikt op de resultaten uit de afgelopen periode en is ook vooruitgeblikt op de ontwikkelingen die de komende jaren gaan komen voor de samenwerkingsovereenkomst.

Vanuit het regionale systeem is er onder het de vlag van het onderzoeksprogramma JCAR-ATRACE een bovenregionale stresstest uitgevoerd samen met de Duitse partners. De definitieve resultaten volgen in 2026. Het is waardevol dat we hier met dezelfde uitgangspunten en beschikbare gebiedskennis aan beide zijden van de grens tot een gedeeld inzicht en beeld komen. Niet alleen als input in de voorbereiding op en tijdens een hoogwater, maar ook als bouwsteen voor een analyse en aanpak naar een klimaat robuuster systeem op stroomgebiedsniveau.

4.5 Sterke adviseur in de ruimtelijke ordening

2025 op hoofdlijnen

We dragen zorg voor de actuele en passende waterinformatie ten behoeve van de processen voor de ruimtelijke ordening om zo te stimuleren dat een goede afweging van risico's plaats zal vinden. Wat er in de directe omgeving van de kering gebeurt kan van invloed zijn op de waterveiligheid van ons gebied of op de instandhouding van onze waterkeringen.

In 2025 hebben we het plan van aanpak opgesteld voor de Profielen van Vrije Ruimte voor de primaire waterkeringen. De profielen van vrije ruimte zijn de ruimtelijke reserveringen voor toekomstige dijkversterkingen. Deze actie komt voort uit de brief 'water en bodem sturend' van het Rijk uit 2022. De profielen van vrije ruimte worden door de waterschappen opnieuw bepaald en worden door gemeenten en provincies geborgd in het ruimtelijk beleid. Dit traject loopt door tot 2028. De centrale vragen hierbij zijn 'Hoeveel ruimte voor onze waterkeringen willen we reserveren naar de toekomst?' en 'Hoe gaan we hiermee om?'

4.6 Overstromingsinformatie

2025 op hoofdlijnen

In 2025 hebben we voor de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) onze overstromingskaarten aangeleverd aan de landelijke database overstromingsinformatie. Op basis van deze informatie hebben de provincies Gelderland en Overijssel de nieuwe overstromingsrisicokaarten vastgesteld.

We testen het zwemwater in het Bronsbergenmeer.

HOOFDSTUK 5

Gezonde leefomgeving

Hoofdstuk 5 Gezonde leefomgeving

Uit het Waterbeheerprogramma

Als waterschap zorgen we voor een schoon en gezond watersysteem voor de mensen en de natuur in het gebied. Wij streven ernaar dat het water in onze leefomgeving geschikt is voor verschillende maatschappelijke functies en dat het geen risico's oplevert voor de volksgezondheid. Ons doel is een oppervlaktewatersysteem te bereiken dat functioneert om de functies natuur, stedelijk gebied en vruchtbare landbouwgronden te bedienen.

Beleidsdoelstellingen

- WBP-GL-01 We zorgen voor inrichting, beheer en onderhoud van de watergangen en de afvalwaterketen (transportstelsels en rioolwaterzuiveringen).
- WBP-GL-02 We geven invulling aan de maatregelen voor de KRW- en HEN/SED wateren (nu Natuurwateren).
- WBP-GL-03 We beschermen de kwaliteit van onze overige wateren om achteruitgang te voorkomen.
- WBP-GL-04 We stimuleren en beïnvloeden andere partijen die een bijdrage kunnen of moeten leveren aan het behalen van de gewenste waterkwaliteitsdoelen.
- WBP-GL-05 We faciliteren en stimuleren ontwikkeling en kennis op het gebied van bodemverbetering en zuiveringstechnieken.
- BA-03 Ons doel is een watersysteem te bereiken dat functioneert om de functies natuur, stedelijk gebied en vruchtbare landbouwgronden te bedienen. We streven naar schoon water dat in onze leefomgeving geschikt is voor verschillende maatschappelijke functies.
- PPN-GL-2024 Een grotere biodiversiteit op grondstroken aangrenzend aan onze watergangen, eigen terreinen en kades wordt nagestreefd, i.s.m. de ambitie Biodiversiteit en Visie op onderhoudspaden. In de jaren 2024-2029 wordt de eerste 70 km als pilot brede onderhoudspaden gerealiseerd.

5.1 Goede Waterkwaliteit, ecologie en biodiversiteit

2025 op hoofdlijnen Systeem op Orde

De afgelopen jaren zijn waterbodempkwaliteitsmetingen gedaan in KRW-waterlichamen waarvan het vermoeden was dat de voedselrijke sliblaag een knelpunt is voor het halen van de KRW-doelen. Deze meetgegevens zijn nader uitgewerkt tot een baggerprogramma. Deze inventarisatie- en onderzoeksfase is medio 2025 afgerond. Vervolgens is er door het algemeen bestuur een krediet beschikbaar gesteld om de 1^e tranche van de baggeropgave verder uit te werken en ook daadwerkelijk uit te voeren. We liggen op koers om het voedselrijke slib uiterlijk in 2027 ook daadwerkelijk te verwijderen.

2025 op hoofdlijnen Schoon en gezond

In 2025 zijn de twee Berkeltrajecten in uitvoering gekomen, is de vispassage bij stuw Miste opgeleverd en is de Beurzerbeek benedenloop afgerond. Op het Achterhoeks plateau zijn de KRW- en Natuurwateropgaven nader uitgewerkt. Het beekherstel van de Buurserbeek (Schansweg-Watermolen) is technisch voorbereid zodat de uitvoering in 2026 kan starten. De Grote Beek en de Groenlose Slinge zijn verder voorbereid en planvorming loopt door in 2026. Uitvoering hiervan kan op zijn vroegst starten in 2027, waarbij het voor de Grote Beek helder is dat we een deel van de KRW-opgave pas in de volgende planperiode realiseren. De ontbrekende feitenbladen voor de Natuurwateren op het Achterhoeks Plateau zijn in concept gereed. Ook zijn de feitenbladen voor de Veluwe Beken aangepast ten aanzien van begrenzing en maatregelen en in concept gereed. Deze feitenbladen worden in 2026 bestuurlijk vastgesteld door D&H van het waterschap en GS van de provincie Gelderland. Met de provincie Gelderland wordt de nadere programmering en financiering van de uitvoering van maatregelen voor de Natuurwateren verder uitgewerkt.

In 2023 zijn het beleidskader voor Biodiversiteit en de Visie op onderhoudspaden bestuurlijk vastgesteld. De implementatie van het biodiversiteitsbeleid krijgt vorm en loopt in 2026 en verder door met omvorming van onze eigen terreinen en bio divers beheer en onderhoud. De pilot van 70 km breedspoorpaden is in 2025 gestart.

5.2 Een duurzame en doelmatige (afval)waterketen

2025 op hoofdlijnen Water op maat

In 2025 is de uitwerking van de KRW-opgave voor de RWZI's Winterswijk, Ruurlo, Lichtenvoorde, Aalten en Etten voortgezet. Naar verwachting worden alle maatregelen binnen de planperiode en het beschikbare budget gerealiseerd. Wel is geconstateerd dat netcongestie en stikstofdepositie (verlenen van vergunning) een risico vormen. Hiervoor zoeken we naar effectieve beheersmaatregelen. Op RWZI Winterswijk is de technische nazuivering feestelijk geopend en in gebruik genomen. De eerste resultaten zijn boven verwachting goed. De slimme keten heeft daar ook aan bijgedragen (zie hieronder). Voor RWZI's Ruurlo en Lichtenvoorde is de realisatie van de technische nazuiveringen aanbesteed. Voor RWZI Aalten is gestart met het ontwerpen van de technische nazuivering, waarbij de techniek BioPhree ook

wordt uitgewerkt (innovatie vanuit Uppwater, nationaal groeifonds). Besluitvorming volgt in 2026. Op RWZI Etten is de bedrijfsvoering geoptimaliseerd ten behoeve van de KRW-opgave. Aanvullend worden in Etten technische aanpassingen uitgewerkt om ook de verandering in het aanbod van afvalwater en instandhoudingsopgave in te vullen. Ook daarvoor zal besluitvorming in 2026 plaatsvinden.

In de regio Achterhoek+ werkt het waterschap samen met gemeenten aan de wateropgaven in de afvalwaterketen. In 2023 is binnen Achterhoek+ de nieuwe afstemmingsstructuur met beleidstafels voor Water & Riolering en het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie van start gegaan. Door de introductie van de beleidstafel Water en Riolering hebben waterkwaliteit en de afvalwaterketen regionaal weer een volwaardig podium gekregen. In 2025 hebben we in zuiveringskringen Etten en Winterswijk een ketenaanpak opgezet en doorlopen om samen de zinvolle maatregelen voor de KRW-doelen af te leiden. In 2026 volgt besluitvorming van een afvalwaterakkoord en uitvoeringsplan per zuiveringskring. Hiernaast is er ook aandacht voor de kwaliteit van het stedelijk water. De ketenaanpak wordt verder uitgerold naar andere zuiveringskringen.

Met tien gemeenten werkt het waterschap samen in het Regionaal Meetsysteem Rijn en IJssel (RMRIJ) aan inzicht in het functioneren van de waterketen, het verbeteren daarvan en het slim inzetten van maatregelen. Het data-analyseplatform dat samen met ons eigen Datalab opgezet wordt, maakt uitwisseling van gegevens tussen de deelnemers mogelijk. De samenwerking RMRIJ is afhankelijk van de specifieke expertise van onder andere data-analisten en de meetnetbeheerkennis. Ook wordt de vraag naar deze expertise groter. Acties om deze kwetsbaarheid te verkleinen zijn uitgewerkt. Een deel is al uitgevoerd en een deel volgt de komende jaren. De gemeente Berkelland is toegetreden tot deze samenwerking.

2025 op hoofdlijnen Slimme keten

De slimme rioolgemalenregeling ten behoeve van de KRW-opgave, die samen met de gemeente Winterswijk, Oost-Gelre en ons Datalab wordt ontwikkeld, is live. De resultaten zijn positief en volgens verwachting, daarom is de regeling eind 2025 geïmplementeerd in het reguliere beheer. Door deze technische regeling wordt afvalwater gelijkmatiger naar de RWZI aangevoerd. Dit zorgt voor een beter functionerende RWZI en blijkt randvoorwaardelijk voor het goede functioneren van de technische nazuivering op RWZI Winterswijk.

Er is een groot aantal operationele dashboards ontwikkeld die helpen om zuiveringsinformatie inzichtelijker te presenteren en beter op orde te krijgen. Ook zijn onze zuiveringstechnici getraind in het ontwikkelen van hun eigen dashboards. Dit tezamen geeft een belangrijke bijdrage aan het inrichten van slimmere procesregelingen. Belangrijk aspect bij dit alles blijft cybersecurity, waarbij de gekozen lijnen in de uitrol van de procesautomatisering vooralsnog een goede basis lijken. Tot slot zijn er stappen gezet voor een professioneler assetmanagement. De Koers Waterketen heeft vorm en inhoud gekregen. Voor alle zuiveringskringen zijn o.a. de huidige staat, ontwikkelingen, opgaven in kaart gebracht. Dit geeft sturing aan de operationele werkprocessen en tegelijk geeft het inzicht in afwegingen rond investeringen. Dit biedt een betere onderbouwing bij besluitvorming.

5.3 Functies en emissies vormen geen belasting voor het watersysteem en de rioolwaterzuivering

2025 op hoofdlijnen Schoon en gezond

Voor het bereiken van de KRW-doelen voor grond- en oppervlaktewater hebben verschillende partijen een deel-verantwoordelijkheid: Rijk, provincies, waterschappen, gemeenten, landbouwsector, industrie en Duitsland. Het waterschap draagt hieraan bij door, de in het WBP, geprogrammeerde KRW-maatregelen uit te voeren en door monitoring en kennisdeling over (afstand tot) doelbereik en handelingsperspectief.

Met de partners in Duitsland zijn via Joint Fact Finding gegevens gedeeld van analyses van de grensoverschrijdende belasting. Met de agrarische sector is de samenwerking voortgezet, o.a. via de Vruchtbare Kringloop - Oost, EDDGI, Doelsturing Melkveehouderij Gelderland (opschaling van voorheen Markemodel), SoilValley en Kunstmestvrije Achterhoek. Voor verdere gezamenlijke kennisontwikkeling over emissieroutes en handelingsperspectief onderhoudt het waterschap nauwe contacten met de landbouwsector, gebieds- en kennispartners. Vanuit de in 2024 opgestarte DAW-impulsprojecten is in Vragender-Lievelde het waterkwaliteitsonderzoek gecontinueerd en zijn maatregelen met agrariërs verkend. In 't Klooster zijn waterinfiltratiemaatregelen aangelegd (in samenhang met het lopende gebiedsproces) en vinden gebiedsbijeenkomsten plaats, gericht op het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Tenslotte is het bodemgezondheidsonderzoek (Innovatiecentrum De Marke) gecontinueerd. Het pilotproject EDDGI-bodem werkt (in samenwerking met provincie Gelderland) met agrariërs aan het vasthouden van water en stoffen via het verbeteren van de bodemgesteldheid. Het aantal deelnemende agrariërs dat hieraan werkt, wordt in 2026 uitgebreid met het DAW-impuls project Grondig Gelderland. Voor EDDGI 2.0 is de basis gelegd.

2025 op hoofdlijnen Water op maat

Sinds 2024 is de urgentie toegenomen om de emissie van schadelijke stoffen vanuit de afvalwaterketen te verminderen. Vanuit het KRW-impuls programma is er extra aandacht voor normoverschrijding van stoffen in oppervlaktewater door emissies uit de afvalwaterketen. Vanaf 2025 is de Herziening Richtlijn Stedelijk Afvalwater van kracht en is de Herziening van de Richtlijn Prioritaire Stoffen aangekondigd. Naast het waterschap zijn meerdere organisaties verantwoordelijk voor het beheersen van emissies van stoffen uit de keten. Gemeenten en omgevingsdiensten zijn belangrijke ketenpartners. Daarom is het waterschap gestart met een traject om te komen tot een samenhangende ketenaanpak om invulling te geven aan de gezamenlijke KRW-opgave.

Generiek is het beeld dat veel gemeenten plannen hebben voor woningbouw of uitbreiding van bedrijventerreinen wat resulteert in een groei van afvalwater. In 2025 hebben we voor RWZI Etten geconcretiseerd hoe de groei van afvalwater opgevangen kan worden binnen de lozingsruimte voor RWZI Etten. Tot nu toe werd voorzien om via maatregelen in de bedrijfsvoering te voldoen aan de KRW. Afgelopen jaar is daar bijgekomen dat de lozing van de bedrijfsafvalwater impact heeft op de stabiliteit van het zuiveringsproces van de RWZI. Door deze omstandigheid is duidelijk geworden dat er maatregelen nodig zijn in de keten (o.a. het afkoppelen van regenwater) en aan de RWZI om de groei op te kunnen vangen binnen de huidige lozingsseisen.

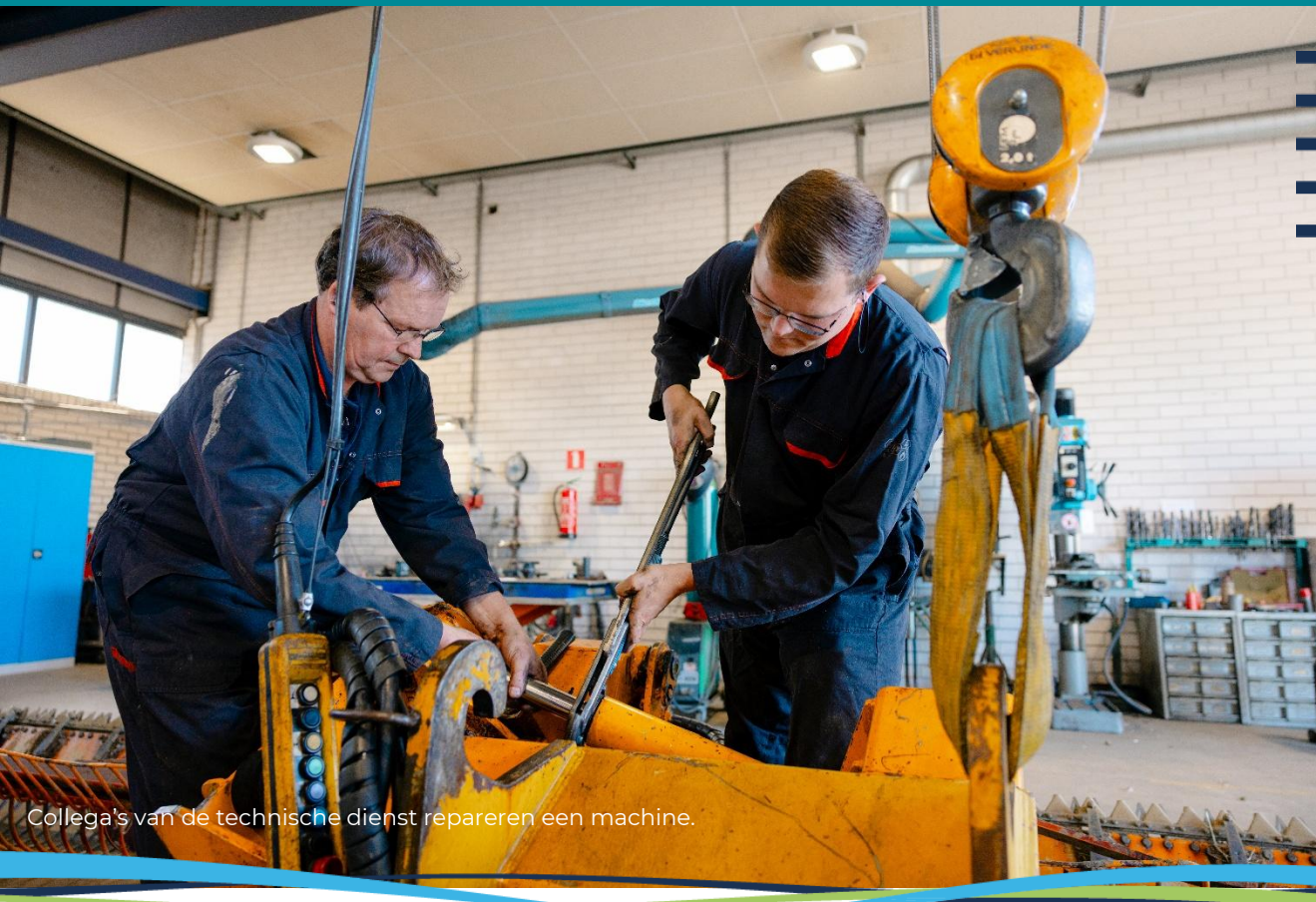
5.4 Bovenregionaal waterkwaliteitsbeleid

Op basis van het feitenrapport waarin KRW-doelbereik voor de waterlichamen voor WRIJ is verkend, is een traject gestart om mogelijke maatregelen in beeld te brengen om de doelen alsnog te halen. Voor een groot aantal waterlichamen blijken aanvullende inrichtingsmaatregelen mogelijk, met name als het gaat om het dichterbij brengen van het doel voor vis. Deze maatregelen worden verder uitgewerkt en in de vorm van KRW factsheets en in 2026 voorgelegd aan het bestuur. Dit is onderdeel van de voorbereiding voor het nieuwe Waterbeheerprogramma (2028-2033), wat mede de basis is voor het landelijke Stroomgebiedsbeheerplan voor de Rijn. Elke planperiode van zes jaar worden doelen en maatregelen voor de KRW geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. De eerste stap is de aanpassing van typering en begrenzing van waterlichamen. Deze aanpassingen zijn eind 2025 vastgesteld door het algemeen bestuur. De volgende stap is het vaststellen van doelen voor biologische parameters en nutriënten. Deze aangepaste doelen worden begin 2026 ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd. Daarna volgen nog de verantwoording en de uitwerking van aanvullende maatregelen. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart en de besluitvorming vindt medio 2026 plaats.

De Herziening van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater is op Europees niveau vastgesteld en sinds 1 januari 2025 van kracht. Uiterlijk 2027 moet de Richtlijn verankerd zijn in de Nederlandse wetgeving. Dit gaat met name voor onze RWZI's gevolgen hebben door aanscherping van de effluenteisen ten aanzien van nutriënten en organische microverontreinigingen. Op een aantal zuiveringen betekent dit dat een aanvullende 4^e trap gerealiseerd moet worden voor de verwijdering van medicijnresten en andere organische microverontreinigingen. Het benodigde investeringsvolume voor de komende drie planperiodes wordt uitgewerkt en meegenomen in de planvorming voor de volgende planperiode.

2025 op hoofdlijnen Beïnvloeding beleidsontwikkeling

Waterschap Rijn en IJssel is zowel ambtelijk als bestuurlijk aangehaakt bij de opvolging van de KRW Tussenevaluatie en de implementatie van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater. Via deelname aan regionale (Samenwerking in Rijn-Oost verband voor de KRW) en landelijke gremia (Commissie Waterketens en Emissies van de Unie van Waterschappen) worden ontwikkelingen op de voet gevolgd.

Collega's van de technische dienst repareren een machine.

HOOFDSTUK 6

Circulaire economie en klimaatneutraliteit

Hoofdstuk 6 Circulaire economie & Klimaatneutraliteit

Waterschappen merken de gevolgen van de klimaatverandering in het dagelijks werk. Om onze bijdrage aan klimaatverandering te verminderen, wil het waterschap energieneutraal zijn.

Het bestaande systeem van grondstoffen winnen, produceren, consumeren en afdanken - de lineaire economie - is eindig en niet duurzaam. Het waterschap wil bijdragen aan een circulaire economie, waarin afgedankte materialen en producten als grondstoffen in de kringloop blijven.

Het waterschap heeft een vastgestelde visie en strategie voor Circulariteit en Klimaatneutraliteit (CE&KN) voor de periode 2024-2027. De strategie kent twee sporen:

- Het eerste spoor betreft het in gang zetten van de transitie naar klimaatneutraal en circulair werken. In de eerste jaren wordt de nadruk gelegd op het klimaatneutraal en circulair uitvoeren van projecten. Dit heeft impact op de projectcyclus: het opstellen van een projectopdracht door opdrachtgevers, de planuitwerkingsfase door de unit projecten en de uitdaging om deze opdracht in de markt uit te zetten (door projecten en inkoop).
- Het tweede spoor betreft uitvoering van maatregelen gericht op klimaatneutraliteit en circulariteit. Dit zijn zowel lopende (onder andere windturbine Zutphen en uitbreiding slibgisting Nieuwgraaf) als nieuwe projecten, zoals methaan afvangen en stikstof- en fosfaat terugwinning.

In de visie en strategie zien we een verbreding van energieneutraliteit naar klimaatneutraliteit. Klimaatneutraliteit gaat niet alleen over energieneutraliteit maar onder andere ook over broeikasgasemissie op RWZI's en emissie bij de bouw van assets.

Uit het Waterbeheerprogramma

Wij willen in het uitvoeren van onze primaire taak zoveel mogelijk bijdragen aan het beperken van klimaatverandering. Daarbij willen we in 2050 onderdeel zijn van een 100% circulaire economie waarin we onze taken klimaatneutraal uitvoeren. Hiervoor moeten we zoveel mogelijk onze grondstofbehoefte beperken en zorgen dat er geen sprake is van waardevermindering van grondstoffen. De afvalstromen moeten zo klein mogelijk zijn. En bovenal: we moeten met onze werkwijze zorgen voor 95% minder emissie van broeikasgassen.

Beleidsdoelstellingen

- BP-C&KN-01   Energietransitie: in 2025 zijn we energieneutraal.
- WBP-C&KN-02   Voor circulariteit zetten we in op waar we als waterschap onderscheidend kunnen zijn:
- Voor het circulair bouwen van assets maken we slim gebruik maken van de markt.
  - De focus voor dit onderwerp ligt op onze primaire processen, waarbij we vooral zoeken naar de maatregelen die het meest kosteneffectief zijn.
  - In de ondersteunende processen (huisvesting, facilitair) stellen we ons volgend op.
- WBP-C&KN-03   We zijn in staat om goed invulling te geven aan de doelstellingen uit Klimaatakkoord en Grondstoffenakkoord.
- BA-04   We voeren maatregelen uit om klimaatverandering tegen te gaan en milieubewust te werken. Wij willen de effecten van klimaatverandering (en de effecten daarvan op weersextremen) beperken door in te zetten op circulair werken en duurzame energieopwekking om energieneutraal te zijn.

6.1 Circulaire economie

2025 op hoofdlijnen Circulair inkopen en werken

Belangrijk onderdeel van de visie en strategie is klimaatneutraal en circulair bouwen.

In 2025 is uitvoering gegeven aan het transitieplan Klimaatneutraal en circulair bouwen. In dit plan is vastgelegd hoe het waterschap invulling geeft aan de complexe duurzaamheidsopgave van klimaatneutraal en circulair bouwen binnen projecten en processen. Daarbij ligt de focus op toepassing in projecten waar naar verwachting de meeste impact kan worden gerealiseerd. Het transitieplan is opgesteld door en voor de betrokken medewerkers. Er is inbreng van onder andere inkoop, opdrachtgevers en projectleiders.

Om de uitvoering vorm te geven zijn diverse werkgroepen gestart. In samenspraak met de opdrachtgevers is begin 2025 in beeld gebracht in welke projecten kansen liggen om klimaatneutraliteit en circulariteit toe te passen. Van de ongeveer 45 lopende en geplande projecten zijn er vijftien tot twintig als kansrijk aangemerkt. In deze projecten wordt actief verkend hoe klimaatneutraliteit en circulariteit, waar mogelijk, verder kunnen worden doorgevoerd. Eventuele mogelijkheden die hieruit voortvloeien worden, als onderdeel van de reguliere bestuursvoorstellen, ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd.

Hieronder volgt een overzicht van enkele uitgevoerde projecten waarin ervaring is opgedaan met klimaatneutraal en circulair bouwen:

- Rijnkade: emissieloos
- Buurserbeek (1^e en 2^e fase): emissieloos
- RWZI Etten: reviseren slibvijzel i.p.v. vervangen
- RWZI Lichtenvoorde: hergebruik zandfilters Haarlo, aanpassen naar biologische actiefkoolfilters

Klimaatneutraal en circulair werken betekent een andere manier van denken en doen. Deze verandering vraagt tijd om te landen in de organisatie en om te worden vertaald naar de praktijk. Er is voor gekozen om dit lerend te doen. Ook in de komende jaren wordt in uiteenlopende projecten verdere ontwikkeling en ervaring opgedaan. Dit is iets 'van de lange adem' en betreft een geleidelijk proces waarvoor tijd nodig is. Eind 2025 is een opzet gemaakt voor een meerjarig opleidingsprogramma. Deze is gericht op het versterken van de kennis en vaardigheden van medewerkers om klimaatneutraal en circulair werken te integreren in hun dagelijkse werkzaamheden. Dit opleidingsprogramma wordt uitgevoerd in 2026 en 2027.

De mogelijkheid om concrete maatregelen toe te passen in projecten is mede afhankelijk van het moment waarop projecten starten en de fase waarin zij zich bevinden. Een greep uit projecten in de verkenning of in de voorbereiding:

- Waterveiligheid: PanWes, Den Elterweg Zutphen, TolPan
- Waterketen: Natuurlijke Nazuivering Winterswijk, slibgisting Nieuwgraaf
- Watersysteem: Buurserbeek (3^e fase), Landgoederenzone Medler Wiersse, Zutphen Stroomt
- Bedrijfsvoering: Renovatie Hoofdkantoor

2025 op hoofdlijnen maatregelen circulariteit

Sinds oktober 2019 is de Grondstoffenfabriek Zutphen voor de productie van Kaamera een feit. Om de ontwikkeling van Kaamera verder vorm te geven en uit te bouwen is eind 2023 ingestemd met de oprichting van een coöperatie. Deze bestaat uit de koploperwaterschappen en Start-up B.V. vanuit de coöperatie met Haskoning. Zowel de Kaamera Coöperatie UA als de Kaamera Sales & Services B.V. zijn ingericht en operationeel. Daarnaast is in 2022 vanuit het Uppwater subsidieprogramma (voorheen 'Groeiplan Watertechnologie') subsidie aangevraagd voor een Kaamera valorisatie unit. Een installatie die de brug vormt tussen de huidige Kaamera basisgrondstof en de markt vraag. De coöperatie heeft Waterschap Rijn en IJssel in 2025 gevraagd een ontwerp voor deze installatie uit te werken en de aanbesteding te starten. In 2026 volgt bestuurlijke besluitvorming over dit project.

Ook de andere projecten van Waterschap Rijn en IJssel in het Uppwater subsidieprogramma zijn verder uitgewerkt:

- Voor de winning van stikstof op RWZI Nieuwgraaf via het 'NoChemNAR' principe is in 2025 ingestemd met een investeringsvoorstel voor de planuitwerkingsfase. In deze fase wordt het ontwerp uitgewerkt. In de loop van 2026 volgt het investeringsvoorstel voor de realisatiefase.
- Het concept zuivering van de toekomst via SIX wordt uitgewerkt voor de aanpassingsopgave (capaciteitsuitbreiding) van RWZI Holten. Hiervoor is eind 2025 een praktijktest gestart op de innovatiewerkplaats van RWZI Nieuwgraaf om de benodigde gegevens voor het ontwerp beschikbaar te krijgen. In 2026 volgt bestuurlijke besluitvorming over het vervolg van dit project.
- Voor het project winning van fosfaat via de Vivianiet-route is besloten de subsidie beschikbaar te stellen aan Waterschap Brabantse Delta voor de demo-installatie op RWZI Nieuwveer. Voor deze zuivering liep een vergelijkbaar initiatief met LIFE subsidie. Daar komt bij dat de technologie nog volop in ontwikkeling is. Het is dan efficiënter één installatie te realiseren en daarvan samen te leren, dan twee installaties met leerkosten op beide locaties. Waterschap Rijn en IJssel blijft betrokken bij de koplopergroep en maakt later in de tijd de afweging deze technologie te implementeren.
- Waterschap Rijn en IJssel heeft de beschikking voor de Biophree technologie overgenomen van Waterschap Zuiderzeeland. In 2025 is gestart met de uitwerking van dit concept voor de technische nazuivering op RWZI Aalten. Biophree is een combinatie van doekfiltratie en ionenwisseling voor vergaande fosfaatverwijdering (en mogelijk terugwinning).

6.2 Klimaatneutraliteit

2025 op hoofdlijnen Energieneutraal

De windturbines op RWZI Duiven-Nieuwgraaf hebben 20 miljoen kWh opgewekt, dit is in lijn met wat we hebben geraamd. De gistingsinstallaties op de vier RWZI's hebben ook goed geproduceerd. Hierdoor is de totale opwekking van duurzame energie in overeenstemming met de begroting. Het energieverbruik van het waterschap is de laatste jaren redelijk stabiel en dat is ook in 2025 het geval. Het percentage energieneutraliteit komt uit op 88%. Dit is vergelijkbaar met het jaar daarvoor.

De voorbereidingen voor de windmolen in Zutphen gaan door. Het is nu vooral wachten op de behandeling van de beroepen die zijn ingesteld bij de Raad van State. Er is een tussenuitspraak geweest waarin is aangegeven dat de vergunningen bijna in orde zijn. Een definitieve uitspraak is nog uitgebleven.

Het project blijft hierdoor verder vertragen en de oplevering van de windmolen is nu voorzien in 2027/2028. Vanwege netcongestie is het niet mogelijk om alle drie de windmolens van Windpark IJsselwind aan te sluiten op het elektriciteitsnet. Door de ontwikkeling van een Smart Energy Hub kunnen netaansluitingen van meerdere deelnemers gedeeld worden. Hierdoor kunnen drie windmolens wel hun stroom op het elektriciteitsnet leveren.

De verkenning naar de mogelijkheid van extra windenergie in Duiven is bijna afgerond. De provincie heeft nog geen uitspraak gedaan of windmolen(s) op of nabij InnoFase mogelijk zijn in verband met de populatie van de Wespandief. Daarna kunnen we afwegen of en hoe we verder gaan met windenergie op deze locatie.

Om de biogasproductie te verhogen is de gisting van RWZI Olburgen geoptimaliseerd. Het ontwerp voor de uitbreiding van de gisting op RWZI Nieuwgraaf-Duiven is aanbesteed en begin 2026 wordt een uitvoeringskrediet aangevraagd.

Netcongestie

De benodigde aanpassingen aan het hoogspanningsnet van TenneT zijn vertraagd. Hierdoor gaat niet in 2029 maar pas in 2033-2035 meer ruimte ontstaan op het hoogspanningsnet. Het waterschap heeft een analyse uitgevoerd om te bepalen op welke locaties we zelf netcongestie kunnen aanpakken. Op tientallen locaties van het waterschap is netcongestie actueel of gaat het binnen enkele jaren spelen. Het lijkt erop dat we op meerdere locaties zelf stroompieken kunnen afvlakken door energieopslag (bijplaatsen batterijen) of het optimaliseren van regelingen en processen (bijvoorbeeld bufferen). Een andere oplossingsrichting is het aangaan van nieuwe contractvormen, waarbij het gecontracteerde vermogen niet meer vast is maar op afroep hoger of lager is, afhankelijk van de situatie. Ook smart energy hubs zijn opties die het waterschap kan inzetten om netcongestie te verzachten. Echter, dit zijn langdurige trajecten en vragen intensieve samenwerking met meerdere partijen. Door een nieuw prioriteringssysteem hebben waterschappen meer kans om aanspraak te maken op nog vrije capaciteit op het elektriciteitsnet. Dit heeft nog niet tot het gewenste resultaat geleid, ook omdat er geen vrije capaciteit beschikbaar is.

2025 op hoofdlijnen Inzet energietransitie in de regio

Voor de RES 2.0 is het waterschap agenda lid. Dit is omdat in deze fase van de RES de focus ligt op ruimtelijke inpassing van duurzame energie. We zien in de praktijk dat relatief weinig initiatieven van derden daadwerkelijk tot realisatie komen. Dit heeft ertoe geleid dat het waterschap bij nieuwe initiatieven aan de voorkant goed meekijkt naar de haalbaarheid van een initiatief om onze uren effectief in te zetten.

Op InnoFase in Duiven heeft het waterschap een intentieovereenkomst getekend om deel te nemen aan een (virtuele) Smart Energy Hub. Daarbij worden afspraken gemaakt over de verdeling van het beschikbare vermogen van alle deelnemers. Dat is bedoeld om vraag en aanbod van stroom zo op elkaar af te stemmen dat minder piekbelasting op het elektriciteitsnet optreedt.

2025 op hoofdlijnen Emissiereductie

Emissie van methaan is een grote broeikasgasbron van het waterschap. Bij de uitbreiding van de slibgisting op RWZI Nieuwgraaf-Duiven wordt het afvangen van methaan als een optie in het project meegenomen.

In de strategie Circulaire economie en Klimaatneutraliteit is een pilot opgenomen voor het reduceren van de uitstoot van lachgas. Deze pilot wordt gedaan op RWZI Zutphen en is begin 2025 gestart. Het is aannemelijk dat het reduceren van lachgas op de zuivering mogelijk is met het optimaliseren van procesinstellingen van de beluchting. Om hierop te sturen zijn verschillende sensoren en analyzers geïnstalleerd. Hiermee wordt in eerste instantie data verzameld om te bepalen op welke momenten er lachgas wordt uitgestoten. De pilot wordt in samenwerking met de Unie van Waterschappen gedaan. Vanuit dit versnellingsprogramma lachgas is een subsidie ontvangen die 50% van de kosten dekt voor aanschaf van de sensoren en analyzers. Hier is later nog eens 30% subsidie bijgekomen vanuit de Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk (WBSO).

Overleg op het hoofdkantoor in Doetinchem.

HOOFDSTUK 7

Toekomstbestendige en wendbare organisatie

Hoofdstuk 7 Toekomstbestendige en wendbare organisatie

Uit het Waterbeheerprogramma

Vanuit onze positie als overheid zien wij als waterschap veel mogelijkheden om een bijdrage te leveren aan andere maatschappelijke thema's, zoals economie, recreatie en cultuurhistorie. Verder leiden maatschappelijke ontwikkelingen tot nieuwe mogelijkheden voor het uitvoeren van onze taken.

Beleidsdoelstellingen

BA-05 We realiseren ons dat we de middelen, kennis, ervaring en professionaliteit die aanwezig is in de organisatie op de juiste, efficiënte wijze moeten inzetten. We blijven daarbij aandacht houden voor de samenhang tussen de omvang van de organisatie, de ontwikkeling van de totale loonsom, verhouding tussen eigen personeel en inhuur, organisatiecultuur, span-of-control en beschikbaarheid van goed personeel. De krapte op de arbeidsmarkt is hierbij een blijvende zorg.

7.1 Open & transparant

We vinden het belangrijk dat informatie voor inwoners, bedrijven en belangenorganisaties gemakkelijk te vinden en te begrijpen is. Onderdeel hiervan is dat er een methodiek ontwikkeld is om te verantwoorden over financiële rechtmatigheid (zie verder paragraaf 7.5). Interne grip op informatie is een randvoorwaarde om open en transparant te kunnen werken. Als volgende stap in het verbeteren hiervan hebben we het werken in ons zaakstelsel verder doorgevoerd. Daarnaast hebben we ons voorbereid op het kunnen voldoen aan de verplichtingen in het kader van de Wet open overheid (Woo). Nadere verantwoording wordt in paragraaf 9.12 Wet open overheid weergegeven.

7.2 Betrouwbaar & voorspelbaar

2025 op hoofdlijnen Fysieke en digitale weerbaarheid vitale infrastructuur

De urgentie van aandacht voor onze weerbaarheid tegen fysieke én digitale dreigingen blijft toenemen. Met name de geopolitieke situatie is hierin een factor. Samen met de sector wordt inmiddels verkend wat we kunnen doen om minder afhankelijk te worden van 'big tech'. De primaire processen hebben over de volle breedte van dreigingsbeelden een verkenning gedaan naar de digitale en fysieke weerbaarheid van hun infrastructuur. De resultaten zijn gebruikt voor een beeldvormend gesprek met het college. Dit heeft geleid tot vervolgp opdrachten voor de primaire processen, waarmee zij waar nodig hun weerbaarheid verder kunnen verbeteren. Hiermee bereiden zij zich voor op de zorgplicht die zal gaan gelden onder de Cyberbeveiligingswet (voortvloeiend uit de Europese NIS2-richtlijn) en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (voortvloeiend uit de Europese CER-richtlijn).

7.3 Toekomstgericht werken

2025 op hoofdlijnen Digitale transformatie

Veranderingen in de geopolitieke situatie en aangekondigde wetgeving hebben gezorgd voor toenemende aandacht bij onze primaire processen voor hun weerbaarheid tegen digitale en fysieke verstoringen. De strategie voor de digitale transformatie is vastgesteld door het algemeen bestuur. In de strategie zijn vier focusthema's opgenomen: Ontwikkeling van de mens, informatie- en datamanagement, datagedreven werken en experimenteren met digitale innovaties.

In 2025 is naast de voorbereidingen ook gewerkt aan het tot uitvoering brengen van deze strategie. Eén van de projecten van het Datalab, de pilot 'De slimme gemalenregeling' is succesvol bevonden en wordt verder geïmplementeerd binnen zuiveringskring Winterswijk. Er is gewerkt aan de implementatie van de AI-verordening en leerinterventies om de AI-geletterdheid van onze collega's te vergroten. Ook is gewerkt aan een implementatieplan Microsoft Copilot Business. Vanwege het landelijke advies, vanuit Strategisch Leveranciersmanagement Rijk, is de implementatie hiervan verschoven naar 2026.

7.4 Organisatieontwikkeling: Kr8

2025 op hoofdlijnen

In 2025 is verder gebouwd aan een toekomstbestendige organisatie vanuit het ontwikkeltraject Kr8. Met het oog op een wendbare organisatie die haar basistaken en maatschappelijke opgaven effectief kan realiseren, is gewerkt aan een vernieuwde inrichting van sturing, structuur en verantwoordelijkheden. Per 1 september 2025 is de nieuwe organisatiestructuur van kracht gegaan. Het bijbehorende sturingsmodel is gericht op het versterken van kiezen en prioriteren, een effectievere inzet van capaciteit en het verduidelijken van rollen en verantwoordelijkheden. Bedrijfsvoering is daarbij expliciet gepositioneerd als basistaak. Parallel hieraan zijn ondersteunende systemen aangepast (afgerond begin 2026) en wordt er gewerkt aan het verder harmoniseren van processen.

Naast het organisatieontwerp is in 2025 gericht geïnvesteerd in het ondersteunen van medewerkers en leidinggevendenden bij de overgang naar de nieuwe organisatie. Met alle teams zijn Kr8-sessies georganiseerd en is gewerkt aan leiderschap en samenwerking via assessments, coaching, intervisie en teamtrainingen. Met deze stappen is in 2025 een belangrijke mijlpaal bereikt. De organisatiestructuur staat. In 2026 ligt de focus op het verder laten landen van het sturingsmodel, het verduidelijken van rollen, processen en systemen, het verder professionaliseren van het samenwerken met onze omgeving en het versterken van houding en gedrag in de praktijk.

7.5 Rechtmatigheid

Het dagelijks bestuur moet zich vanaf 1 januari 2025 in de Jaarstukken door middel van een rechtmatigheidsverantwoording over het rechtmatig financieel handelen verantwoorden. Met de rechtmatigheidsverantwoording wordt het algemeen bestuur geïnformeerd over het financiële reilen en zeilen van het waterschap. Deze gaan bijvoorbeeld over de naleving van voorwaarden van Europese aanbestedingen, maar ook over baten en lasten die afwijken van de laatst vastgestelde begroting over 2025. De rechtmatigheidsverantwoording maakt deel uit van de jaarrekening, zodat de externe accountant de getrouwheid van die verantwoording zal toetsen en erover aan het algemeen bestuur zal rapporteren. In de verantwoording is in de eerste instantie het totaal aan alle afwijkingen en onrechtmatigheden opgenomen in vergelijking met de verantwoordingsgrens. Vervolgens worden alleen afwijkingen nader toegelicht die boven de bepaalde grenzen (rapportagegrens) komen. Deze grenzen zijn door het algemeen bestuur vastgesteld in de Financiële Verordening.

Deze rechtmatigheidsverantwoording bestaat uit twee onderdelen:

- De paragraaf 8.12 Rechtmatigheidsverantwoording met daarin het totaalbeeld, uitgesplitst naar de "acceptabele afwijkingen" en het totaal aan overige onrechtmatigheden en onzekerheden.
- De huidige paragraaf waar de naleving van het voorwaardencriterium boven de rapportagegrens (€ 0,16 mln.) en de naleving van het misbruik-en-oneigenlijk-gebruik-criterium nader zijn toegelicht.

Voorwaardencriterium

Uit de analyse over 2025 is in totaal € 2,57 mln. aan onrechtmatigheden en onzekerheden geconstateerd, die hoofdzakelijk betrekking hebben op twee processen:

1. € 0,52 mln. aan de autorisatie van uitgaven en overeenkomsten,
2. € 2,05 mln. aan het niet-naleven van de Aanbestedingswet

Ad 1 – Autorisatie van uitgaven en overeenkomsten

De uitgaven van € 0,52 mln. betreffen de ondertekening van twee overeenkomsten die niet door de daartoe bevoegde functionarissen zijn ondertekend. Het betreft twee contracten die wél juist zijn aanbesteed, maar waarbij in de laatste fase van de contractering c.q. verlenging van de bestaande overeenkomst, niet altijd duidelijk is wie binnen de organisatie het mag ondertekenen. De organisatie werkt eraan om de huidige regels uit de mandaatregeling breed te communiceren en mogelijke weeffouten te herstellen.

Ad 2 – Inkoop en aanbesteden

De uitgaven van € 2,05 mln. hebben betrekking op:

- A. € 0,37 mln. aan onzekerheden;
- B. € 0,66 mln. aan oude onrechtmatigheden;
- C. € 1,02 mln. aan nieuwe onrechtmatigheden;

		<i>bedragen in € 1.000</i>				
Aard van inkoop	Onzekerheid	Onrechtmatigheid	Sub-totaal	Beschrijving	Vloeit voort uit 2024?	Doorlopend naar 2026?
A	chemicaliën	370	370	aankopen van chemicaliën op de verlopen overeenkomst, wat door de accountant over jaar 2024 werd bestempeld als "onzeker"	ja	nee
	riolering		270	inkopen voor verschillende diensten van reinigen bij rioolgemalen	ja	nee
	groenonderhoud		170	inkopen van diensten voor groenonderhoud op een verlopen contract	ja	nee
B	digitale beveiliging	120		inkopen van diensten met betrekking tot digitale beveiliging	ja	ja
	meetinstrumenten	60		inkopen voor meetinstrumenten voor rioolzuiveringen	ja	ja
	meetdiensten	40	660	inkopen van meetdiensten voor grondwaterstanden	ja	ja
	huisvesting		90	inkopen van diensten voor huisvesting, gedurende de verbouwing	nee, nieuw	ja
C	diensten toegangspoorten		90	inkopen van diensten voor toegangspoorten	nee, nieuw	ja
	cateringdiensten		310	inkopen van cateringdiensten	nee, nieuw	nee
	project Landgoederenzone		530	1.020 langdurig inzet van ingenieursbureau voor project Landgoederenzone	nee, nieuw	ja
	Subtotaal	370	1.680			
	Totaal		2.050			

Tabel 7.1 Onrechtmatigheden

A. Onzekerheid (€ 0,37 mln.)

De aankoop van chemicaliën bij verschillende RWZI's is in 2024 aangemerkt als 'onzeker'. De aankopen betreffen een inmiddels (eind 2023) verlopen overeenkomst, terwijl de nieuwe (raam)overeenkomst vanaf 2024 al gestart was. Gedurende 2025 is de aankoop van chemicaliën volgens de oude overeenkomst succesvol vervangen door het rechtmatig aangaan van leveringsovereenkomsten onder de nieuwe raamovereenkomst. Omdat de overgang van de oude naar de nieuwe leveringsovereenkomst gedurende 2025 heeft plaatsgevonden, is € 0,37 mln. dat te maken had met de oude leveringsovereenkomst wederom beschouwd als "onzeker".

B. Oude onrechtmatigheden (€ 0,66 mln.)

Er is sprake van de onrechtmatigheid die voortvloeit uit 2024 en grotendeels in 2025 opgelost is. Dit betreft de onrechtmatigheden voor riolering en groenonderhoud zijn opgelost gedurende 2025. Tot de ingangsdatum van de nieuwe, juist aanbestede, contracten vanaf eind 2025, was er nog sprake van een onrechtmatigheid.

Daarnaast is er sprake van onrechtmatigheden uit 2024 die nog niet opgelost zijn in 2025. Dit geldt voor de digitale beveiliging. De benodigde beheersmaatregelen zijn ruime tijd geleden genomen door de desbetreffende diensten aan te besteden op Waterkracht-niveau. Aangezien de leverancier, aan wie raamovereenkomst gegund is, niet het gewenste beveiligingsniveau vooralsnog niet kan leveren, is besloten om de diensten voorlopig te blijven afnemen van de huidige leverancier. De nieuwe leverancier werkt hard aan de verbeteringen zodat het waterschap gedurende 2026 over kan gaan op de beveiligingsdiensten die rechtmatig zijn aanbesteed. Daarnaast zijn er onrechtmatigheden uit 2024 (voor de meetinstrumenten en meetdiensten) die beperkt zijn gebleven in 2025 en gedurende 2026 aanbesteed zullen worden.

C. Nieuwe onrechtmatigheden (€ 1,02 mln.)

Naast de onrechtmatigheden uit 2024, zijn in 2025 ook nieuwe onrechtmatigheden voorgekomen. De diensten die te maken hebben met de huisvesting zijn in het voorjaar van 2025 tijdig bekendgemaakt en de keuze samen met het dagelijks bestuur overwogen is. Daarnaast is er ook sprake van drie nieuwe onrechtmatigheden, namelijk: de diensten voor toegangspoorten op buitenlocaties, de cateringdiensten en langdurig inzet van een ingenieursbureau in de Landgoederenzone.

Diensten voor toegangspoorten op buitenlocaties zijn als onrechtmatig beschouwd omdat de diensten, met de inzichten en bestedingen in 2025, Europees aanbesteed hadden moeten worden. Eind 2026 verwachten we deze diensten juist te hebben aanbesteed. Dit betekent dat de onrechtmatigheid doorloopt in 2026. De uitgaven voor cateringdiensten zijn vanwege eerdere uitstel van de verbouwing, hoger geworden dan oorspronkelijk begroot. De totale uitgaven overschrijden de Europese drempel, waardoor er sprake is van een onrechtmatigheid. Inmiddels is de Europese aanbesteding succesvol afgerond voor de cateringdiensten, waardoor de onrechtmatigheid niet doorloopt naar 2026. Voor de langdurige inzet van een ingenieursbureau bij project de Landgoederenzone was in de eerste instantie sprake van rechtmatigheid, aangezien de opdracht onder de juist aanbestede raamovereenkomst viel. Het uitbreiden van de opdracht heeft in de afgelopen jaren voor veel aanvullende opdrachten gezorgd, meer dan strikt toegestaan volgens de Aanbestedingswet.

Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium

Ons waterschap beschikt over meerdere kaders en regels over het voorkomen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik van onze middelen. Enerzijds hebben de regels het doel om interne misstanden te voorkomen en anderzijds ons te beschermen tegen extern misbruik en oneigenlijk gebruik. De vertaling vanuit bijvoorbeeld de cao, verschillende wetgeving en het beleidskader rondom fraude (Strategisch Kader Fraude, 2016) is terug te vinden in het brede spectrum van de interne beheersmaatregelen op allerlei processen binnen het waterschap. De verbijzonderde interne controle richt zich op de toets op de opzet, bestaan en werking van de interne beheersmaatregelen van verschillende financiële processen, met als grondslag het normenkader, vastgesteld door het algemeen bestuur. Uit de gecontroleerde financiële processen zijn geen zaken geconstateerd die te maken hebben met de fraude, misbruik of oneigenlijk gebruik. De organisatie werkt momenteel aan reguliere (periodieke) herziening van de kaders voor fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik.

7.6 Overige doelstellingen bedrijfsvoering

2025 op hoofdlijnen Subsidies in het kader van educatie

In onderstaande tabel geven wij inzicht in de algemene subsidies die door het waterschap zijn verstrekt in 2025.

	bedragen in € 1.000	
	Begroting 2025	Realisatie 2025
Algemene subsidies (afgerond)	142	130

Tabel 7.2 Algemene subsidies

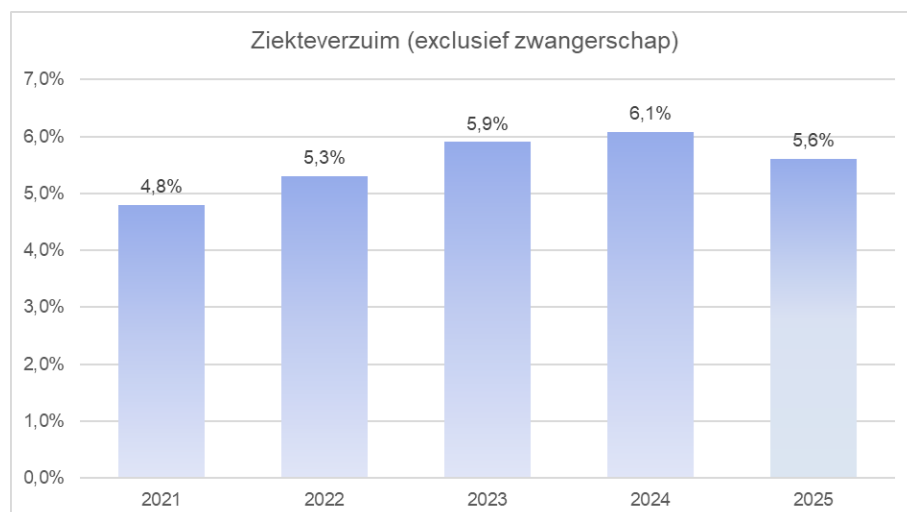
Het betreft subsidieverlening in de vorm van een jaarbijdrage aan het Watermuseum (€ 129.746) ten behoeve van educatie en € 950 voor de Stichting Veluwe Sprengen en Beken.

2025 op hoofdlijnen Aanpassing belastingstelsel

In 2025 is projectmatig gewerkt aan de succesvolle implementatie van de aanpassing van ons belastingstelsel. Hierbij is zowel ambtelijk als bestuurlijk in een aantal gremia gewerkt om de benodigde besluitvorming, uitvoering en documenten op- en vast te stellen. Inmiddels is dit project, op een paar uitvoeringsaspecten na, succesvol afgerond.

2025 op hoofdlijnen Ziekteverzuim en Duurzame inzetbaarheid

In 2025 was het ziekteverzuim in onze organisatie 5,6%. Dat is lager dan in 2024 (6,1%). De daling volgt op een stijgende trend van de afgelopen jaren en ligt in de buurt van de landelijke verzuimcijfers zoals die door het CBS worden gemeten.

Grafiek 7.3 Ziekteverzuim

Net als in de rest van Nederland zagen we ook bij ons dat voornamelijk langdurige ziektegevallen het verzuim bepalen. Vanwege het grote aandeel psychisch verzuim, was er veel aandacht voor de thema's die hiermee te maken hebben. Om medewerkers daarnaast duurzaam inzetbaar te houden bieden we ook continu activiteiten, interventies en workshops aan die passen bij de behoefte van de organisatie. In 2025 hebben we bovendien een aanbestedingsprocedure afgerond voor onze arbodienst. De opdracht is gegund aan een nieuwe partij. We gaan met hen in 2026 de nieuwe samenwerking aan.

2025 op hoofdlijnen Lopende bezwaar- en beroepsprocedures

Wanneer een burger het niet eens is met een beschikking van een bestuursorgaan, kan deze daartegen bezwaar maken bij het desbetreffende bestuursorgaan of, afhankelijk van de gevolgde procedure, direct beroep instellen bij de rechtbank of de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Bezwaar

In 2025 zijn in totaal 11 bezwaarschriften binnengekomen tegen 8 besluiten. De bezwaarschriften hadden betrekking op uiteenlopende projecten binnen het watersysteem. Er zijn 4 bezwaarprocedures afgerond in 2025. De overige bezwaarprocedures lopen nog in diverse stadia van het proces (het bezwaar staat on hold / het bezwaar is behandeld door bezwarencommissie en het waterschap is in afwachting van het advies / het advies is ontvangen en de beslissing op bezwaar moet nog worden genomen).

Er zijn diverse bezwaren ingetrokken nadat een gesprek is gevoerd tussen bezwaarmakers en het waterschap. Het gaat hier om 3 bezwaarschriften: 2 bezwaarschriften tegen het besluit tot het natuurvriendelijk inrichten van een gebied en 1 bezwaar tegen het afwijzen van een handhavingverzoek.

3 bezwaren staan nog on hold. 1 bezwaar gaat over het inrichten van een natuurvriendelijke oever, 1 bezwaar gaat over het plaatsen van een aantal stuwen bij een landgoed en 1 bezwaar gaat over de vervanging van een duiker. Bij deze bezwaren vinden gesprekken plaats tussen bezwaarmaker en het waterschap.

5 bezwaarschriften zijn behandeld door de bezwarencommissie waarbij het waterschap nog in afwachting is van het advies. Dit betreft 1 bezwaar tegen de ambtshalve wijziging van een vergunning, 3 bezwaren tegen het plaatsen van een stuw in een beek en 1 bezwaar tegen de aanleg van een steiger.

Bij 1 bezwaar is het advies van de bezwarencommissie ontvangen en dient het college nog een beslissing op bezwaar te nemen. Dit betreft het bezwaar tegen de aanleg van een mountainbikeroute.

In 2025 is 1 bezwaarschrift volgens het advies van de bezwarencommissie afgehandeld. De bezwarencommissie heeft geadviseerd het besluit in stand te laten. Dit is het bezwaar tegen de weigering tot verlening van een Binnenvaartpolitiereglement-ontheffing

Er loopt geen (hoger) beroep tegen besluiten die door het waterschap zijn genomen.

Overige procedures

Het waterschap heeft in 2020 de aannemer die het kantoor heeft gebouwd gedagvaard omdat sprake is van gebreken bij de bouw. De zitting heeft plaatsgevonden in 2022 en in het voorjaar van 2023 heeft de rechtbank een tussenvonnis gewezen. Tegen dit tussenvonnis is door de tegenpartij tussentijds hoger beroep ingesteld. Het waterschap heeft de aannemer aansprakelijk gesteld voor de schade. In hoger beroep is uitspraak gedaan dat er wel sprake is van een gebrek, maar dat de aannemer niet aansprakelijk is. Het waterschap is hiertegen in cassatie gegaan bij de Hoge Raad.

2025 op hoofdlijnen Vloerconstructie

In eerdere jaarverslagen hebben wij toegelicht dat de vloerconstructie van het hoofdkantoor niet voldoet aan de aangescherpte landelijke veiligheidseisen. Sinds 2017 is een deel van het gebouw daarom buiten gebruik gesteld. In 2021 heeft het algemeen bestuur krediet beschikbaar gesteld en is gestart met de planvorming voor het herstel. In 2025 heeft het algemeen bestuur aanvullend krediet beschikbaar gesteld om het herstel van de vloer, het (uitgesteld) groot onderhoud en de vernieuwing van de kantooromgeving integraal uit te voeren. Inmiddels is ook de aannemer gecontracteerd. Daarmee is de planfase afgerond en kan de uitvoering starten.

Met tijdelijke maatregelen, bijvoorbeeld een meetprogramma en een stempelplan voor verzwakte delen, is in 2025 de veiligheid van medewerkers geborgd. Tegelijkertijd is structureel herstel onvermijdelijk. Door de werkzaamheden integraal uit te voeren, beperken we toekomstige kosten, voorkomen we dubbele ingrepen en werken we doelgericht toe naar een veilige en toekomstbestendige werkomgeving. De uitvoering van de verbouwing start in de zomer van 2026 en zal naar verwachting in 2028 worden afgerond.

2025 op hoofdlijnen Huisvesting

Er wordt gewerkt aan een nieuw huisvestingsconcept, dat gefaseerd zal worden gecommuniceerd en geïmplementeerd.

2025 Op hoofdlijnen Communicatie:

Ook in 2025 hebben we verschillende externe en interne communicatieactiviteiten gedaan. Onder andere:

- Het verder 'laden' van missie, visie en kernwaarden van WRIJ door de interne campagne De Waterschapper dat ben jij.
- Afronding aanbesteding nieuw intranet (lancering voorjaar 2026)
- Door ontwikkelen middelen zoals website en socials
- Samenwerkingen en acties Weet van Water & Groen
- Educatie: samenwerking met Watermuseum, rondleidingen en lessen
- Campagne arbeidsmarktcommunicatie verder uitgewerkt

De vernieuwde rioolwaterzuivering in Winterswijk maakt het water nog schoner.

HOOFDSTUK 8

Jaarrekening 2025

Hoofdstuk 8 Jaarrekening 2025

8.1 De exploitatierekening in één oogopslag

De netto lasten vallen € 0,7 mln. lager uit dan begroot. Er was € 145,5 mln. begroot en de realisatie eindigt op € 144,8 mln. Dit is een realisatiegraad van 99,5% van de begroting.

Naast de reguliere bedrijfsvoering hebben we ook een toevoeging moeten maken aan de voorziening van de bestuurderspensioenen van € 0,9 mln. Ook is er een incidentele meevaller als gevolg van de verkoop van het voormalige RWZI-terrein naast ons hoofdkantoor. Andere meevallers zijn de hogere netto belastingontvangsten van € 2,5 mln. en het extra dividend van € 1,1 mln. die hoger zijn uitgevallen dan begroot. Het resultaat 2025 sluit voor inzet van bestemmingsreserves met € 2,7 mln. positief. Dit resultaat valt € 4,3 mln. hoger uit dan de begroting.

bedragen in € 1.000

	Begroting 2025	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Realisatie vs Begroting
Netto kapitaallasten	33.509	33.949	33.803	33.751	242
Netto personeelslasten	47.862	48.012	47.783	47.600	-262
Netto overige lasten	64.131	66.099	66.383	63.169	-962
Incidentele baten				-624	-624
Arbeidsgerelateerde voorziening				900	900
Netto lasten	145.502	148.060	147.969	144.796	-706
Belastingopbrengsten	141.871	143.780	142.942	144.117	2.246
Kwijtschelding	2.070	2.070	2.071	1.925	-145
Oninbaar	468	468	429	347	-121
Netto baten	139.333	141.242	140.442	141.845	2.512
Operationeel resultaat	-6.169	-6.818	-7.527	-2.951	3.218
Dividenden	4.540	5.617	5.617	5.617	1.077
Nog te bestemmen resultaat	-1.629	-1.201	-1.910	2.667	4.296

Tabel 8.1 Exploitatierekening

Onderstaand wordt het verloop van de financiële gegevens van het waterschap op taken weergegeven. Met de toevoeging uit de bestemmingsreserve Innovatiefonds wordt het resultaat na inzet van bestemmingsreserves € 2,7 mln. positief. Dit resultaat wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid (DFB).

bedragen in € 1.000

	Begroting 2025	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Watersys- teembeheer	Zuiverings- beheer
Netto baten	139.333	141.242	140.442	141.845	75.947	65.898
Netto lasten	145.502	148.060	147.969	144.796	76.106	68.690
Operationeel resultaat	-6.169	-6.818	-7.527	-2.951	-159	-2.791
Dividenden	4.540	5.617	5.617	5.617	1.174	4.444
Nog te bestemmen resultaat	-1.629	-1.201	-1.910	2.667	1.014	1.652
Algemene reserve	-148	-334	-1.043			
BR Innovatiefonds				-32	-32	
BR Huisvesting	-614					
BR DFB	-867	-867	-867	2.699	1.046	1.652
Resultaat na bestemmen	0	0	0	0	0	0

Tabel 8.2 Resultaatbepaling

De belangrijkste afwijkingen per kostengroep

Netto kapitaallasten

Ten opzichte van de begroting zijn de kapitaallasten € 0,2 mln. hoger dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een hoger behaald investeringsvolume over 2024. Hierdoor stijgen de rentelasten (financiering) meer dan begroot.

Netto personeelslasten

De realisatie is € 0,3 mln. lager dan begroot. Enkele lastenposten zijn iets hoger gerealiseerd dan begroot. Dit is volledig gecompenseerd door hogere personeelsbaten dan eerder geraamd. Per saldo is de impact van de baten hoger dan de lasten.

Netto overige lasten

De netto overige lasten zijn € 1,0 mln. lager dan begroot. Dit komt voornamelijk door de verschillende onderdelen van de bedrijfsvoering. Enerzijds zijn de lasten (afdracht) voor de gemeenschappelijke regeling GBLT lager uitgevallen dan begroot. Deze meevaller is binnengekomen nadat de bijgestelde begroting is vastgesteld. Daarnaast is er sprake van uitstel van enkele ICT-oplossingen naar volgend jaar.

Incidentele baten en lasten

De incidentele bate is het gevolg van de verkoop van het voormalige RWZI-terrein naast ons hoofdkantoor.

Arbeidsgerelateerde voorziening

Het betreft een toevoeging aan de voorziening voor pensioenverplichtingen (oud)bestuurders. Vanaf 1 januari 2028 gaan de pensioenen van politieke ambtsdragers over naar het nieuwe pensioenstelsel en wordt het overgedragen aan het ABP. De pensioenverplichting moet op 31 december 2025 zijn aangepast aan de overdrachtswaarde van de overgang van de Appa naar het ABP. Dit heeft de Commissie BBV op 3 december 2025 besloten. Dit zorgt voor een extra dotatie aan de voorziening van € 0,7 mln. Tot aan de overdracht op 1-1-2028 naar het ABP moet de voorziening jaarlijks herzien worden. Het resterende deel € 0,2 mln. is het gevolg van de jaarlijkse aanpassing door de actuariële berekening zoals deze in de Wet Appa is vastgelegd.

Belastingopbrengsten

De belastingopbrengsten zijn per saldo € 2,2 mln. hoger dan begroot. De kosten voor kwijtschelding en oninbaar zijn per saldo € 0,3 mln. lager. Per saldo een voordeel van € 2,5 mln. op de netto belastingopbrengsten. Voor een nadere toelichting op de belastingopbrengsten verwijzen wij u naar de paragrafen 8.6 en 9.8.

Dividenden

Over het resultaat van 2024 van de NWB-bank is extra dividend van € 1,1 mln. ontvangen. Het extra ontvangen dividend wordt evenredig over de waterschapstaken Watersysteembeheer en Zuiveringsbeheer verdeeld.

8.2 Balans

Balans		
	<i>bedragen in € 1.000</i>	
Activa	2025	2024
Vaste Activa		
Immateriële vaste activa	63.919	62.880
Materiële vaste activa	331.398	322.077
Financiële vaste activa	11.402	11.668
Totaal Vaste Activa	406.719	396.625
Vlottende Activa		
Liquide middelen	6.694	5
Kortlopende vorderingen	29.899	22.749
Overlopende activa	8.579	13.711
Totaal Vlottende Activa	45.172	36.465
Totaal	451.891	433.090
Passiva	2025	2024
Vaste Passiva		
<i>Eigen vermogen</i>		
Algemene Reserves	15.661	15.661
Bestemmingsreserve Innovatiefonds	183	228
Bestemmingsreserve DFB	26.169	22.517
Bestemmingsreserve Huisvesting	5.700	5.700
Nog te bestemmen resultaat	2.667	3.607
Totaal eigen vermogen	50.380	47.713
Voorzieningen	4.368	4.029
Langlopende schulden > 1 jaar	334.054	334.629
Totaal Vaste Passiva	388.802	386.371
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden < 1 jaar	29.190	26.041
Overlopende passiva	33.899	20.678
Totaal Vlottende Passiva	63.089	46.719
Totaal	451.891	433.090

Tabel 8.3 Balans

8.3 Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld in en gebaseerd op de overeenstemming met de regeling Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

Vreemde valuta

Voor zover vorderingen of schulden in vreemde valuta luiden, vindt waardering plaats in euro's tegen de valutakoers per 31 december van het betreffende jaar.

Vaste activa

De vaste activa bestaan uit immateriële, materiële en financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa

Waardering vindt plaats tegen historische aanschafwaarde of de vervaardigingskosten, verminderd met lineaire afschrijvingen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa waardeert het waterschap tegen de historische aanschafwaarde of de vervaardigingskosten, verminderd met ontvangen subsidies of Rijksbijdragen. De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven, gebaseerd op de te verwachten levensduur. Investerings waarvan de uitgaven lager zijn dan € 0,05 mln. worden niet geactiveerd en worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord.

Afschrijvingstermijnen en wijze van afschrijven

Het moment van gedeeltelijke ingebruikname vindt tijdens de investering van het project plaats. Er wordt gestart met afschrijven in het jaar volgend op het jaar van realisatie van de investering.

Investerings met afgegeven uitvoeringskredieten tot en met begrotingsjaar 2022 worden middels de onderstaande afschrijvingstermijnen geactiveerd. De investeringen worden lineair afgeschreven, gebaseerd op de te verwachten levensduur, wat ook de maximum afschrijvingsjaren zijn.

Immateriële vaste activa	# jaren
Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (afschrijvingsjaren gewijzigd m.i.v. 2020)	20
Bijdrage aan activa van derden	35
Bestuursverkiezingen (wordt m.i.v. 2023 niet meer geactiveerd)	4
Overige immateriële vaste activa	5
Materiële vaste activa	
Waterkeringen, incl. aankoop grond en kunstwerken	50
Watergangen, incl. aankoop grond, kunstwerken en waterbodemsaneringen	35
Persleidingen	35
Gemalen incl. grond en bouwkundig/elektrisch en mechanisch	35
Baggeren watergangen en vaarwegen	diverse
Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) incl. grond en bouwkundig/elektrisch en mechanisch	35
Kantoorgebouwen en werkplaatsen, incl. grond en bouwkundig/elektrisch en mechanisch	35
Bruggen en wegen	50
Inventaris (kantoren en werkplaatsen)	10
Tractie (auto's, boten en machines)	7
Automatisering (hard- en software)	5
Overige gronden (niet als infrastructuur)	Geen

Tabel 8.4 Afschrijvingstermijnen voor 2023

Met ingang van begrotingsjaar 2023 is het afschrijvingsbeleid van het waterschap geactualiseerd. De investeringen waarvan het uitvoeringskrediet vanaf 2023 wordt afgegeven, worden in verschillende componenten ingedeeld met ieder zijn eigen afschrijvingstermijn. Er ligt geen relatie tot de oude gehanteerde afschrijvingstermijnen omdat deze niet uit componenten bestonden maar uit een gewogen gemiddelde van de totale investering. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de verwachte gemiddelde economische levensduur en worden lineair afgeschreven.

De eerste afschrijvingslasten op basis van het nieuwe afschrijvingsbeleid zijn vanaf 2024 effectief. De onderstaande afschrijvingsjaren zijn het maximum van de componenten.

Immateriële vaste activa	# jaren	
Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (afschrijvingsjaren gewijzigd m.i.v. 2020)	20	
Bijdrage aan activa van derden	35	
Overige immateriële vaste activa	5	
Materiële vaste activa		
Waterkeringen (incl. aankoop grond horende bij de investering)	50	
Watergangen (incl. aankoop grond horende bij de investering) en waterbodemsaneringen	35	
Baggeren watergangen	diverse	
Bruggen en wegen	50	
Inventaris (kantoren en werkplaatsen)	10	
Tractie (auto's, boten en machines)	7	
Automatisering (hard- en software)	5	
Overige gronden (niet als infrastructuur)	Geen	
Kunstwerken, persleidingen, gemalen, rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's), kantoorgebouwen, werkplaatsen en eventueel aangekochte gronden horende bij de investering.	Civiel (bouwkundige werken)	50
	Mechanisch	15
	Elektrotechnisch	15
	Proces automatisering	15
	Overig	15

Tabel 8.5 Afschrijvingstermijnen vanaf 2023

Het bedrijfsmiddel 'grond' wordt niet als afzonderlijk te behandelen onderdeel van een infrastructureel werk gezien. Het heeft in een dergelijk geval geen economische waarde meer. Als er grond in eigendom is die wel economisch handelbaar is, dan is er sprake van een verkoopbaar artikel. In dat geval behoudt 'grond' zijn waarde. Op grond wordt niet afgeschreven.

Als om gegronde redenen van de standaard afschrijvingstermijn wordt afgeweken, dan wordt deze vooraf bij de aanvraag van de investering gemotiveerd en ter besluitvorming aan ons algemeen bestuur voorgelegd.

Onderhanden werk

De onderhanden werken zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs of tegen lagere directe opbrengstwaarde. De onderhanden werken bestaan uit de investeringen van uitvoeringskredieten in het verslagjaar, voorbereidingskredieten en het grondverwervingskrediet. Onderhanden werken maken onderdeel uit van de materiële en immateriële activa volgens de verslaggevingsrichtlijnen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs of tegen lagere directe opbrengstwaarde. Eventuele waardevermindering (aflossingen) worden in mindering gebracht.

Vlottende activa

De vlottende activa betreffen vorderingen belastingdebiteuren, voorziening dubieuze belastingdebiteuren, overige debiteuren, liquide middelen en overlopende activa.

Uitzettingen met een looptijd van korter dan één jaar

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig verminderd met een voorziening voor oninbaar.

Liquide middelen

Hieronder zijn de banksaldi opgenomen. De liquide middelen waardeert het waterschap tegen nominale waarde. Bij het waterschap bestaan de liquide middelen alleen uit banksaldi.

Eigen vermogen

Onder 'eigen vermogen' worden de algemene- en eventuele bestemmingsreserves verantwoord. De algemene reserve is onderverdeeld in een reserve voor zuiverings- en watersysteembeheer.

Op 20 maart 2008 heeft het algemeen bestuur ook besloten de omvang van het weerstandsvermogen te bepalen op basis van een risicoanalyse. Op basis van een risicoanalyse wordt het benodigde weerstandsvermogen per taak vastgesteld. Het huidige weerstandsvermogen is per 2024 door het algemeen bestuur vastgesteld op € 5,0 mln. Dit is bepaald bij het vaststellen van de Begroting 2025 op 5 november 2024. Het bedrag boven het minimumniveau is vrij aanwendbaar en kan bijvoorbeeld worden ingezet voor tariefegalisatie of niet structurele uitgaven. Op dit moment kent het waterschap drie bestemmingsreserves:

1. **Bestemmingsreserve innovatiefonds**; Het innovatiefonds geeft het waterschap meer mogelijkheden om nieuwe technieken te onderzoeken om tot betere resultaten te komen in combinatie met kostenbeheersing.
2. **Bestemmingsreserve huisvesting**; Deze bestemmingsreserve wordt ingezet om een deel van de afschrijvingslasten of eventuele overige lasten als gevolg van de investering voor het herstel en verbetering van het hoofdkantoor op te vangen.

3. **Bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid**; Deze bestemmingsreserves worden gebruikt voor het financieren van maatregelen voor de afbouw van onze schuldpositie en voor nieuwe ontwikkelingen.

Vorzieningen

Vorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de (voormalige) bestuurders is opgenomen tegen de contante waarde van de toekomstige uitkeringsverplichtingen.

Langlopende geldleningen > 1 jaar

Dit zijn langlopende geldleningen met een looptijd langer dan één jaar. Ze zijn opgenomen tegen het nominale schuldrestant per 31 december. De verplichtingen die in het komende jaar vervallen, zijn niet als afzonderlijke verplichting onder de kortlopende schulden opgenomen.

Flottende passiva

De kortlopende schulden zijn gewaardeerd op basis van de nominale waarde.

Resultaatbepaling

Ten aanzien van de resultaatbepaling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van lasten en baten.
- Lasten zijn toegerekend aan de periode waarin ze thuishoren.
- Baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd.
- Verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn.

8.4 Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa

bedragen in € 1.000

	Boekwaarde 01-01-2025	Inves- teringen	Desinves- teringen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Af- schrijving	Boekwaarde 31-12-2025
Bijdragen aan HWBP	56.620	5.579				3.749	58.450
Watergangen kunstwerken en gemalen	4					2	2
Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen	971		97			52	822
Overige immateriële activa	5.285	1.374		91		1.923	4.645
Totaal	62.880	6.953	97	91	0	5.726	63.919

Tabel 8.6 Immateriële vaste activa

Materiële vaste activa

bedragen in € 1.000

	Boekwaarde 01-01-2025	Overboek- ing OHW	Inves- teringen	Desinves- teringen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Af- schrijving	Boekwaarde 31-12-2025
- Gronden en terreinen	3.465							3.465
- Gronden grondverwerving	6.942		402					7.344
Gronden en terreinen	10.407	0	402	0	0	0	0	10.809
Vervoersmiddelen	38						38	0
Machines, apparaten en werktuigen	2.534						701	1.833
Bedrijfsgebouwen	15.569	318					950	14.937
- Waterkeringen	12.338	3.100					728	14.710
- Watergangen, kunstwerken, gemalen	91.107	8.301					5.010	94.398
- Zuiverings technische werken:								0
· Transportsystemen	48.606	489					2.554	46.541
· Zuiveringsinstallaties	98.650	17.455					8.003	108.103
· Slibverwerkings-installaties	2.827	266					225	2.868
GW-werken	253.528	29.611	0	0	0	0	16.520	266.620
Overige materiële vaste activa	6.282	2.700					1.116	7.866
Onder handen werk (OHW)	33.719	-32.629	55.107		26.864			29.333
Totaal	322.077	0	55.509	0	26.864	0	19.325	331.398

Tabel 8.7 Materiële vaste activa

NB: In de beginbalans heeft er een her-allocaatie van de materiële vaste activa per onderdeel plaatsgevonden. Het eindsaldo is niet gewijzigd.

Verloop overzicht onderhanden werk

bedragen in € 1.000

	Investerings- krediet	OHW 01-01-2025	Geactiveerde investeringen	Invest. en sub- sidies 2025	Afwaar- deringen	OHW 31-12-2025	Restant krediet	Verwachting vervolg werken
Aanleg en onderhoud waterkeringen	17.300	3.993	3.993	4.327		4.327	5.501	5.501
Bouw en exploitatie zuiveringstechn.werken	68.185	18.534	18.222	8.758		9.071	22.435	22.435
Inrichting en onderhoud vaarwegen en Havens	0	0	0	0		0	0	0
Inrichting en onderhoud watersystemen	67.618	9.467	8.690	11.788		12.565	30.466	30.466
Ondersteuning	32.506	1.725	1.725	3.370		3.370	26.065	26.065
Totaal	185.609	33.719	32.630	28.243	0	29.333	84.467	84.467

Tabel 8.8 Onderhanden werk

Financiële vaste activa

bedragen in € 1.000

	Stand 01-01-2025	Investerings/ mutatie	Aflossing	Stand 31-12-2025
Bedrijven				
1. Aandelen NWB	691			691
2. Waterstromen BV	9.000			9.000
3. Deelname WRIJ energie Holding BV				
Kapitaalverstrekingen	9.691	0	0	9.691
Ambtenaren				
4. Personeelshypotheken	1.977	-266		1.711
Leningen	1.977	-266	0	1.711
Totaal	11.668	-266	0	11.402

Tabel 8.9 Financiële vaste activa

Toelichting

1. Aandelen NWB
Dit betreft aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB), 5.666 aandelen A, nominaal € 115 per stuk en 345 aandelen B, nominaal € 460, waarvan 25% gestort.
De nettowinst van de NWB bedraagt over 2025 € 113 mln. (2024 € 94 mln.).
2. Waterstromen B.V.
Waterstromen voert marktactiviteiten uit op het gebied van afvalwaterzuivering. Bij het opstellen van de jaarstukken waren er nog geen definitieve resultaatcijfers bekend over 2025. Over verslagjaar 2024 bedroeg de omzet € 12,6 mln., de geconsolideerde winst € 2,8 mln. en het eigen vermogen bedroeg € 21,3 mln.
3. Personeelshypotheken
Er worden geen nieuwe leningen meer verstrekt. In 2025 is er één hypotheek volledig afgelost. Eind 2025 zijn er nog 18 verstrekte personeelshypotheken, hiervan vervalt de eerstvolgende in 2031 en de laatste in 2036.

Flottende activa

Uitzettingen met looptijd van korter dan één jaar worden hieronder uiteengezet.

Liquide middelen

bedragen in € 1.000

	Rekening 2025	Rekening 2024
Rekening-courantverhouding met 's Rijk schatkist		0
Overige bank tegoeden	6.694	5
Totaal	6.694	5

Tabel 8.10 Liquide middelen

Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige liquide middelen in de schatkist aan te houden met uitzondering van het drempelbedrag. Het drempelbedrag is 2% van het begrotingstotaal. Dit bedrag mag het waterschap als positief saldo op de rekening courant aanhouden. Het waterschap heeft in 2025 het drempelbedrag niet overschreden. De benutting van het drempelbedrag in 2025 is als volgt berekend:

bedragen in € 1.000

	Kwartalen			
	1e	2e	3e	4e
Drempelbedrag	3.148	3.148	3.148	3.148
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	674	1.326	2.178	2.059
Ruimte onder het drempelbedrag	2.474	1.822	970	1.089

Tabel 8.11 Liquide middelen Schakistbankieren

Kortlopende vorderingen

bedragen in € 1.000

	Rekening 2025	Rekening 2024
Belastingdebiteuren	23.803	21.663
Voorziening dubieuze belastingdebiteuren	-692	-765
Subtotaal	23.111	20.898
Vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen	5.002	98
Overige vorderingen	1.786	1.753
Totaal	29.899	22.749

Tabel 8.12 Kortlopende vorderingen

De kortlopende vorderingen bestaan uit openstaande belastingaanslagen en nota's per 31 december 2025. Het waterschap loopt weinig financieel risico omdat het veelal vorderingen zijn op andere overheden. Er is ook geen voorziening voor eventuele oninbaarheid bij de overige vorderingen. De kortlopende vorderingen zijn per balansdatum niet direct opeisbaar omdat deze nog niet hun betalingstermijn hebben bereikt.

Belastingdebiteuren

bedragen in € 1.000

	Rekening 2025	Rekening 2024
Belastingdebiteuren watersysteemheffing	12.110	11.084
Belastingdebiteuren waterzuiveringsheffing	11.693	10.579
Subtotaal	23.803	21.663
Voorziening dubieuze belastingdebiteuren	512	564
Voorziening kwijtschelding oude jaren	180	201
Totaal	23.111	20.898

Tabel 8.13 Belastingdebiteuren

Voorziening dubieuze belastingdebiteuren

bedragen in € 1.000

	Rekening 2025	Rekening 2024
Stand begin boekjaar	564	742
Afboeking oninbaar	-399	-326
Dotatie voorziening	347	148
Totaal	512	564

Tabel 8.14 Voorziening dubieuze belastingdebiteuren

De voorziening is berekend op basis van ouderdom van de openstaande debiteuren.

Overlopende activa

Het bedrag aan overlopende activa kan als volgt worden gespecificeerd:

bedragen in € 1.000

	Rekening 2025	Rekening 2024
Te ontvangen bedragen EU, Rijk, provincies, overige	5.208	9.868
Te ontvangen bedragen Belastingdienst	329	703
Te ontvangen bedragen opbrengsten en bijdragen	2.941	3.036
Overige	101	104
Totaal	8.579	13.711

Tabel 8.15 Overlopende activa

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het nog te bestemmen resultaat per waterschapstaak.

bedragen in € 1.000

	Stand 01-01-2025	Interne ver- meerderingen	Interne ver- minderingen	Voorstel resultaat bestem. jaarrekening	Stand 31-12-2025
Algemene reserve					
Watersysteembeheer	6.345				6.345
Zuiveringsbeheer	9.316				9.316
Subtotaal	15.661				15.661
Bestemmingsreserve Innovatiefonds					
Watersysteembeheer	183			-32	151
Zuiveringsbeheer					
Subtotaal	183			-32	151
Bestemmingsreserve Huisvesting					
Watersysteembeheer	3.023				3.023
Zuiveringsbeheer	2.677				2.677
Subtotaal	5.700				5.700
Bestemmingsreserve DFB					
Watersysteembeheer	16.455			1.046	17.501
Zuiveringsbeheer	9.714			1.652	11.366
Subtotaal	26.169			2.699	28.868
Totaal	47.713			2.667	50.380

Tabel 8.16 Eigen vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve, bestaat uit de weerstandscapaciteit (zie paragraaf 9.6) en de vrije reserve. Het, heeft geen specifieke bestemming. Met de algemene reserves worden eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard opgevangen. Bij het vaststellen van de begroting doet het college van dijkgraaf en heemraden een voorstel voor besteding van deze reserve. In 2025 zijn er geen toevoegingen en onttrekkingen bij deze reserve.

Bestemmingsreserve Innovatiefonds

Het Innovatiefonds geeft het waterschap meer mogelijkheden om nieuwe technieken te onderzoeken om tot betere resultaten te komen in combinatie met kostenbeheersing.

In 2025 is voorgesteld om € 0,032 mln. te onttrekken uit de bestemmingsreserve Innovatiefonds. Dit betreft voornamelijk uitgaven voor het Platform Arnhem Klimaatbestendig. Nadat deze reserve volledig is gebruikt, zal deze worden opgeheven.

Bestemmingsreserve Huisvesting

Deze bestemmingsreserve wordt ingezet om een deel van de afschrijvingslasten of eventuele overige lasten als gevolg van de investering voor het herstel en verbetering van het hoofdkantoor op te vangen. In 2025 zijn er geen toevoegingen en onttrekkingen bij deze reserve.

Bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid

Deze bestemmingsreserve wordt voor de afbouw van onze schuldpositie en voor nieuwe ontwikkelingen gebruikt. Alle positieve resultaten zullen aan deze bestemmingsreserve worden toegevoegd totdat deze meerjarig voldoende reserve heeft. In 2025 wordt voorgesteld om € 2,7 mln. toe te voegen.

Voorzieningen

bedragen in € 1.000

	Stand 01-01-2025	Overige interne vermeerdering	interne ver- mindering	Externe vermindering	Stand 31-12-2025
Arbeidsgerelateerde verplichtingen	4.029	1.083	397	347	4.368
Totaal	4.029	1.083	397	347	4.368

Tabel 8.17 Voorzieningen

Het waterschap heeft per 31 december 2025 een voorziening voor arbeidsgerelateerde verplichtingen. Deze voorziening is opgebouwd uit:

- Voorziening wachtgeld voormalige bestuurders. Dit betreft een werkloosheid uitkeringsregeling voor voormalige bestuurders;
- Voorziening latente pensioenverplichtingen bestuurders. Dit betreft de voorziening voor pensioenopbouw huidige en voormalige bestuurders die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt;
- Voorziening pensioenverplichtingen bestuurders. Dit betreft de voorziening pensioenopbouw (voormalige) bestuurders die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt;
- Voorziening bovenwettelijke WW. Het waterschap is eigenrisicodragers voor de werkloosheidswet.

Voor de hierboven genoemde Voorziening (latente) pensioenverplichtingen bestuurders gelden de volgende uitgangspunten:

- De rekendatum voor pensioenaanspraken is 31 december 2025;
- De rekenrente voor toekomstige pensioenen is 2,954% (RTS 25 jaar per 30 september 2025);
- De rekenrente voor ingegane pensioenen is 2,704% (RTS 10 jaar per 30 september 2025);
- De contante waarde voor het nabestaandenpensioen van toekomstige pensioenen is opgenomen;
- De contante waarde voor het nabestaandenpensioen van ingegane pensioenen is, waar nodig, opgenomen;
- Voor de bepaling van sterfte wordt uitgegaan van periodetafel GBM/V 2010-2015;
- Een onbepaald partnersysteem met gehuwdheidsfrequenties en leeftijdsterugstelling volgens de uitgangspunten voor individuele waardeoverdrachten;
- De indexatie van de pensioenen per 1 januari 2026 is opgenomen;
- Voor de extra toevoeging voor de overgang naar het ABP is gerekend met een dekkingsgraad van 122,2% (dekkingsgraad ABP-november 2025).

De interne vermeerderingen bestaan uit de pensioenbijdragen van het huidige college. De voorziening is aangepast van € 4,0 mln. naar € 4,4 mln. De overige interne vermeerderingen bestaan van totaal € 1,0 mln. uit de pensioenpremie van € 0,1 mln. en toevoeging aan de voorziening ten laste van de exploitatie van € 0,9 mln. Hiervan heeft € 0,7 mln. betrekking op de aanpassing Wet toekomst pensioenen. Het resterende deel € 0,2 mln. is het gevolg van de jaarlijkse aanpassing door de actuariële berekening zoals deze in de Wet Appa is vastgelegd.

Wet toekomst pensioenen

Het pensioen voor wethouders en collegeleden is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Vanaf 1 januari 2028 gaan de pensioenen van politieke ambtsdragers over naar het nieuwe pensioenstelsel en wordt het overgedragen aan het ABP. De Commissie BBV, het wettelijk orgaan om verantwoordingsstukken op te stellen voor provincies, gemeenten en waterschappen, heeft met betrekking tot de overgang naar het nieuwe stelsel op 3 december 2025 een stellige uitspraak gedaan.

De pensioenverplichting is op 31 december 2025 aangepast aan de overdrachtswaarde van de overgang van de Appa naar het ABP. Dit zorgt voor een extra dotatie aan de voorziening van € 0,7 mln. Tot aan de overdracht op 1-1-2028 naar het ABP moet de voorziening jaarlijks herzien worden. De voorziening kan tot de overdracht wijzigen bijvoorbeeld als gevolg van een eventuele rentestijging of daling.

Langlopende schulden

Dit betreft de onderhandse leningen van:

	bedragen in € 1.000			
	Stand 01-01-2025	Rentekosten 2024	Stand 31-12-2025	Rentekosten 2025
Onderhandse lening van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	334.624	7.533	334.045	8.720
Waarborgsommen	5		9	
Totaal	334.629	7.533	334.054	8.720

Tabel 8.18 Langlopende schulden

De aflossingsverplichting voor 2026 bedraagt € 0,6 mln. Zie het verloopoverzicht op bijlage 3. De leningen betreffen geldleningen verstrekt door de NWB-bank voor totaal € 329,0 mln. en de ASN-bank voor € 5,0 mln. De leningen zijn afgesloten ter financiering van investeringen (activa). De genoemde rentelasten hebben betrekking op de schulden bij de binnenlandse banken en overige financiële instellingen. De gemiddelde rentevoet is 2,3%. Er zijn geen zekerheden ter onderpand gesteld.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schuld met een rente typische looptijd van korter dan één jaar wordt hieronder uiteengezet.

Netto-vlottende schulden < 1 jaar

	bedragen in € 1.000	
	Rekening 2025	Rekening 2024
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	25.000	
Overige kasgeldleningen		
Banksaldi rekening courant NWB		15.348
Overige schulden	4.190	10.693
Totaal	29.190	26.041

Tabel 8.19 Netto-vlottende schulden < 1 jaar

Overige schulden: Dit betreft het crediteurensaldo (openstaande nota's).

Overlopende passiva

Dit betreft overlopende posten die per 31 december 2025 verschuldigd waren. Met betrekking tot het waterschap zijn de voornaamste posten:

	bedragen in € 1.000	
	Rekening 2025	Rekening 2024
Nog te betalen bedragen EU, Rijk, provincies, overige	9.392	3.982
Nog te betalen rente van de vaste geldleningen	3.607	3.619
Nog te betalen loonbestanddelen en verlofsaldi	10.041	5.756
Nog te betalen nota's m.b.t. exploitatie en investeringen	10.278	7.187
Nog te betalen belastingen en premies		
Overige	581	134
Totaal	33.899	20.678

Tabel 8.20 Overlopende passiva

Overlopende activa en passiva

Hieronder een specificatie van nog niet bestede voorschotten met betrekking tot subsidies en bijdragen.

bedragen in € 1.000

	Stand 01-01-2025	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Stand 31-12-2025
Interegg		23		23
Life				0
POP3	4.920	3.566	7.260	1.226
Stimulus			637	-637
NPI niet landbouw			929	-929
Subsidies/ bijdragen Europese Unie	4.920	3.589	8.826	-317
Bijdrage RWS	-139			-139
DAW	66	544	234	376
Groiefonds	56	240	403	-107
HWBP	-1.947	11.831	17.059	-7.175
Klimaatneutraliteit	-157			-157
Zon	190	1.705	1.021	874
Stimulering verwijd.medicijnresten		326	326	0
Subsidies/ bijdragen Rijk	-1.931	14.646	19.043	-6.328
Bijdrage Provincie	3.035	3.417	2.969	3.483
SOK	119	3.689	4.566	-758
Subsidies/ bijdragen provincies	3.154	7.106	7.535	2.725
DIWA Vechtstromen			7	-7
Gemeentelijk bijdrage	-257			-257
Overige openbare lichamen	-257	0	7	-264
Totaal subsidies / bijdragen	5.886	25.341	35.411	-4.184

Tabel 8.21 Niet bestede voorschotten subsidies en bijdragen

8.5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen en risico's

Verplichtingen

Aan het einde van 2025 was het waterschap voor € 36,5 mln. aan verplichtingen aangegaan voor investeringen. De grootste verplichting van € 8,5 mln. betreft het project HWBP 21A Rijnkade Arnhem. Daarnaast lopen er enkele langdurige verplichtingen voor kosten van slibverwerking van € 7,3 mln. per jaar, kosten van elektriciteit van € 9,1 mln. per jaar en voor de kosten van inhuur personeel van € 3,8 mln. per jaar.

Leaseverplichtingen

Er is een lopende overeenkomst voor het beheer en onderhoud van het wagenpark. De overeenkomst loopt van tot en met 31 mei 2027. Voor de periode 1 januari 2026 t/m 31 mei 2027 vertegenwoordigt de overeenkomst een waarde van € 1,8 mln.

Leningen

Er zijn geen leningen afgesloten met een uitgestelde stortingsdatum.

Garantstellingen

Het waterschap zorgt ervoor dat Het Waterschapshuis te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen tegenover derden te kunnen voldoen naar rato van de op dat moment geldende bijdrage per deelnemer.

Het waterschap stelt zich borg ten behoeve van de NWB voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van hetgeen de NWB van Aqualysis te vorderen heeft. Deze borgstelling is naar rato van de op dat moment geldende bijdrage per deelnemer (op basis van de actuele percentages op grond van de bijdrageverordening).

Het waterschap stelt zich borg ten behoeve van de NWB voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van hetgeen de NWB van het Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn (GBLT) te vorderen heeft. Deze borgstelling is naar rato van de op dat moment geldende bijdrage per deelnemer (op basis van de actuele percentages op grond van de bijdrageverordening). De NWB heeft een kredietfaciliteit verstrekt ad € 2,0 mln. aan de Unie van Waterschappen. Waterschap Rijn en IJssel staat hiervoor garant, gezamenlijk met alle waterschappen.

Daarnaast stelt Waterschap Rijn en IJssel zich borg ten behoeve van de NWB voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van hetgeen de NWB van de Unie van Waterschappen te vorderen heeft naar rato van de op dat moment geldende contributie per deelnemer.

Het waterschap stelt zich borg ten behoeve van de NWB voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van hetgeen de NWB van Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding B.V. te vorderen heeft tot

een maximaal bedrag van € 15,0 mln. De borgstelling is afgegeven voor twee gebouwde windturbines nabij de zuiveringsinstallatie Nieuwgraaf te Duiven. Deze windturbines zijn gebouwd door Waterschap Rijn en IJssel Windenergie Duiven B.V. Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding B.V. is een 100% dochteronderneming van Waterschap Rijn en IJssel. Onder deze holding valt Waterschap Rijn en IJssel Windenergie Duiven B.V. Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding B.V. heeft de volledige lening van € 15,0 mln. opgenomen. Het rentepercentage van deze lening bedraagt 1,472%. In 2025 zijn er geen betalingen verricht over de borg- garantiestellingen.

10% Project Gebonden Eigen Bijdragen Hoogwaterbeschermingsprogramma

Projecten uit het Hoogwaterbeschermingsprogramma vragen een project gebonden eigen bijdrage (PGE) van 10%. Doordat de subsidie van het HWBP op basis van voorcalculatie bepaald wordt, treden er bij de eindafrekening van projecten afwijkingen op ten opzichte van het afgesproken percentage van 10% PGE. Een afwijking onder de 10% wordt in de jaarrekening opgenomen als een 'niet uit de balans blijvende verplichting' richting het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Immers, het uitgangspunt is om 10% aan deze projecten bij te dragen vanuit ons waterschap. Een afwijking van de PGE boven de 10% wordt door het waterschap betaald in de investering, omdat wij risicodragers zijn van de projecten. Op dit moment is de PGE van het waterschap -3,8%. Dit percentage ligt onder de 10% waardoor er een 'niet uit de balans blijvende verplichting' is. Dit percentage is de (gewogen) optelling van de PGE van de tot op heden afgeronde projectfase en is in onderstaande tabel weergegeven.

bedragen in € 1.000

Projectnaam	Scope	Afgeronde fase	Raming projectkosten	Raming PGE	Werkelijke projectkosten	Werkelijke PGE	Verschil PGE	Werkelijke PGE in %
Industrieterrein Grutbroek	600 m	Verkenning	1.062	106	1.099	143	-36	13,0%
Pannerden-Loo	500 m	Verkenning	295	30	205	-60	90	-29,4%
		Planuitwerking	229	23	226	20	3	8,8%
		Realisatie	577	58	383	-136	193	-35,4%
RIDS Fase 1	161 m	Verkenning	95	9	95	9	0	10,0%
		Planuitwerking	37	4	37	4	0	10,0%
		Realisatie	1.942	194	1.942	194	0	10,0%
Rijnkade Arnhem	1.204 m	Verkenning	1.751	175	1.243	-333	508	-26,8%
Rijnkade Arnhem		Planuitwerking	3.165	316	4.092	1.243	-927	30,4%
Spijk-Westervoort	27.000 m	Voorverkenning	1.743	174	1.735	166	8	9,6%
Tw entekanaal	500 m	Planuitwerking	14	1	12	-0	2	-1,6%
Tw entekanaal		Realisatie	105	10	106	12	-1	11,1%
Tw entekanaal Zuid (LBO1)	200 m	Verkenning	47	5	44	3	2	5,6%
Tw entekanaal Zuid (LBO1)		Planuitwerking	35	3	31	-1	4	-1,6%
Tw entekanaal Zuid (LBO1)		Realisatie	262	26	266	30	-3	11,1%
IJsselpaviljoen	124 m	V+P+R	794	79	702	-13	92	-1,8%
Industrieterrein Grutbroek	340 m	Planuitwerking	3.181	318	2.320	-543	861	-23,4%
Den Elterweg Zutphen	4711 m	Verkenning	7.015	701	5.432	-881	1.583	-16,2%
Industrieterrein Grutbroek	340 m	Realisatie	6.479	648	5.932	101	547	1,7%
Pan-Wes	8700 m	Verkenning	10.646	1.065	8.311	-1.270	2.334	-15,3%
HWBP-projecten			39.472	3.947	34.213	-1.312	5.260	-3,8%

Tabel 8.22 Project Gebonden Eigen Bijdragen

Risico's en andere niet uit de balans blijvende afspraken

Naar aanleiding van het instorten van een parkeergarage in aanbouw op Eindhoven Airport in mei 2017, heeft in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken een inventarisatie plaatsgevonden bij alle gemeenten in Nederland of er binnen hun gemeente ook gebouwen staan met zogenaamde 'bollenplaatvloeren'. In het kantoorgebouw van het waterschap in Doetinchem is een dergelijke bollenplaatvloerconstructie toegepast. Uit onderzoek is gebleken dat de vloerconstructie van het hoofdkantoor van het waterschap op dit moment niet aan de nieuwe eisen voor een bollenplaatconstructie voldoet. In 2025 is er na een aanbestedingsprocedure een aannemer geselecteerd. De noodzakelijke verbouwing start na de zomer 2026. Het financieel effect van de kosten voor het herstel van de vloerconstructie is opgenomen in de meerjarenbegroting. Hierbij wordt een deel gedekt vanuit de bestemmingsreserve Huisvesting. Zie ook paragraaf 7.4 Overige doelstellingen Bedrijfsvoering.

8.6 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstensoorten

Rekening van lasten en baten					
<i>bedragen in € 1.000</i>					
Laasten	Begroting 2025	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Rekening 2024
Rente	8.180	8.937	8.790	8.720	7.533
Afschrijving	25.352	25.039	25.039	25.051	24.352
Personeelslasten	55.002	54.906	54.543	54.963	49.544
Gebruiksgoederen	2.146	2.123	2.087	2.555	2.548
Verbruiksgoederen	2.815	2.672	2.660	2.587	2.433
Energie	9.559	9.196	9.031	8.270	10.006
Huren/pachten etc.	1.381	1.522	1.630	1.511	1.374
Verzekeringen/belastingen	957	1.064	994	837	1.185
Onderhoud door derden	15.882	15.740	17.035	18.287	16.251
Overige diensten en bijdragen door/aan derden	32.177	34.806	35.536	32.222	30.309
Kwijtschelding	2.070	2.070	2.071	1.925	1.904
Oninbaar	468	468	429	347	148
Onvoorzien	1.419	1.419	616		
Incidentele lasten					
Arbeidsgerelateerde voorziening				900	658
Inzet innovatiefonds				32	45
Subtotaal lasten	157.408	159.962	160.461	158.206	148.291
Baten	Begroting 2025	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Rekening 2024
Dividenden	4.540	5.617	5.617	5.617	6.633
Rente hypotheke u/g	23	27	26	21	21
Baten salarissen sociale lasten	807	853	978	1.466	1.205
Doorbelaste interne personeelslasten	6.333	6.041	5.782	5.897	5.605
Opbr. goederen, werken en diensten voor derden	1.530	1.543	2.289	2.176	2.583
Opbrengst uit eigendommen	278	278	278	382	329
Bijdragen van derden	397	622	639	573	991
Dekkingsmiddelen, belastingen	141.871	143.780	142.942	144.117	134.531
Vrijval arbeidsgerelateerde voorziening					
Incidentele baten				624	
Subtotaal baten	155.779	158.761	158.551	160.873	151.897
Resultaat voor bestemmen	-1.629	-1.201	-1.910	2.667	3.607
Nog te bestemmen resultaat	-1.629	-1.201	-1.910	2.667	3.607
Algemene reserve Watersysteembeheer	2	144	109		
Algemene reserve Zuiveringsbeheer	-150	-478	-1.152		
BR Innovatiefonds				-32	-45
BR Huisvesting	-614				
BR DFB	-867	-867	-867	2.699	3.652
Resultaat na bestemmen	0	0	0	0	0

Tabel 8.23 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstensoorten

Toelichting op de belangrijkste verschillen ten opzichte van de Begroting 2025

Algemeen

Op 4 november 2025 heeft het algemeen bestuur de bestuursrapportage 2025-2 vastgesteld en besloten om de begroting voor 2025 aan te passen. Deze wordt in onderstaande tabellen getoond onder de kolom bijgestelde begroting 2025 om de ontwikkeling van de lasten en baten inzichtelijk te maken.

Netto kapitaallasten

De netto kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving onder aftrek van rente van hypotheke u/g.

bedragen in € 1.000

	Begroting 2025	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Rekening 2024
Rente	8.180	8.937	8.790	8.720	7.533
Afschrijving	25.352	25.039	25.039	25.051	24.352
Subtotaal lasten	33.532	33.976	33.829	33.771	31.886
Rente hypotheke u/g	23	27	26	21	21
Subtotaal opbrengsten	23	27	26	21	21
Totaal netto kapitaallasten	33.509	33.949	33.803	33.751	31.864

Tabel 8.24 Kapitaallasten

Rente

De hogere rentekosten ten opzichte van de begroting zijn voornamelijk veroorzaakt door een hoger behaald investeringsvolume over 2024. Hierdoor zijn de rentelasten (financiering) meer dan begroot.

Afschrijvingen

Het betreft lagere afschrijvingslasten van € 0,3 mln. Dit komt door een gemiddeld langere afschrijvingstermijn over de investering 2024 dan begroot.

Rente omslagpercentage

Het rente omslagpercentage voor 2025 bedraagt 2,3%. Dit percentage wordt gebruikt voor toerekening van de rentelasten naar de producten.

Netto personeelslasten

De realisatie is € 0,3 mln. lager dan begroot. Enkele lastenposten zijn iets hoger gerealiseerd dan begroot. Dit is volledig gecompenseerd door hogere personeelsbaten dan eerder geraamd. Per saldo is de impact van de baten hoger dan de lasten.

bedragen in € 1.000

	Begroting 2025	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Rekening 2024
Personeelslasten	55.002	54.906	54.543	54.963	49.544
Doorbelaste personeelslasten	6.333	6.041	5.782	5.897	5.605
Opbrengsten salaris en sociale lasten	807	853	978	1.466	1.205
Totaal netto personeelslasten	47.862	48.012	47.783	47.600	42.734

Tabel 8.25 Personeelslasten

Netto overige lasten

De netto overige lasten zijn € 1,0 mln. lager dan begroot. Dit komt voornamelijk door de verschillende onderdelen van de bedrijfsvoering. Enerzijds zijn de lasten (afdracht) voor de gemeenschappelijke regeling GBLT lager uitgevallen dan begroot. Deze 'meevaller' is binnengekomen nadat de bijgestelde begroting (bestuursrapportage 2025-2) is vastgesteld. Daarnaast is er sprake van uitstel van enkele ICT-oplossingen naar volgend jaar.

bedragen in € 1.000

	Begroting 2025	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Rekening 2024
Gebruiksgoederen	2.146	2.123	2.087	2.555	2.548
Verbruiksgoederen	2.815	2.672	2.660	2.587	2.433
Energie	9.559	9.196	9.031	8.270	10.006
Huren/pachten	1.381	1.522	1.630	1.511	1.374
Verzekeringen/belastingen	957	1.064	994	837	1.185
Onderhoud door derden	15.882	15.740	17.035	18.287	16.251
Overige diensten en bijdragen	32.177	34.806	35.536	32.222	30.309
Onvoorzien	1.419	1.419	616		
Inzet innovatiefonds				32	45
Subtotaal lasten	66.336	68.542	69.589	66.300	64.151
Overige opbrengsten	2.205	2.443	3.206	3.131	3.903
Subtotaal opbrengsten	2.205	2.443	3.206	3.131	3.903
Totaal netto overige lasten	64.131	66.099	66.383	63.169	60.248

Tabel 8.26 Overige lasten

Netto belastingopbrengsten

De netto belastingopbrengsten geven per saldo een voordeel van € 2,5 mln. De belastingopbrengsten (de belastingheffing) zijn € 2,2 mln. hoger dan begroot. De kosten voor kwijtschelding en oninbaar zijn € 0,3 mln. lager dan bij de begroting was aangenomen.

bedragen in € 1.000

	Begroting 2025	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Rekening 2024
Zuiveringsheffing	65.988	67.466	66.409	67.413	63.035
Woonruimten	43.771	43.728	43.730	43.593	41.826
Bedrijven	22.217	23.738	22.679	23.820	21.209
Watersysteemheffing	75.883	76.314	76.533	76.704	71.496
Gebouwd binnendijks	43.321	43.772	43.955	43.999	40.162
Gebouwd buitendijks	34	35	34	35	31
Ongebouwd binnendijks	7.077	7.077	7.122	7.156	6.880
Ongebouwd buitendijks	37	37	37	37	37
Ongebouwd Wegen binnendijks	625	625	632	635	603
Ongebouwd Wegen buitendijks	1	1	1	1	1
Ingezetenen	24.207	24.186	24.127	24.129	23.091
Natuur	189	189	198	198	193
Directe lozers	392	392	429	514	498
Leges	0	0	0	0	0
Totaal belastingopbrengsten	141.871	143.780	142.942	144.117	134.531
Kwijtschelding	2.070	2.070	2.071	1.925	1.904
Oninbaar	468	468	429	347	148
Totaal kwijtschelding/oninbaar	2.538	2.538	2.500	2.271	2.052
Netto belastingopbrengsten	139.333	141.242	140.442	141.845	132.479

Tabel 8.27 Belastingopbrengsten

Zuiveringsheffing

De belastingopbrengsten voor Zuiveringsbeheer zijn per saldo € 1,4 mln. hoger dan begroot. Bij woonruimten is de realisatie ten opzichte van de begroting € 0,2 mln. lager.

Bij de bedrijven zijn meer vervuilingseenheden (VE) gezuiverd dan bij de begroting was aangenomen. Dit levert € 1,6 mln. meer inkomsten dan begroot. Dit komt hoofdzakelijk door toegenomen productie bij een aantal grote industriële lozers in ons beheergebied.

Watersysteemheffing

De belastingopbrengsten voor Watersysteemheffing zijn per saldo € 0,8 mln. hoger dan begroot. De toename komt hoofdzakelijk door de grotere stijging van de WOZ-waarde bij de gebouwde eigendommen dan bij de begroting was aangenomen en bij de verontreinigingsheffing van de directe lozers.

Kwijtschelding/oninbaar

De kosten voor kwijtschelding en oninbaar zijn € 0,3 mln. lager dan begroot. De verwachte stabilisatie van het aantal kwijtscheldingsverzoeken en oninbare vorderingen valt in de praktijk gunstiger uit dan was begroot.

8.7 Exploitatierkening naar kostendragers

Netto-kosten per kostendrager						
bedragen in € 1.000						
Beleidsvelden / kostendrager	Begroting 2025	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Watersys- teembeheer	Zuiverings- beheer
61-Planvorming	5.096	5.415	5.339	4.998	4.411	587
62-Aanleg en onderhoud waterkeringen	9.140	9.355	9.309	9.121	9.121	
63-Inrichting en onderhoud watersystemen	30.027	29.871	30.745	30.708	30.708	
64-Bouw en expl. zuiveringstechnische werken	51.722	52.761	52.260	52.275		52.275
65-Inrichting en onderhoud vaarwegen				0		
66-Vergunningverlening en handhaving keur	2.046	1.934	1.903	1.907	1.551	356
67-Beheersen van lozingen	1.970	2.075	2.382	2.185	1.670	514
68-Heffen en invorderen	4.396	4.345	4.128	3.323	1.774	1.550
69-Bestuur en externe communicatie	3.828	4.212	4.149	4.353	2.220	2.133
60-Centrale ondersteuning	35.858	36.673	37.138	35.618	24.497	11.121
Onvoorzien	1.419	1.419	616			
Incidentele baten				-624	-318	-306
Arbeidsgerelateerde voorziening				900	441	459
Innovatiefonds				32	32	
Netto lasten	145.502	148.060	147.969	144.796	76.106	68.690
Belastingopbrengsten	141.871	143.780	142.942	144.117	76.704	67.413
Kwijtschelding	2.070	2.070	2.071	1.925	641	1.283
Oninbaar	468	468	429	347	116	231
Netto belastingopbrengsten	139.333	141.242	140.442	141.845	75.947	65.898
Operationeel resultaat	-6.169	-6.818	-7.527	-2.951	-159	-2.791
Dividenden	4.540	5.617	5.617	5.617	1.174	4.444
Resultaat voor bestemmen	-1.629	-1.201	-1.910	2.667	1.014	1.652
Nog te bestemmen resultaat	-1.629	-1.201	-1.910	2.667	1.014	1.652
Algemene reserve Watersysteembeheer	2	144	109			
Algemene reserve Zuiveringsbeheer	-150	-478	-1.152			
BR Innovatiefonds Watersysteembeheer				-32	-32	
BR Innovatiefonds Zuiveringsbeheer						
BR Huisvesting Watersysteembeheer	-334					
BR Huisvesting Zuiveringsbeheer	-280					
BR DFB Watersysteembeheer	-352	-352	-352	1.046	1.046	
BR DFB Zuiveringsbeheer	-515	-515	-515	1.652		1.652
Resultaat na bestemmen	0	0	0	0	0	0

Tabel 8.28 Exploitatierkening naar kostendragers

De kosten per beleidsveld zijn opgebouwd uit kapitaallasten, personeelslasten en overige lasten. De verschillen tussen de realisatie, begroting en bijgestelde begroting 2025 per beleidsveld zijn het directe gevolg van de eerder vermelde voor- en nadelen op met name kapitaallasten, netto overige lasten, toevoeging voorziening arbeidsgerelateerde verplichtingen en belastingopbrengsten.

8.8 Exploitatierkening naar programma's

Op basis van de rechtmatigheid vinden een toelichtingen plaats van overschrijdingen op de exploitatielasten ten opzichte van de begroting 2025 exclusief dividenden. Deze toelichtingen zijn ingedeeld in categorieën, zoals opgenomen in de kadernota rechtmatigheid van het platform rechtmatigheid. Alle programma's zijn ten opzichte van de begroting en bijgestelde begroting binnen de door het bestuur vastgestelde kaders gebleven.

bedragen in € 1.000						
	Begroting 2025	*) Begroting 2025 BBV	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Realisatie vs Begr.
Veiligheid	14.924	16.605	16.924	16.969	16.818	101,3%
Watersystemen	61.918	64.573	65.056	65.785	64.592	100,0%
Afvalwaterketen	70.649	73.218	74.934	74.691	73.922	101,0%
Exploitatie lasten	147.491	154.396	156.914	157.445	155.332	100,6%
Veiligheid	57	1.738	1.648	1.597	1.802	103,7%
Watersystemen	429	3.084	2.860	2.780	3.502	113,5%
Afvalwaterketen	1.503	4.072	4.346	5.099	5.233	128,5%
Exploitatie baten	1.989	8.894	8.854	9.476	10.536	118,5%
Netto exploitatie lasten	145.502	145.502	148.060	147.969	144.796	99,5%

Tabel 8.29 Exploitatierkening naar programma's

*) Aanpassing van de begroting als gevolg van de nieuwe Besluit begroting en verantwoording (BBV) voor wat betreft de personeelslasten. Deze waren als netto opgenomen en zijn nu gesplitst in lasten en baten.

8.8.1 Programma Veiligheid

Het gebied van Waterschap Rijn en IJssel wordt door 138 kilometer primaire waterkeringen tegen rivierwater beschermd. De provincie heeft waterkeringen langs regionale wateren en compartimenterende waterkeringen aangewezen als regionale waterkering. Deze regionale waterkeringen hebben een totale lengte van 46 kilometer.

bedragen in € 1.000

Programma Veiligheid	Begroting 2025	*) Begroting 2025 BBV	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Realisatie vs Begr.
Exploitatie lasten	14.924	16.605	16.924	16.969	16.818	101,3%
Exploitatie baten	57	1.738	1.648	1.597	1.802	103,7%
Netto exploitatie lasten	14.867	14.867	15.276	15.372	15.016	101,0%

Tabel 8.30 Exploitatierkening programma Veiligheid

*) Aanpassing van de begroting als gevolg van de nieuwe Besluit begroting en verantwoording (BBV) voor wat betreft de personeelslasten. Deze waren als netto opgenomen en zijn nu gesplitst in lasten en baten.

De realisatie van de nettolasten voor het programma Veiligheid is boven de begroting geëindigd, maar is wel in lijn met de begroting.

8.8.2 Programma Watersystemen

Het waterschap zorgt ervoor dat extreem natte en extreem droge situaties zo goed mogelijk worden opgevangen. Extreme situaties gaan door de klimaatverandering vaker voorkomen. Er is gericht beleid en beheer nodig om het watersysteem daarop voor te bereiden. Voor het overgrote deel van het jaar geldt een gemiddelde beheersituatie. Voor de korte en de (middel)lange termijn ligt er een groot aantal opgaven voor het watersysteem. Voor de uitvoering zijn onder meer waterovereenkomsten afgesloten met de provincies Gelderland en Overijssel.

bedragen in € 1.000

Programma Watersystemen	Begroting 2025	*) Begroting 2025 BBV	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Realisatie vs Begr.
Exploitatie lasten	61.918	64.573	65.056	65.785	64.592	100,0%
Exploitatie baten	429	3.084	2.860	2.780	3.502	113,5%
Netto exploitatie lasten	61.489	61.489	62.196	63.005	61.091	99,4%

Tabel 8.31 Exploitatierkening programma Watersystemen

*) Aanpassing van de begroting als gevolg van de nieuwe Besluit begroting en verantwoording (BBV) voor wat betreft de personeelslasten. Deze waren als netto opgenomen en zijn nu gesplitst in lasten en baten.

De realisatie van de nettolasten voor het programma Watersystemen is onder de begroting geëindigd, maar is wel in lijn met de begroting.

8.8.3 Programma Afvalwaterketen

Het afvalwater van huishoudens en bedrijven in het beheergebied van Waterschap Rijn en IJssel wordt via gemeentelijke rioolstelsels aangevoerd op de 127 rioolgemalen en 13 rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's). Voor het transport van het afvalwater is 435 km persleiding in beheer. Bij het zuiveren van afvalwater wordt zuiveringsslib geproduceerd.

bedragen in € 1.000

Programma Afvalwaterketen	Begroting 2025	*) Begroting 2025 BBV	Burap 2025-1	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Realisatie vs Begr.
Exploitatie lasten	70.649	73.218	74.934	74.691	73.922	101,0%
Exploitatie baten	1.503	4.072	4.346	5.099	5.233	128,5%
Netto exploitatie lasten	69.146	69.146	70.588	69.592	68.690	99,3%

Tabel 8.32 Exploitatierkening programma Afvalwaterketen

*) Aanpassing van de begroting als gevolg van de nieuwe Besluit begroting en verantwoording (BBV) voor wat betreft de personeelslasten. Deze waren als netto opgenomen en zijn nu gesplitst in lasten en baten.

De realisatie van de nettolasten voor het programma Afvalwaterketen is onder de begroting geëindigd, maar is wel in lijn met de begroting (99,3%).

8.9 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten betreffen posten die de begroting/het rekeningsaldo incidenteel beïnvloeden. In het begrotingsjaar 2025 is voor € 0,6 mln. incidentele baten gerealiseerd als gevolg van de verkoop van het voormalige RWZI-terrein naast ons hoofdkantoor.

8.10 WNT-verantwoording 2025

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT) stelt regels aan de openbaarheid en aan de hoogte van deze inkomens. Voor de waterschappen geldt de functie van secretaris directeur als topfunctionaris, zodat daarop de openbaarheid van toepassing is. Door wisseling van de secretaris directeur, in de loop van het jaar, worden beide functionarissen vermeld.

Naam	drs. C. Roos	
Functie	secretaris directeur	
Jaar	2025	2024
Aanvang en einde functievervulling	01-01 / 16-08	01-01 / 31-12
Omvang dienstverband (in FTE)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 152.318	€ 233.000
Bezoldiging		
Beloning ¹⁾	€ 121.535	€ 165.105
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 66	€ 397
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.648	€ 23.347
Subtotaal	€ 136.249	€ 188.849
-/- Onverschuldigd betaald bedrag		€ -
Totaal bezoldiging	€ 136.249	€ 188.849

Naam	mr. G.A. Karssenberg MBA	
Functie	secretaris directeur	
Jaar	2025	2024
Aanvang en einde functievervulling	01-06 / 31-12	
Omvang dienstverband (in FTE)	1,00	
Dienstbetrekking?	Ja	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 143.556	
Bezoldiging		
Beloning ¹⁾	€ 84.283	
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 71	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.528	
Subtotaal	€ 97.882	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag		
Totaal bezoldiging	€ 97.882	

Tabel 8.33 WNT-verantwoording

1) De hier vermelde vergoeding is inclusief werkgeverslasten.

8.11 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na de balansdatum geen gebeurtenissen voorgedaan die nadere toelichting behoeven of die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken.

8.12 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten en ook de balansmutaties moeten getrouw in de jaarstukken worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten en ook de balansmutaties, blijken drie rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreft het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en in de balansmutaties de genoemde criteria zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders. Dit zijnde begroting en verordeningen en bepalingen in de relevante wet- en regelgeving, zoals vermeld in door het algemeen bestuur vastgesteld normenkader 2025-2026.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3,2 mln. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het dagelijks bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten en ook de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 11,4 mln. bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 3,2 mln. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties is volgens het dagelijks bestuur een bedrag van € 8,8 mln. acceptabel. Dit is bepaald op basis van door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken in de Financiële Verordening 2025 van ons waterschap.

De geconstateerde afwijkingen

bedragen in € 1.000

Begrotingscriterium	Realisatie Exploitatie	Realisatie Investerings	Totaal
1.1. Overschrijding lasten (exploitatie) of uitgaven (investerings).	0	16	16
2.1. Overschrijding baten/inkomsten en/of onderschrijding van lasten/uitgaven en baten/inkomsten die niet gedurende het boekjaar tot een begrotingswijziging hebben geleid.	3.173	5.623	8.796
3.1. Ongeautoriseerde reservemutaties.	0	0	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	3.173	5.639	8.812
Totaal aan afwijkingen die binnen de drempels vallen van de Financiële Verordening 2025 (hierna: "regels") en daarmee als acceptabel is geduid.	920	1.183	2.103
Totaal aan overschrijding van lasten/uitgaven (van onderdeel 2.1) dat past binnen regels en daarmee als acceptabel is geduid.	0	369	369
Totaal aan overige begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 2.1) dat past binnen de regels en daarmee als acceptabel is geduid.	2.253	4.071	6.324
Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van de onderdeel 1.1) dat niet past binnen de regels en daarmee als onrechtmatig is geduid.	0	16	16
Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van de onderdeel 3.1) dat niet past binnen de regels en daarmee als onrechtmatig is geduid.	0	0	0
Totaal begrotingscriterium	3.173	5.639	8.812
Voorwaardencriterium			
1. Inkoop ten onrechte niet Europees aanbesteed.			2.050
2. Autorisatie van uitgaven.			517
Totaal voorwaardencriterium			2.567
Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium			
1. Geen bevindingen.			0
Totaal misbruik en oneigenlijk gebruik criterium			0
Totaal aan onrechtmatigheden			11.379
		waarvan acceptabel	8.796
		waarvan niet-acceptabel	2.583

Figuur 8.34 Begrotingscriterium en onrechtmatigheden

In de paragraaf rechtmatigheid (paragraaf 7.5) is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de Commissie BBV en op basis van de Financiële Verordening 2025 aanvullende informatie opgenomen over de niet-acceptabele afwijkingen van € 2,6 mln. In de genoemde paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

8.13 Lopende en voorgenomen investeringen

De lopende en voorgenomen investeringen zijn in de programma's opgenomen. Het bestuur stelt, op basis van afzonderlijke investeringsvoorstellen, de investeringskredieten beschikbaar. Voor de onderhanden en nieuwe projecten werken we met een netto-investeringsvolume. Onderstaand de realisatie van dit volume in 2025 ten opzichte van de begroting. Netto realisatie in 2024 was 112%.

bedragen in € 1.000

	Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Realisatie 2025	Realisatie- graad
Veiligheid	29.418	29.184	27.263	26.030	88%
Watersystemen	17.165	18.002	19.748	22.566	131%
Afvalwaterketen	16.817	17.770	12.990	9.983	59%
Vaarwegen	3.011	3.370	3.420	3.418	114%
Subtotaal bruto Investeringsvolume	66.412	68.327	63.421	61.997	93%
<i>Subtotaal cofinanciering</i>	<i>-27.101</i>	<i>-29.351</i>	<i>-28.220</i>	<i>-26.695</i>	<i>99%</i>
Investeringsvolume netto	39.311	38.975	35.201	35.302	90%

Tabel 8.35 Lopende en voorgenomen investeringen

8.13.1 Programma Veiligheid

bedragen in € 1.000

Programma Veiligheid	Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Realisatie 2025	Realisatie- graad
Bruto Investeringsvolume (incl. HWBP)	29.418	29.184	27.263	26.030	88%
Cofinanciering	-19.089	-20.694	-17.578	-14.818	78%
Netto Investeringsvolume (incl. HWBP)	10.329	8.490	9.685	11.212	109%

Tabel 8.36 Investeringsvolume programma Veiligheid

Het bruto investeringsbedrag ligt € 3,4 mln. lager dan begroot (realisatie van 88%). De cofinanciering neemt af met € 4,3 mln. Het netto investeringsvolume neemt daarmee toe met in totaal € 0,9 mln. Dit levert een netto realisatie van 109% op, in 2024 was dit netto 102%

Bij de investeringen voor beheer zien we dat het afbouwen van de reserveringspost 'groot onderhoud' leidt tot een lager investeringsvolume. Dit type werkzaamheden wordt in de toekomst onder de exploitatie gebracht. Dit geldt ook voor het op te starten wettelijk verplichte beoordelingsproject voor onze primaire keringsen.

Bij de versterkingsprojecten van onze primaire waterkering (de HWBP-projecten) met bijbehorende subsidie inkomsten zien we het bruto investeringsvolume afnemen met € 1,4 mln. Dat is te verklaren doordat de 'verkenningfasen' van de projecten PanWes en DEZ en de 'realisatiefase' van Grutbroek zijn afgesloten. Het restant van de geraamde risicoservingen zijn daarmee komen te vervallen. De uitgaven vallen ook lager uit omdat de planuitwerkingen van de projecten PanWes, DEZ en TolPan vertraagd zijn als gevolg van de late beschikbaarheid van medewerkers. Door de trage afhandeling van het subsidieproces blijven de inkomsten achter. Deze uitgestelde 'cofinanciering' wordt daardoor pas in 2026 gerealiseerd.

8.13.2 Programma Watersystemen

bedragen in € 1.000

Programma Watersystemen	Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Realisatie 2025	Realisatie- graad
Bruto Investeringsvolume	17.165	18.002	19.748	22.566	131%
Cofinanciering	-4.701	-4.701	-6.701	-8.016	171%
Netto Investeringsvolume	12.465	13.301	13.047	14.550	117%

Tabel 8.37 Investeringsvolume programma Watersystemen

De netto realisatiegraad over 2025 is 117% (in 2024 was dat 106%) en in lijn met prognoses die in de eerste en tweede Burap zijn afgegeven. Bruto is de realisatiegraad 131%. In 2025 zijn er veel uitvoeringsprojecten gestart of afgerond die tot dit resultaat hebben geleid. De uitvoeringsprojecten van Watersystemen kennen veelal meer dan 50% subsidie. Door een nieuwe beschikking is er in 2025 ook meer cofinanciering binnengekomen voor kosten die in voorgaande jaren zijn gemaakt, waardoor deze in 2025 hoger is uitgekomen dan gepland.

8.13.3 Programma Afvalwaterketen

bedragen in € 1.000

Programma Afvalwaterketen	Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Realisatie 2025	Realisatie- graad
Bruto Investeringsvolume	16.817	17.770	12.990	9.983	59%
Cofinanciering	-300	-586	-521	-443	148%
Netto Investeringsvolume	16.517	17.184	12.469	9.540	58%

Tabel 8.38 Investeringsvolume programma Afvalwaterketen

De netto realisatiegraad over 2025 is 58%. In 2024 was de netto realisatie 123%. Renovatie en vervangingen zijn volgens kasritme verlopen.

De redenen voor het achterblijvende investeringsvolume is in de tweede Burap gemeld:

- De uitbreiding van de gistingcapaciteit in Nieuwgraaf is begin 2025 vertraagd doordat de Provincie alle vergunning processen waar mogelijk een natuurwetvergunning voor nodig is, 'on hold' heeft gezet. De Provincie heeft in het tweede deel van het jaar de vergunningen voor Nieuwgraaf opgepakt. Dit gaat met grote verschuivingen in de jaren gepaard, gezien de grootte van de investering.
- KRW-projecten Ruurlo en Lichtenvoorde liepen een kleine vertraging op. Het doel om deze projecten aan het einde van 2027 (KRW-maatregel) gereed te hebben is niet in gevaar.
- Windenergie Zutphen loopt verdere vertraging op. Er is een tussenuitspraak van de Raad van State, maar de definitieve uitspraak laat (opnieuw) op zich wachten.

8.13.4 Vaarwegtaak Oude IJssel

De provincie Gelderland heeft het beheer van de regionale vaarweg Oude IJssel ondergebracht bij het waterschap. Het gaat hier om de voor de beroepsvaart aangewezen vaarweg tussen Doesburg en Doetinchem. Naast het vaarwegbeheer dat zich richt op de instandhouding van de Oude IJssel is er nog een andere vorm van beheer waar wij zorg voor dragen, namelijk het nautisch beheer. Deze vorm van beheer richt zich op een soepele en veilige afwikkeling van het scheepvaartverkeer.

bedragen in € 1.000

Programma Vaarwegen	Begroting 2025	Burap 2025-1	Burap 2025-2	Realisatie 2025	Realisatie- graad
Bruto Investeringsvolume	3.011	3.370	3.420	3.418	114%
Cofinanciering	-3.011	-3.370	-3.420	-3.418	114%
Netto Investeringsvolume					

Tabel 8.39 Investeringsvolume programma Vaarwegen

In 2025 is de realisatiegraad voor Vaarwegen 114%. Dit hogere investeringsvolume is het gevolg van een kostenverhoging in het project Groot onderhoud kunstwerken waarbij de beweegbare bruggen zijn gerenoveerd. In Burap 1 is het krediet hiervoor opgehoogd. Het project is dit jaar afgerond. De provincie Gelderland is hiermee akkoord waardoor de kosten 100% worden vergoed.

8.13.5 Af te sluiten investeringsprojecten

In het begrotingsjaar 2025 zijn 32 investeringsprojecten gereedgekomen en worden voorgesteld om af te sluiten. Het overzicht van deze projecten is opgenomen in bijlage 2 Af te sluiten investeringsprojecten.

Water, mooi hè! Suppen op de Oude IJssel.

HOOFDSTUK 9

Verplichte paragrafen

Hoofdstuk 9 Verplichte paragrafen

Het Waterschapsbesluit bepaalt dat in de jaarstukken verplichte paragrafen worden opgenomen. Ook worden de opbrengsten van de Waterschapsbelastingen verantwoord.

9.1 Uitgangspunten en normen financiële uitgangspunten

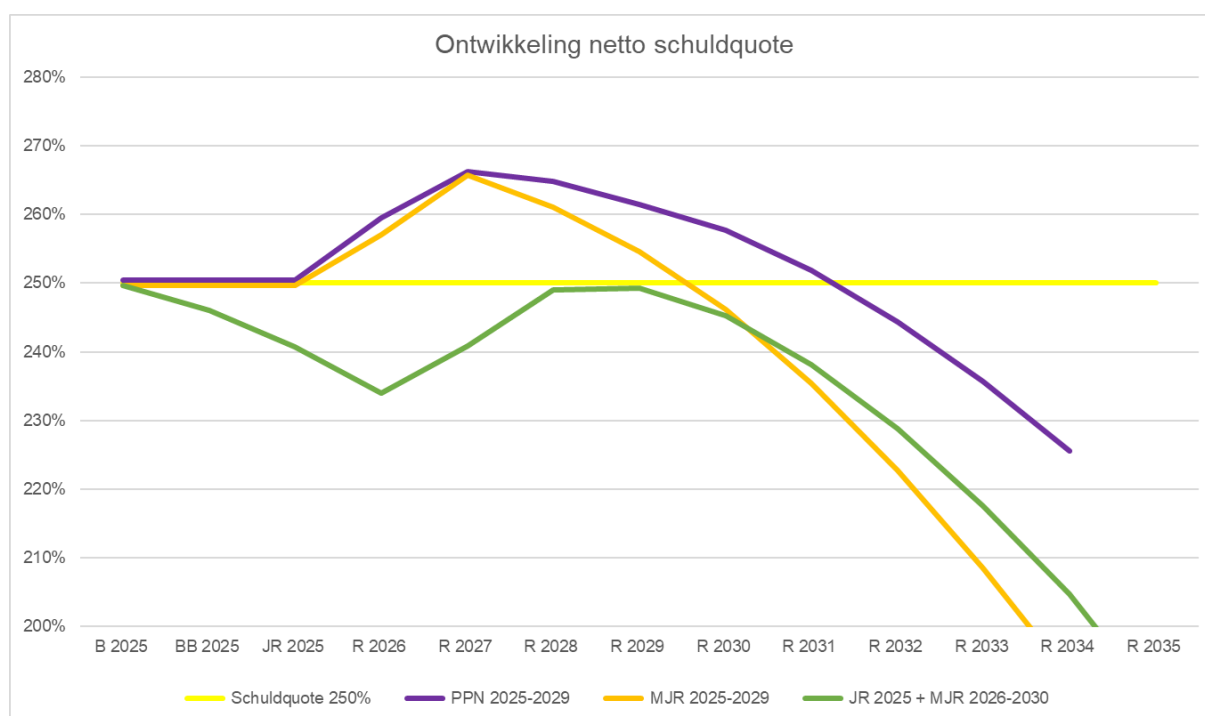
De financiële uitgangspunten, zoals ze in de Begroting 2025 zijn opgenomen, wijken voor het renteomslagpercentage af. We gingen uit van een rentepercentage van 2,19% en dit is 2,32% geworden.

9.2 Uiteenzetting financiering positie

Op 22 november 2011 heeft het algemeen bestuur een "Treasurystatuut van Waterschap Rijn en IJssel" vastgesteld. Hierin zijn de afspraken vastgelegd over de wijze waarop financieringsactiviteiten volgens wet- en regelgeving binnen de organisatie plaatsvinden. Het statuut beoogt hiermee het financieringsbeleid transparant te maken, waarbij de risico's worden beheerst binnen de vastgestelde kaders.

Duurzaam Financieel Beleid

De laatste jaren is er meer aandacht voor de ontwikkeling van schulden bij decentrale overheden. In het nieuwe bestuursakkoord is de ambitie van het vorige bestuursakkoord in stand gebleven om de schuldquote af te bouwen. Om dit te realiseren worden periodiek voorstellen uitgewerkt die gericht zijn op het aanpassen van ons afschrijvings- en activeringsbeleid. In de figuur hieronder wordt de (verwachte) ontwikkeling van onze netto schuldquote afgezet tegen de streefquote van 250% zoals die is vastgesteld in het voorstel Duurzaam Financieel Beleid.

Figuur 9.1 Netto schuldquote

Het verloop van de netto schuldquote (groene lijn JR 2025 + MJR 2026-2030) in percentages geeft het volgende weer. Hierin zien we het effect van de investeringen in de komende jaren in het stijgen van deze lijn.

Schuld in % van de begroting (netto schuldquote)	Begroting 2025	Bijgestelde Begr. 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
stand eind van begrotingsjaar	250%	246%	240%	234%	241%	249%	249%	245%

Tabel 9.2 Netto schuldquote

Uitgevoerde transacties in 2025

Langlopende financiering

Er zijn in 2025 geen nieuwe langlopende leningen afgesloten.

Kortlopende financiering

In 2025 zijn er ten behoeve van de kortetermijnfinanciering kasgeldleningen afgesloten. De gemiddelde kasgeldlening bedroeg € 25,0 mln. tegen een gemiddelde rente van 2%.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige liquide middelen in de schatkist aan te houden met uitzondering van het drempelbedrag. Dit bedrag mag het waterschap als positief saldo op de rekening courant aanhouden. Op 31 december 2025 was er geen saldo op de schatkistbankierrekening.

Financieringsbehoefte

De kasgeldlimiet wordt gebruikt om aan de korte termijnfinancieringsbehoefte te voldoen. Hiermee worden met name investeringen (activa) op korte termijn gefinancierd.

Externe toetsing door de toezichthouder

De provincie Gelderland is door de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) aangewezen als toezichthouder. Zij toetst of het waterschap aan de normen in deze wet voldoet. Hierbij zijn twee wettelijke normen te onderscheiden, te weten de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

De kasgeldlimiet geeft aan tot welk bedrag lagere overheden hun activiteiten met 'kort geld' mogen financieren. Voor waterschappen is die limiet bepaald op 23% van het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet in 2025 bedraagt € 36,2 mln. De kasgeldlimiet is binnen de gestelde norm gebleven.

De renterisiconorm is ingevoerd om de looptijden van langlopende leningen te spreiden en daardoor de renterisico's te beperken. Het bedrag aan aflossingen en het leenbedrag dat in aanmerking komt voor renteherziening mogen de renterisiconorm niet overschrijden. Voor de waterschappen is deze norm bepaald op 30% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm bedraagt € 47,2 mln. in 2025. Het waterschap heeft ook hier aan de gestelde norm voldaan.

9.3 Assetmanagement

9.3.1 Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken

Beleidskader, beoogd onderhoudsniveau

Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken bescherming van gebieden tegen hoge waterstanden op de rivieren. Het onderhoud is uitgevoerd volgens het onderhoudsplan voor primaire, regionale waterkeringen en waterkerende kunstwerken. Het primaire doel van het onderhoud van waterkeringen is dat de waterkeringen in goede staat zijn. Om dit te realiseren is er afgelopen jaar cyclisch onderhoud uitgevoerd, zoals het maaien en afvoeren van de grasbekleding en vrijhouden van stortsteen van begroeiing, etc.

Beleidskader, Planning voor het onderhoud

In de onderhoudsplannen van de waterkerende kunstwerken is naast het cyclische onderhoud het benodigd groot onderhoud opgepakt. Hierbij wordt de focus gelegd op aspecten die van belang zijn voor de waterveiligheid. We voeren projectmatig werkzaamheden gefaseerd uit van constructieve en werktuigbouwkundige aard aan 63 waterkerende kunstwerken in de periode 2025-2030. Het bestuur heeft een uitvoeringskrediet van € 3,0 miljoen toegewezen voor herstel van de eerste 9 kunstwerken (fase 1). Op basis van inzichten uit de eerste fase wordt een reële (financiële) planning bepaald voor het restant van de aan te pakken objecten.

Financiën

bedragen in € 1.000

Type onderhoud	Begroot	Realisatie
Regulier	800	642
Groot	200	257
Totaal	1.000	899

9.3.2 Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen

Beleidskader, beoogd onderhoudsniveau

In 2025 is er een strategisch assetmanagementplan (SAMP) opgesteld. Het SAMP beschrijft hoe Waterschap Rijn en IJssel asset management inzet als middel om de doelstellingen uit het WBP en onderliggende koersen te behalen. De focus ligt daarbij op de integrale taken van het waterschap, vanuit de behoefte om te komen tot een sterker en meer integraal Basistakenplan. Het SAMP vormt daarmee geen vervanging van bestaande (P&C) producten.

Er is een coördinator risicomanagement aangesteld die over de basistaken heen invulling gaat geven aan risico gestuurd onderhoud en beheer. Binnen watersysteem is een start gemaakt met het opstellen van de lange termijn asset planning (LTAP) waarbij we als eerste onze vitale assets (kwantiteitsgemalen, stuwen en regelwerken) in beeld brengen. Deze dient als basis voor het prioriteren en programmeren van het groot onderhoud en eventuele aanpassingen vanuit de andere strategische opgaven en vormt daarmee de ruggengraat van ons assetmanagement.

Beleidskader, Planning voor het onderhoud

Een aantal geprognostiseerde onderhoudswerkzaamheden zijn uitgesteld en worden onderdeel van het baggeruitvoeringsprogramma dat medio 2026 van start gaat. Daar staat tegenover dat eind 2025 meer uitgaven zijn geweest voor extra werkzaamheden t.b.v. aanpassing van het maaibeleid vanuit de nieuwe Gedragscode.

<i>Financiën</i>		<i>bedragen in € 1.000</i>
Type onderhoud	Begroot	Realisatie
Regulier	11.700	9.417
Groot		
Totaal	11.700	9.417

De realisatie op de begroting vanuit Systeem op Orde is lager dan begroot. De prognose is in de loop van 2025 bijgesteld naar € 9,1 mln. en uiteindelijk is er € 9,4 mln. gerealiseerd.

9.3.3 Zuiveringstechnische werken

Beleidskader, beoogd onderhoudsniveau

Voor de zuiveringstechnische werken is een gelijk proces gevolgd als bovengenoemd bij 9.3.2. Daarbij is verbetering van de LTAP een continu proces geworden. Het programmeren van de renovatie en vervangingsinvesteringen kan daardoor verder naar de toekomst toe worden uitgewerkt.

Beleidskader, Planning voor het onderhoud

De investeringen die vanuit Waterketen op Orde worden gerealiseerd liggen op koers. In 2026 wordt een investeringskrediet voor de planjaren 2027 en 2028 voorgelegd.

<i>Financiën</i>		<i>bedragen in € 1.000</i>
Type onderhoud	Begroot	Realisatie
Regulier	5.100	4.849
Groot	1.460	2.483
Totaal	6.560	7.332

Er is in 2025 een inhaalslag gemaakt in het groot onderhoud en daarom zijn de uitgaven hoger dan begroot. Het reguliere onderhoud is volgens planning uitgevoerd.

9.3.4 Vaarweg met bijbehorende kunstwerken

Beleidskader, beoogd onderhoudsniveau

Het groot onderhoud aan de kunstwerken in de Oude IJssel (beweegbare bruggen en sluis Doesburg) is in 2025 afgerond.

9.4 Bedrijfsvoering

Sinds 2025 is de "paragraaf bedrijfsvoering" een verplichte paragraaf in de jaarstukken, waarin meerdere onderwerpen beschreven moeten zijn. Het gaat dan om: tijdelijke en actuele onderwerpen die aandacht behoeven, de stand van zaken van de bedrijfsvoering, beleidsvoornemens en informatie en beheersmaatregelen over de financiële rechtmatigheid. In hoofdstuk 7 is, zoals in de eerdere jaren, uitgebreid stilgestaan bij deze onderdelen, waarbij de verantwoording over de rechtmatigheid sinds 2025 een nadrukkelijke positie heeft gekregen in de jaarstukken.

9.5 Paragraaf Openbaarheid

Sinds 2025 is de "paragraaf openbaarheid" een verplichte paragraaf in de jaarstukken, waarin over de volgende onderwerpen gerapporteerd wordt: beleidsvoornemens over de uitvoering van de Wet open overheid; kwantitatieve en kwalitatieve informatie over de toepassing van de artikelen 3.1, 3.3, 3.3a en hoofdstuk 4 van de genoemde wet. In de paragraaf staat ook een overzicht van de maatregelen die genomen worden ten behoeve van het duurzaam toegankelijk maken van digitale documenten. Over dit onderwerp is onverminderd in de voorgaande jaren gerapporteerd in hoofdstuk 7 van de jaarstukken.

9.6 Weerstandscapaciteit, risico's, bestemmingsreserves en voorzieningen

Weerstandscapaciteit (financiële weerbaarheid tegen onverwachte gebeurtenissen)

Om onverwachte tegenvallers met financiële impact op te kunnen vangen houdt ons waterschap reserves aan. Hiermee kan ons waterschap de continuïteit van onze primaire taken garanderen. De hoogte van de hiervoor geormerkte reserves is gebaseerd op een risicoafweging. Deze risicoafweging (een momentopname) wordt periodiek herijkt.

bedragen in € 1.000

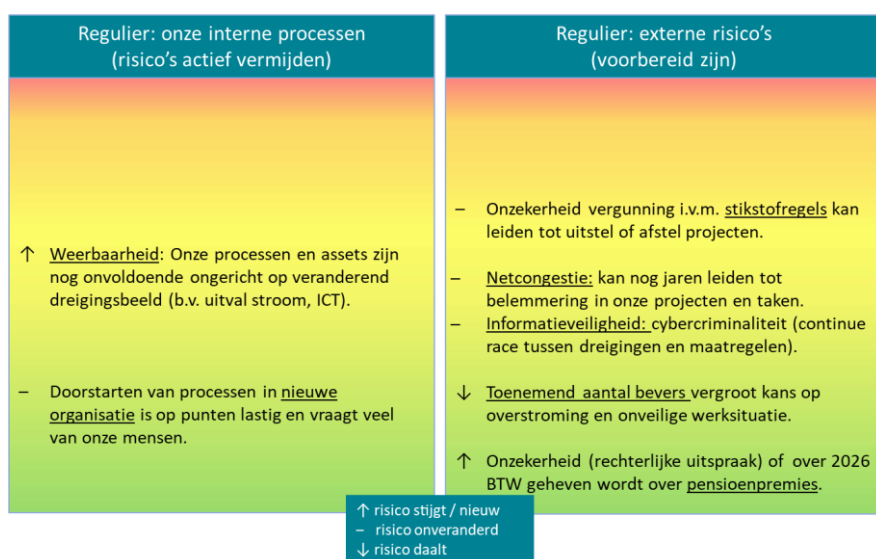
	Rekening 2025	Watersys- teembeheer	Zuiverings- beheer
Weerstandscapaciteit 2025	5.000	2.411	2.589

Tabel 9.3 Weerstandscapaciteit

De minimaal benodigde weerstandscapaciteit in de Begroting 2025 is bepaald op € 5,0 mln. (besluit van het algemeen bestuur, 9 november 2023). In bovenstaande tabel is deze buffer per waterschapstaak weergegeven. In 2025 heeft het waterschap geen beroep hoeven doen op deze reserves.

Actuele risico's in onze reguliere activiteiten (beheerste processen)

We hebben veel aandacht voor de beheersing van onze projecten en interne processen en we zijn alert op externe ontwikkelingen die ons, in positieve of negatieve zin, kunnen raken.

In de figuur worden de belangrijkste onderwerpen weergegeven waar de actieve beheersing van risico's binnen onze taken (waterveiligheid, watersysteem, waterketen, bedrijfsvoering) extra aandacht krijgt. De aangegeven beweging is bepaald ten opzichte van de Burap 2. De kleurenschaal geeft kwalitatief de zwaarte van het risico aan.

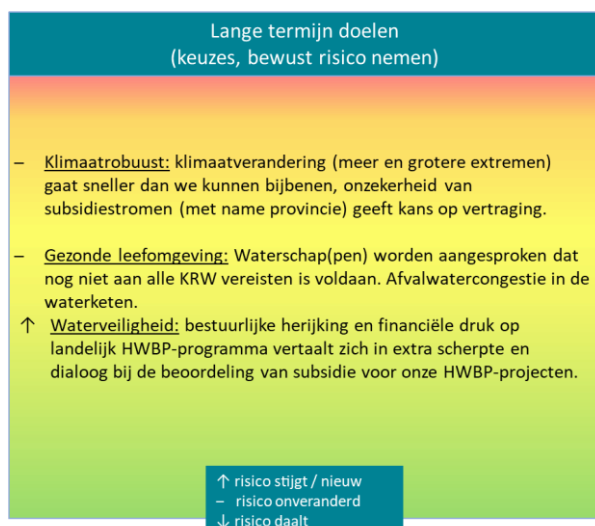
Figuur 9.4 Reguliëre risico's

Voor meer informatie over de benoemde onderwerpen wordt verwezen naar de hoofdstukken 2 t/m 7.

Eén nieuwe benoemd risico, weerbaarheid, lichten we toe. Weerbaarheid betekent voor ons: voorbereid zijn op mogelijke verstoringen. Het palet aan dreigingen waarmee onze maatschappij, en dus ook onze organisatie, te maken heeft is de laatste tijd breder geworden. Dat betekent voor ons dat we onze weerbaarheid tegen voor ons relevante dreigingen willen verbeteren. Waar dat kan werken we samen met bijvoorbeeld de Unie van Waterschappen of het Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden Nederland. Enkele voor ons belangrijke thema's zijn de afhankelijkheid van de stroomvoorziening, afhankelijkheid van ICT-systemen en klimaatverandering. We houden rekening met de op handen zijnde wetgeving (Wwke, Cbw) bij de keuzes die we maken en maatregelen die we nemen.

Een relevante ontwikkeling (niet als risico opgenomen) is Artificiële Intelligentie (AI). De razendsnelle ontwikkelingen in AI gaan ook niet aan ons waterschap voorbij. AI biedt kansen in de efficiëntie en effectiviteit van ons werk, maar er zijn zeker ook zorgen ten aanzien van bijvoorbeeld zorgvuldigheid en privacy. Het is niet goed te voorspellen wat precies de effecten van AI op de langere termijn zullen zijn. We werken nauw samen in de sector om de goede keuzes te maken en AI optimaal vóór ons te laten werken zonder daarbij onnodige risico's te nemen.

Strategische risico's (op koers naar de gewenste toekomst)

Bij het nastreven van onze langetermijndoelen, zoals bijvoorbeeld benoemd in ons waterbeheerprogramma, hebben we te maken met onzekerheden, kansen en risico's. Risico's zijn in deze context niet per definitie slecht, vaak nemen we bewust een risico als onderdeel van een keuze of afweging. Bij besluitvorming is veelal sprake van onvolledig inzicht in externe invloeden en de consequenties hiervan. We praten hier dus vooral over het omgaan met deze onzekerheden, kansen en risico's. Voor meer informatie over de benoemde onderwerpen wordt verwezen naar hoofdstukken 2 t/m 7.

Figuur 9.5 Strategische risico's

Bestemmingsreserves

In 2025 is er € 0,032 mln. onttrokken uit de bestemmingsreserve Innovatiefonds. Dit betreft voornamelijk uitgaven voor het Platform Arnhem Klimaatbestendig.

Voorziening Arbeidsgerelateerde verplichtingen

De pensioenverplichting is aangepast aan de overdrachtswaarde van de overgang van de Appa naar het ABP. Dit zorgt voor een extra dotatie aan de voorziening van € 0,7 mln.

Tot aan de overdracht op 1-1-2028 naar het ABP moet de voorziening jaarlijks herzien worden.

Het resterende deel € 0,2 mln. is het gevolg van de jaarlijkse aanpassing door de actuariële berekening zoals deze in de Wet Appa is vastgelegd.

9.7 Waterschapsbelastingen

Belastingopbrengsten

Door de Wet modernisering waterschapsbestel zijn er per 1 januari 2009 drie heffingen, te weten de Zuiveringsheffing, de Watersysteemheffing en de Verontreinigingsheffing.

Kostentoedelingsverordening

Sinds de invoering van de huidige Waterschapswet zijn er regels van kracht voor het vaststellen van de bijdragen in de watersysteembeheerkosten die de diverse categorieën belanghebbenden opbrengen. In de wet is ook opgenomen dat er minimaal eens in de vijf jaar een herberekening moet plaatsvinden van de waardeverhouding binnen het watersysteembeheer. Over 2025 is de kostentoedelingsverordening van kracht die dateert van 9 november 2021. Deze is met ingang van 1 januari 2022 van kracht geworden en heeft een looptijd tot en met 31 december 2025.

Met de opbrengst van de zuiveringsheffing betalen we de kosten voor het transporteren en zuiveren van het afvalwater van woningen en bedrijven. Dit wordt via de gemeentelijke riolering of separate persleidingen op de zuiveringsinstallaties van ons waterschap geloosd.

Met de watersysteemheffing bekostigen we de waterkeringszorg, het waterkwantiteitsbeheer en het passieve waterkwaliteitsbeheer (baggeren, monitoren waterkwaliteit, etc.).

Naast de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing innen we ook een verontreinigingsheffing voor lozingen die direct op oppervlaktewater plaatsvinden.

De totaal begrote netto belastingopbrengst over 2025 bedroeg € 139,3 mln. De gerealiseerde netto belastingopbrengst is € 141,8 mln. Een hogere netto belastingopbrengst van € 2,5 mln. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van belastingopbrengsten verwijzen we naar hoofdstuk 8.6.

9.8 Kostentoekening

De toerekening van de netto lasten (kapitaallasten, personeelslasten en overige lasten) naar beleidsproducten vindt plaats volgens de uitgangspunten zoals beschreven in de BBP-systematiek. De personeelslasten worden verdeeld op basis van de werkelijk bestede uren.

De lasten van de ondersteunende beheerproducten zijn volgens het kostenveroorzakingsprincipe toegerekend aan de taken van het waterschap. Zo worden de lasten van automatisering volgens de verdeelsleutel 'aantal geautomatiseerde werkplekken' en de lasten van het personeelsbeleid en -beheer volgens de sleutel 'aantal formatie-eenheden' verdeeld.

De grondslag voor de toerekening is door het algemeen bestuur op 14 maart 2023 herijkt en is met ingang van 1 januari 2024 van kracht geworden.

Behoort het kostenveroorzakingsprincipe niet tot de mogelijkheden (bijvoorbeeld bij het beleids- en beheersinstrumentarium), dan wordt er een methodiek gehanteerd waarbij de verdeling naar rato van het aandeel van de netto lasten plaatsvindt. In de meerjarenraming worden ondersteunende beheerproducten aan de waterschapstaken toegerekend.

Kostentoerekening per waterschapstaak

Alle kosten en opbrengsten van het waterschap worden toegerekend aan de reglementaire waterschapstaken. Met ingang van 2009 (Waterschapswet) zijn dat het *Zuiveringsbeheer* en het *Watersysteembeheer*

Onder het Zuiveringsbeheer vallen de kosten die worden gemaakt voor het transport, het zuiveren van afvalwater en de verwerking van slib. Onder het Watersysteembeheer vallen de kosten die te maken hebben met de waterkwantiteit, de waterkering en het kwaliteitsbeheer van oppervlaktewater. Het Vaarwegbeheer is geen reglementaire waterschapstaak. De provincie Gelderland heeft de uitvoering van het Vaarwegbeheer van de Oude IJssel opgedragen aan ons waterschap en draagt daarom de netto lasten.

9.9 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een rechtspersoon waarin het waterschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Door middel van verbonden partijen kunnen (beleids)voornemens van het waterschap tot uitvoering worden gebracht. In verband met bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en de risico's die daarmee verband kunnen houden, wordt in de jaarstukken een paragraaf opgenomen die aandacht besteedt aan de verbonden partijen.

De volgende rechtspersonen kunnen worden aangemerkt als verbonden partij:

AQUALYSIS

Vestigingsplaats	Zwolle
Doelstelling	Aqualysis is een waterlaboratorium dat zich richt op chemisch, hydrobiologisch en bacteriologisch onderzoek.
Financiële bijdrage	De hoogte van de bijdrage wordt jaarlijks bepaald op basis van de werkelijk afgenomen diensten, uitgedrukt in ILOW-punten. De bijdrage van ons waterschap aan Aqualysis voor 2025 is begroot op € 1,6 mln. en er is € 2,3 mln. Gerealiseerd. De meerkosten hebben veelal betrekking op bemonstering bij investeringsprojecten.
Risico	Het jaarresultaat wordt verrekend met de deelnemende partijen.
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	Het bestuur van Aqualysis bestaat uit vijf bestuursleden; elk bestuurslid vertegenwoordigt een deelnemend waterschap.

WATERSTROMEN B.V.

Vestigingsplaats	Lochem
Doelstelling	Op 30 september 1999 heeft het algemeen bestuur van het waterschap besloten om Waterstromen B.V. op te richten met als doel het ondernemen van activiteiten die niet tot de kernactiviteiten van het waterschap behoren. Waterstromen B.V. voert marktactiviteiten uit op het gebied van afvalwaterzuivering.
Financiële bijdrage	Zie "Financieel belang".
Risico	Het aandelenkapitaal bedraagt per 31 december 2025 ad. € 9,0 mln.
Financieel belang	Het waterschap is enig aandeelhouder. Over het verslagjaar 2024 heeft Waterstromen € 0,540 mln. dividend toegekend aan het waterschap.

EUREGIO

Vestigingsplaats	Gronau (D)
Doelstelling	De Euregio heeft als taak de regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden te bevorderen, te ondersteunen en te coördineren.
Financiële bijdrage	De bijdrage van ons waterschap bedraagt € 9.000 per jaar.
Risico	Geen
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	De Euregio heeft twee bestuurslagen te weten een algemeen bestuur en een raad. De Euregio-Raad bestaat uit 84 vertegenwoordigers, 42 uit Duitsland en 42 uit Nederland.

GEMEENSCHAPPELIJK BELASTINGKANTOOR LOCOCENSUS – TRICIJN (GBLT)

Vestigingsplaats	Zwolle
Doelstelling	GBLT, opgericht per 1 januari 2011, heft en int waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen voor vijf waterschappen en tien gemeenten. Voor deze gemeenten geeft GBLT ook uitvoering aan de Wet WOZ. Uitgangspunt daarbij is de hoogste kwaliteit, tegen zo laag mogelijke kosten.
Financiële bijdrage	Elke deelnemer betaalt de voor het jaar verschuldigde algemene en bijzondere bijdragen op basis van de begroting van GBLT. De bijdrage van ons waterschap aan GBLT voor 2025 is begroot op € 2,8 mln. en is uitgekomen op € 2,2 mln.
Risico	Het positieve jaarresultaat 2025 wordt verrekend met de deelnemende partijen.
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur is het hoogste besluitvormend orgaan van GBLT. De bestuursleden zijn allen afgevaardigden van de vijf waterschappen en zeven gemeenten. Het dagelijks bestuur bestaat uit een voorzitter, een dagelijks bestuurslid van de waterschappen en een dagelijks bestuurslid van de gemeenten.

HET WATERSCHAPSHUIS (hWh)

Vestigingsplaats	Amersfoort
Doelstelling	Het Waterschapshuis heeft tot taak als ondersteunende organisatie en aankoopcentrale te fungeren voor de waterschappen en daarmee een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de informatie- en bedrijfsprocessen ter bevordering van de kwaliteit en efficiëntie van de taakuitvoering door de waterschappen.
Financiële bijdrage	De deelnemers betalen de instandhoudingskosten voor Het Waterschapshuis. De kostenverdeelsleutel voor de instandhoudingskosten ligt vast in de bijdrageverordening. Voor de diensten en bijdrage die het waterschap afneemt van het Waterschapshuis is in 2025 begoot op € 1,3 mln.
Risico	Het risico beperkt zich tot de kosten van de producten waaraan het waterschap deelneemt en de jaarlijkse kosten van de bedrijfsvoering.
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	Geen

NWB-BANK

Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling	De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB Bank) financiert het publieke waterschap-sector, overheden, instellingen voor volkshuisvesting, gezondheidszorg en onderwijs. Daarnaast is de NWB-bank een financieringspartner voor de verduurzaming van Nederland.
Financiële bijdrage	Zie "Financieel belang".
Risico	Het aandelenkapitaal bedraagt per 31 december 2025 € 0,691 mln.
Financieel belang	Het waterschap heeft ongeveer 10% van het totale geplaatste aandelenvermogen van de NWB-bank. Over het verslagjaar 2025 is € 5,077 mln. aan dividend toegekend.
Bestuurlijk belang	Het waterschap is medeaandeelhouder van de NWB-bank en heeft stemrecht in de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.

UNIE VAN WATERSCHAPPEN (UvW)

Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling	De UvW is de vereniging van de Nederlandse waterschappen. De UvW vertegenwoordigt de waterschappen in het nationale en internationale speelveld, behartigt de belangen van de 21 waterschappen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking.
Financiële bijdrage	De contributie over 2025 bedroeg € 0,702 mln.
Risico	De NWB heeft een kredietfaciliteit verstrekt ad € 2,0 mln. aan de Unie van Waterschappen. De waterschappen staan garant naar rato van hun deelname.
Financieel belang	N.v.t.
Bestuurlijk belang	Ieder deelnemend waterschap heeft invloed op cruciale besluiten, zoals de vaststelling van de begroting en wijziging van de regeling.

WATERSCHAP RIJN EN IJSSEL ENERGIE HOLDING B.V.

Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling	Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding is in 2021 opgericht om deel te nemen in initiatieven en activiteiten voor alternatieve, duurzame of hernieuwbare energieproductie en het opzetten en financieren en in stand houden en/of exploiteren van deze deelnemingen. In 2021 is er één deelneming in Waterschap Rijn en IJssel windenergie Duiven B.V. Waarvan de holding 100% aandeelhouder is.
Financiële bijdrage	Zie "Financieel belang".
Risico	Het gestort aandelenkapitaal is € 0. Het algemeen bestuur van het Waterschap Rijn en IJssel heeft op 3 november 2020 ingestemd met een financiële garantstelling van € 21 mln. In 2021 is een leningsovereenkomst afgesloten met een maximaal op te nemen bedrag van € 15,0 mln. voor de bouw van twee windturbines door Waterschap Rijn en IJssel Windenergie Duiven B.V. Hierdoor resteert er nog een op te nemen bedrag onder de garantstelling van € 6,0 mln.
Financieel belang	Het waterschap is enig aandeelhouder het gestort aandelenkapitaal is € 0.
Financiële gegevens	Het waterschap is enig aandeelhouder.

WATERSCHAP RIJN EN IJssel WINDENERGIE DUIVEN B.V.

Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling	Productie van elektriciteit door windenergie. De vennootschap heeft ten doel het ontwikkelen, opzetten, in stand houden en exploiteren van één of meer windmolens in de gemeente Duiven.
Financiële bijdrage	Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding B.V. financiert door middel van een te verstrekken lening. Eind 2025 bedroeg deze lening € 11,0 mln.
Risico	Het niet nakomen van de betalingsverplichting aan de Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding B.V. voor rente en aflossing nadat de exploitatiefase is gestart.
Financieel belang	Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding B.V. is enig aandeelhouder. Het gestort aandelenkapitaal is € 100.
Bestuurlijk belang	Waterschap Rijn en IJssel windenergie Duiven B.V. is een 100% dochter van Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding B.V. waarvan Waterschap Rijn en IJssel enig aandeelhouder is.

MUSKUSRATTENBESTRIJDING

Vestigingsplaats	Tiel
Doelstelling	Muskusratten en beverratten vormen een risico voor dijken en de natuur. De landelijke strategie is om de muskusratten terug te dringen naar de landsgrenzen. Waterschap Rivierenland voert het muskusrattenbeheer uit voor de waterschappen Vallei en Veluwe, Rijn en IJssel, Hollandse Delta en Rivierenland. De bestuurlijke samenwerkingsvorm is gebaseerd op een overeenkomst van kosten voor gemene rekening.
Financiële bijdrage	De bijdrage voor 2025 is begroot op € 1,041 mln., de realisatie bedroeg € 1,007 mln.
Risico	De deelnemende waterschappen nemen deel via een vaste verdeelsleutel. Eventuele over- of onderschrijdingen worden ook op deze wijze verdeeld.
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	De bestuurlijke samenwerkingsvorm is gebaseerd op een overeenkomst van kosten voor gemene rekening.

COÖPERATIE SAMENWERKING KAUMERA

Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling	De coöperatie sluit overeenkomsten met haar (Waterschaps)leden om zo tot een doorontwikkeling van de kwaliteit en modaliteit van de grondstof Kaumera te komen. Alsook (waar nodig) het vergroten van het productievolume van de grondstof Kaumera. Daarbij is de coöperatie (deels) eigenaar van de Kaumera Sales & Services B.V.
Financiële bijdrage	De financiële bijdrage in 2025 is € 0,163 mln. Dit bedrag bestaat uit € 0,038 mln. aan de bijdrage voor de coöperatie en € 0,125 voor bijdrage via de coöperatie aan Kaumera Sales en Services B.V.
Risico	De deelnemende waterschappen nemen deel via een vaste verdeelsleutel. Er is geen aandelenkapitaal in de coöperatie.
Financieel belang	De samenwerking is vormgegeven in een coöperatie, hier wordt contributie voor betaald (zie financiële bijdrage) er is geen verder belang.
Bestuurlijk belang	Het waterschap is lid van de coöperatie en neemt deel aan de algemene vergadering, het hoogste orgaan van de coöperatie. In deze vergadering worden de belangrijkste besluiten rondom deze organisatie genomen.

9.10 EMU-saldo

Ter bescherming van de euro is in het EU-stabiliteitspact onder andere vastgelegd dat het EMU-tekort van een lidstaat niet meer dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Er is sprake van een EMU-tekort als de uitgaven van de overheid in een jaar de inkomsten van dat jaar overstijgen. Het gaat om het totaal van de gehele overheid.

De inzet van het kabinet is om de ruimte voor de decentrale overheden te laten dalen tot 0,3% van het BBP. Er is geen afzonderlijke afspraak over de verdeling van het normeringspercentage voor de waterschappen. In het financieel akkoord tussen het Rijk en de decentrale overheden is afgesproken dat wordt afgezien van een sanctie op overschrijding van het EMU-saldo, zolang er geen sanctie uit Europa volgt.

Mede omdat de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF) uitgaat van een systematiek met referentiewaarden, heeft de Unie van Waterschappen geadviseerd om met deze systematiek te blijven werken. De Unie heeft referentiewaarden voor 2025 berekend. De EMU-referentiewaarde voor ons waterschap bedraagt voor 2025 € 23,3 mln.

bedragen x € 1.000

Opbouw EMU-saldo	Begroting 2025	Realisatie 2025	Rekening 2024
1. Exploitatiesaldo	-1.629	2.667	3.607
2. Invloed investeringen (zie bijlage 1 Staat van Vaste Activa)			
-/- Bruto investeringsuitgaven	66.412	61.997	80.792
+ Investeringsubsidies en bijdragen	27.101	26.695	40.982
+ verkoop materiële activa en immateriële activa			
+ afschrijvingen	25.352	25.051	24.352
3. Invloed voorzieningen (zie hoofdstuk 8.4)			
+ toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie		1.480	690
-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie			
-/- onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	300	347	302
+ eventuele externe vermeerderingen van voorzieningen			
4. Invloed reserves (zie hoofdstuk 8.4)			
-/- eventuele betalingen rechtstreeks uit reserves			
+ eventuele externe vermeerderingen reserves			
5. Deelnemingen en aandelen			
-/- boekwinst			
+ boekverlies			
EMU-saldo	-15.888	-6.451	-11.463
EMU-referentiewaarden Rijn en IJssel			
EMU-saldo normering	-23.300	-23.300	-23.000

Figuur 9.6 EMU-saldo

*) Bron: Brief van 22-09-2024 UvW. EMU-referentiewaarden waterschappen 2025, periode 2026-2029 is indicatief. Ramingen BBP (ontwikkeling) is gebaseerd op de "Actualisatie Verkenning middellange termijn tot en met 2028" van het CPB in augustus 2024.

9.11 Risico's m.b.t. fraude en integriteit

De termen fraude (opzettelijke misleiding om onrechtmatig voordeel te verkrijgen) en integriteit (vasthouden aan normen en waarden, ook als deze van buitenaf onder druk staan) dekken tezamen een brede lading. Bij interne gesprekken hierover beperken we ons niet tot de strikte definities: alle vormen van ongewenste gebeurtenissen en gedragingen kunnen ter sprake komen. Naast incidenten die ons van buitenaf "overkomen" hebben we daarbij ook oog voor ons eigen gedrag.

Bij de beheersing van fraude- en integriteitsrisico's steunen we op drie pilaren. De eerste pilaar is ons control framework waarbij zowel de eerste, tweede én derde lijn een rol hebben. Veel algemene beheersmaatregelen zijn ook effectief tegen fraude- en integriteitsrisico's. Zo is het "4 ogen principe" niet alleen gericht op het voorkomen van vergissingen maar ook effectief tegen bepaalde typen fraude. Op deze wijze is het totaal aan beheersmaatregelen ook een belangrijke belemmering voor fraude- en integriteitsrisico.

De tweede pilaar is bewustzijn bij onze mensen. We werken met elkaar en met onze partners op basis van vertrouwen en het is een illusie dat het risico volledig kan worden uitgesloten met fysieke controles. Daarom zetten we (met name in de 1e en 2e lijn, waar het werk gebeurt) sterk in op het hoog houden van het bewustzijn bij onze mensen, het promoten van transparante werkwijzen en het zo laag mogelijk maken van de drempel om opvallende zaken te melden.

Derde pilaar is onafhankelijke toetsing. Vanuit de derde onafhankelijke lijn wordt frauderisico actief onderzocht. Dat gebeurt jaarlijks in onze Verbijzonderde Interne Controle (VIC), waar wordt ingezoomd op beheersing van materiële financiële processen. De VIC in 2025 heeft geen bijzonderheden met betrekking tot fraude en integriteit aan het licht gebracht. Daarnaast wordt periodiek (voor het laatst in 2023) een specifieke fraude-risicoanalyse uitgevoerd waarin naar verbetering van processen en bewustzijn wordt gezocht.

9.12 Wet open overheid

Met deze op grond van de Wet open overheid (Woo) verplichte openbaarheidsparagraaf wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van de Wet open overheid (in het verslagjaar 2025). Daarbij wordt onderscheid gemaakt op basis van zeven thema's.

- 1. De actieve openbaarmakingsplicht voor de zeventien verplichte categorieën documenten;**
De Woo verplicht overheden om – gefaseerd - actief documenten uit zeventien informatiecategorieën te publiceren. Het waterschap heeft in 2025 via de verschillende platforms en de landelijke Woo-index informatie gepubliceerd over de categorieën; Wetten en algemeen verbindende voorschriften; overige besluiten van algemene strekking, vergaderstukken van het algemeen bestuur, organisatie en werkwijze en de bereikbaarheidsgegevens.
- 2. De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de zeventien onder 1 vermelde categorieën;**
In 2025 zijn nog geen documenten gepubliceerd op basis van de inspanningsverplichting.
- 3. De passieve openbaarmaking;**
In 2025 zijn 20 Woo-verzoeken gedaan. Hierbij zijn 491 documenten openbaar gemaakt.
- 4. De informatiehuishouding;**
In 2025 is een zaakstelsel verder geïmplementeerd en daarbij zijn de netwerkschijven verder opgeschoond.
- 5. De aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon;**
Het waterschap beschikte heel 2025 over een Woo-contactpersonen.
- 6. Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren;**
Ten behoeve van de implementatie van de Woo is actief kennis gedeeld met andere waterschappen en collega-overheden. Vanuit het waterschap is een implementatieteam voor de Woo actief.

Besteding subsidie

De rijksoverheid stelt incidentele en structurele middelen beschikbaar om de Woo te implementeren en om de extra uitvoeringskosten als gevolg van de Woo te dekken. In 2025 heeft het waterschap in totaal € 221.602 aan middelen ontvangen. De middelen zijn in 2025 als volgt ingezet:

- *Beheer en onderhoud*
Ten behoeve van de actieve en passieve bekendmaking en de verbetering van de informatiehuishouding zijn diverse systemen aangeschaft en/of opgezet.
- *Extra kwaliteitsmanagement*
Het extra kwaliteitsmanagement zit in het creëren bewustwording en in opleidingen en trainingen.
- *Formatie management Woo*
Medewerkers zijn aangewezen die structureel werkzaamheden verrichten ten behoeve van de uitvoering van de Woo. Daarnaast is er een Woo-coördinator aangesteld.
- *Contactfunctionaris*
Deze functionaris is aangewezen.
- *Actief openbaar te maken documenten*
Structurele activiteiten om de (werk)processen te onderzoeken en waar nodig te verbeteren om de informatiehuishouding op orde te krijgen.

9.13 Continuïteitsparagraaf

Bij het opstellen van de jaarstukken is het bestuur van het waterschap uitgegaan van de continuïteitveronderstelling. Hierbij zijn er geen redenen of aanleidingen die een gerede twijfel doen ontstaan over de mogelijkheid van Waterschap Rijn en IJssel om de continuïteit waarborgen.

9.14 Rekenkameronderzoeken Waterschap Rijn en IJssel

Door de Rekenkamer is een onderzoek uitgevoerd naar de behandeling van Meldingen, Klachten en Bezwaren. De conclusies en aanbevelingen zijn opgesteld in januari 2025 en in mei 2025 door het Algemeen bestuur behandeld. Hieronder de tien aanbevelingen van de Rekenkamer, deze zijn cursief weergegeven, en de wijze waarop het college ermee omgaat.

- 1. Definieer bij de binnenkomende servicemeldingen het onderscheid tussen een melding, informatievraag of een niet-formele 'klacht'.*

Het onderscheid tussen de drie genoemde typen is in de praktijk niet altijd goed te geven. Zaak is en blijft dat adequaat wordt gereageerd en de afhandeling vlot verloopt.

- 2. Overweeg om, naast de melders, alle klagers en bezwaarmakers na te bellen met vergelijkbare vragen als nu wordt gedaan bij de 1 op 100 melders.*

In alle gevallen wordt bij de afhandeling al gevraagd aan de klager of de afhandeling naar tevredenheid is verlopen. Bij bezwaren gaat het om wettelijke formele procedures.

3. *Overweeg om de functies van 'secretaris bezwaarschriftencommissie' en die van de 'klachtencoördinator' te formaliseren. Overweeg of het mogelijk en nuttig is om sommige administratief-juridische functies niet door juristen zelf te laten doen, maar te beleggen bij een specifiek hiervoor aangewezen medewerker.*

De rol van de secretaris van de bezwaarschriftencommissie en die van de klachtencoördinator zijn formeel belegd. Momenteel wordt gewerkt aan de (door)ontwikkeling en herinrichting van de juridische functie. Daarbij zal onder meer bekeken worden in hoeverre ondersteuning op het vlak van administratief-juridische taken wenselijk en mogelijk is.

4. *Organiseer een feedbackloop zodat er een functionaris is die actief toeziet op de voortgang en afhandeling van meldingen, klachten en bezwaren.*

Er is gestart met interviews tijdens het maandelijks teamoverleg, waarbij praktijkcasussen worden besproken. Eens per kwartaal sluit een processpecialist aan om samen casussen te bespreken.

5. *Bereid de registratie bij het KCC uit van reguliere meldingen naar de ook meer complexe casussen die worden doorgezet naar een specialist op een afdeling.*

In het kader van de doorontwikkeling van het KCC is inmiddels een module opgenomen om klantcontacten beter te registreren in het zaaksysteem. Veelvoorkomende vragen worden direct afgehandeld. Inhoudelijke vragen gaan naar de teams die daarover gaan.

6. *Onderzoek of het mogelijk is, door middel van koppeling van registratiesysteem en telefoonsysteem, dat een beller meteen wordt doorgeleid naar de vermoedelijk juiste persoon voor de afhandeling van een melding. Of anders, dat tenminste meteen inzichtelijk is wat de belhistorie is van een binnenkomende melding.*

De koppeling van het zaaksysteem met de telefooncentrale is meegenomen in de nieuwe telefooncentrale.

7. *Leg in werkinstructies vast wanneer sprake is van een niet-formele klacht en hoe hiermee dient te worden omgegaan.*

Medewerkers zijn hierover voor zover nodig nader geïnstrueerd.

8. *Beleg de verantwoordelijkheid voor behandeling van de klachten in brede zin bij één functionaris, bij voorkeur een klachtencoördinator.*

De formele klachtenprocedure ligt bij Juridische zaken. De overige klachten worden afgehandeld door het KCC.

9. *Zorg voor meer control en sturing op het proces van bezwaarprocedures ter bevordering van efficiency. Overweeg te gaan werken met modelbrieven in het werkproces. Overweeg de vakafdeling te laten mandateren door het dagelijks bestuur, zo nodig beperkt door enkele voorwaarden. Dan kunnen in de toekomst wettelijke termijnen worden gehaald.*

Momenteel wordt door juridische zaken al gewerkt aan een efficiëntere inrichting van het proces van afhandeling van bezwaren. Onder meer door actualisering van werkinstructies, standaardiseren en structureren van de behandeling van bezwaren. De aanbeveling sluit goed aan bij de lopende aanpak.

10. *Zorg dat er jaarlijks beleidsinformatie over mkb wordt aangeleverd inclusief contextinformatie over eventuele trends en ontwikkelingen.*

In het jaarverslag zal meer context en duiding gegeven worden over eventuele ontwikkelingen op het gebied van klachten en bezwaar.

In 2025 is ook deelgenomen aan het jaarlijkse DoeMee-onderzoek, een landelijk onderzoek van De Vereniging van Rekenkamers, die hiervoor het onderwerp 'onderbesteding bij decentrale overheden' heeft gekozen. Dit onderzoek is uitgevoerd door de Radboud Universiteit over de onderbesteding bij semioverheden. De uitkomsten en het rapport moeten nog ontvangen worden.

Eind 2025 is er een onderzoek gestart naar Verbonden partijen. Ten tijde van het opstellen van de jaarstukken liep dit onderzoek voor behandeling met het Algemeen bestuur.

Het onderhoud van onze rivieren, dijken, beken en sloten is veranderd. Dit is om de dieren en planten beter te beschermen.

HOOFDSTUK 10

Overige gegevens

Hoofdstuk 10 Overige gegevens

10.1 Controleverklaring van de onafhankelijke Accountant

Aan het algemeen bestuur van Waterschap Rijn en IJssel

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van Waterschap Rijn en IJssel te Doetinchem gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van Waterschap Rijn en IJssel op 31 december 2025, alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31 december 2025.
- De exploitatierekeningen naar baten en lasten, naar kosten- en opbrengstensoorten, naar kostendragers en naar programma's over 2025.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.
- Het overzicht van gerealiseerde investeringen.
- De rechtmatigheidsverantwoording over 2025.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 11 maart 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschap Rijn en IJssel zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Het risico dat het managementmaatregelen van interne beheersing doorbreekt

In iedere organisatie heeft het management, bij u is dat de directie en het college van dijkgraaf en heemraden, de mogelijkheid om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken.

Wij besteden om die reden bij de controle aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management bij:

- Journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt.
- Schattingen en schattingsprocessen.
- Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.
- De betaalorganisatie.

Controlewerkzaamheden en waarnemingen

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen, uitgaande van een risico op doorbreking van dat proces. We hebben het proces rondom de totstandkoming van financiële verslaggeving beoordeeld en geëvalueerd.

Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria. Hierop zijn controlewerkzaamheden verricht, waarbij wij tevens aandacht hebben besteed aan significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening. Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het management, waaronder de waardering van de vaste activa, voorzieningen, vorderingen, alsmede de afgrenzing van verplichtingen tussen boekjaren. Ook hebben wij een passende mate van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen.

Wij hebben de toelichting in paragraaf 9.11 'Risico's m.b.t. fraude en integriteit' de jaarstukken over de risico's met betrekking tot fraude en integriteit geëvalueerd en verwijzen naar de desbetreffende passage.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het management.

Het risico dat de belastingopbrengsten onnauwkeurig en onvolledig zijn verantwoord

De opbrengsten uit meetbedrijven vormen een materiële post in de jaarrekening van het waterschap en zijn inherent gevoelig voor fraude- en foutgevoeligheid, met name ten aanzien van de volledigheid en nauwkeurigheid van de opbrengstenverantwoording. Dit hangt samen met het gebruik van schattingen bij de bepaling van het aantal vervuilingseenheden en de daarop gebaseerde belastingopbrengsten.

Het waterschap maakt gebruik van ramingen en aannames bij het opleggen van aanslagen aan meetbedrijven, waardoor een risico bestaat dat opbrengsten niet volledig of niet juist worden verantwoord.

Controlewerkzaamheden en waarnemingen

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van het proces rondom de belastingopbrengsten van meetbedrijven. Daarbij hebben wij inzicht verkregen in en een beoordeling uitgevoerd van de interne beheersingsmaatregelen binnen het proces van heffing en inning.

Daarnaast hebben wij een cijferanalyse uitgevoerd op de opbrengsten van meetbedrijven over de afgelopen jaren, waarbij wij de gehanteerde schattingen hebben vergeleken met de gerealiseerde aanslagen. Tevens hebben wij voor een selectie van meetbedrijven de berekening van vervuilingseenheden beoordeeld en de daarbij gehanteerde aannames getoetst op nauwkeurigheid.

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden hebben wij geen significante afwijkingen of bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording van meetbedrijven. Onze werkzaamheden hebben bovendien niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van deze opbrengsten.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in paragraaf 6.1 'Continuïteitsveronderstelling' in de jaarrekening heeft het management geen gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's).

Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van management te evalueren omvatten onder andere:

- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het management alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het management bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- Evalueren van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen rekening houdend met de ontwikkelingen in de branche en onze kennis uit de controle.
- Analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van de bedrijfsactiviteiten is gewaarborgd.
- Inwinnen van inlichtingen bij het management over haar kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het management verrichte continuïteitsbeoordeling.
- Analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van de waterschap activiteiten is gewaarborgd, inclusief het voldoen aan aflossingsverplichtingen.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van dijkgraaf en heemraden over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling. Uit onze werkzaamheden blijkt dat de door het management gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 3.160.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten, exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 158.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het college van dijkgraaf en heemraden is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van dijkgraaf en heemraden en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het college van dijkgraaf en heemraden is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van het Waterschap Rijn en IJssel op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

In dit kader is het college tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die college noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitvoeren van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 28 februari 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van het waterschap;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van het waterschap opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van het waterschap als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Ook zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van het waterschap zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Almelo, 5 mei 2026

Eshuis Registeraccountants B.V.

drs. M.T. Lemans RA

10.2 Vaststellingsbesluit

Het algemeen bestuur van Waterschap Rijn en IJssel;
gelet op de artikelen 105 tot en met 107 van de Waterschapswet;

besluit

vast te stellen de jaarstukken (het jaarverslag en de jaarrekening) 2025 te weten:

	<i>bedragen in € 1.000</i>	
Balans		
Balanstotalen	€	452.173
Rekening van lasten en baten		
Totaal van lasten en baten	€	158.206
Positief resultaat (voor bestemmen)	€	2.667

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van 19 mei 2026.

de secretaris-directeur,

de dijkgraaf,

mr. G.A. Karssenberg MBA

drs. H.Th.M. Pieper

Kerngegevens 2025

Algemeen	
Inwoners	ca. 628.000
Gemiddeld aantal inwoners per km ²	322
Oppervlakte waarvan de bodemgesteldheid is:	
- zandgrond 66%;	- kleigrond 24%;
- veengrond 2%;	- overig 8%.
	ca. 195.000 ha.
Inliggende gemeenten	21
Provincies	2
Reglementaire taken	2
Gedelegeerde taken door provincie	1
Formatie 2025	525 FTE
Bestuur	
Het waterschapsbestuur van Rijn en IJssel bestaat uit 30 zetels en de volgende fracties	
- BBB	9
- Water Natuurlijk	5
- Partij van de Arbeid (P.v.d.A.)	4
- CDA	3
- VVD	2
- Vrienden van de Berkel	2
- OndernemendWater	1
Geborgde zetels	
- Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE)	2
- Land- en Tuinbouworganisatie (LTO)	2
Het dagelijks bestuur bestaat uit 4 heemraden en de dijkgraaf.	
Zuiveringsbeheer	
Rioolwaterzuiveringsinstallaties	13
Persleidingen	430 km
Gemalen	125
Te zuiveren afvalwater per jaar	ca. 66 mln. m ³
Hoeveelheid slib per jaar	50.000 ton
Watersysteembeheer	
Land	193.050 ha
Water (excl. kleine watergangen)	ca. 1.800 ha
Zwemwaterlocaties	18
Stedelijk gebied	23.500 ha
Hoofdwaterlopen	3.549 km
Gemalen	65
Stuwen	2.092
Primaire keringen	138 km
Regionale en overige niet primaire keringen (incl. kades)	395 km
Financieel 2025	
Belastingopbrengst	€ 144,1 mln.
Jaarresultaat voor bestemming	€ 2,7 mln.
Investeringsvolume bruto	€ 62 mln.
Investeringsvolume netto	€ 35,3 mln.

Bijlagen horende bij de Jaarstukken 2025

Bijlage 1 Staat van vaste activa

Omschrijvings beleidsveld	bedragen in € 1.000							
	Aanschafwaarde per 01-01-2025	Investerings / Mutatie	Afschrijvingen t/m 01-01-2025	Boekwaarde per 01-01-2025	Afschrijving 2025	Boekwaarde per 31-12-2025	Rente	Kapitaalslasten totaal
Immateriële activa								
Planvorming	257	8	139	118	53	73	2	55
Aanleg en onderhoud waterkeringen (HWBP)	73.828	7.009	21.958	51.870	4.583	54.296	1.313	5.896
Inrichting en onderhoud watersystemen	3.201	331	1.431	1.770	673	1.428	41	714
Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	3.429	-270	1.852	1.577	275	1.032	27	302
Bestuur en externe communicatie	906	701	701	205	107	98	4	111
Ondersteuning	79	101	16	63	35	129	3	38
Subtotaal immateriële activa	81.700	7.179	26.097	55.603	5.726	57.056	1.390	7.116
Immateriële activa (onderhanden werk)								
Immateriële activa (investerings 2025)	7.180	-317		7.180		6.863		
Immateriële activa (voorbereidingskrediet 2025)	97	-97		7.277		6.863		
Subtotaal immateriële activa (onderhanden werk)	7.277	-414		7.277		6.863		
Totaal immateriële activa	88.977	6.765	26.097	62.880	5.726	63.919	1.390	7.116
Materiële activa								
Aanleg en onderhoud waterkeringen	24.066	3.993	11.113	12.953	757	16.189	384	1.141
Inrichting en onderhoud watersystemen	162.712	8.690	68.953	93.759	5.061	97.388	2.319	7.380
Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	313.781	18.222	161.868	151.913	10.778	159.357	3.823	14.601
Vergunningverlening en handhaven keur	239	177	177	62	48	14	1	49
Beheersen van Lozingen	70	70						
Bestuur en externe communicatie	3.553	1.524	1.524	2.029	100	1.929	46	146
Ondersteuning	41.166	1.725	20.466	20.700	2.581	19.844	490	3.071
Subtotaal materiële activa	545.587	32.630	264.171	281.416	19.325	294.721	7.063	26.388
Materiële activa (onderhanden werk)								
Materiële activa (investerings 2025)	32.629	-4.190		32.629		28.439		
Materiële activa (voorbereidingskrediet 2025)	1.090	-196		1.090		894		
Grondpot	6.942	402		6.942		7.344		
Subtotaal materiële activa (onderhanden werk)	40.661	-3.984		40.661		36.677		
Totaal materiële activa	586.248	28.646	264.171	322.077	19.325	331.398	7.063	26.388
Financiële vaste activa								
Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	9.000			9.000		9.000	183	183
Bestuur en externe communicatie	691			691		691	14	14
Ondersteuning	1.977	-266		1.977		1.711	46	46
Subtotaal	11.668	-266		11.668		11.402	243	243
Totaal Generaal	686.893	35.145	290.268	396.625	25.051	406.719	8.696	33.747

Bijlage 2 Af te sluiten investeringsprojecten

bedragen in € 1.000

Project nummer en naam	Bruto krediet	Cofinanciering	Realisatie Uitgaven	Realisatie Inkomsten	Afwijking Uitgaven	Afwijking Inkomsten	Af te sluiten door	Status
80672	GI RWZI Olburg verv.slibontw atering	4.000		3.736		-264	Alg. Bestuur	
80938	1e beoordeling primaire keringen	3.750		3.655		-95	Alg. Bestuur	
81061	Natuurlijk beekherstell Heksenlaak	1.650	886	1.656	885	6	-1	Alg. Bestuur
81070	Uitvoering Aaltense Goor Zw arte Veen	3.400	2.900	3.179	2.516	-221	-384	Alg. Bestuur
81129	Baggeren Eefsebeek	1.300		1.356		56		Alg. Bestuur
81143	Rioolgemalen Rheden: Verv. PA 23/24	820		816		-4		Alg. Bestuur
81174	Verl. Transpl Hprskamp Lochem-N346	350	350	394	394	44	44	Alg. Bestuur
81187	Warmtevoorziening Etten	500		502		2		Alg. Bestuur
81197	Groot onderh kw'en vaarweg	2.750	2.750	2.739	2.739	-11	-11	Alg. Bestuur
81198	Vervanging koperslakkeien Zutphen	375		321		-54		Alg. Bestuur
81206	Overstromingsinfo fase 1 en 2	1.551	100	1.553	100	2	0	Alg. Bestuur
81232	Verl. Transpl. Hprskamp-Netelh. N825	350	350	291	291	-59	-59	Alg. Bestuur
81233	Verleg.cq bescherm.transportleid.LTV	650	550	601	529	-49	-21	Alg. Bestuur
81255	Aanpak deelgebied Groenlose Slinge	250	125	233	116	-17	-9	Alg. Bestuur
81259	Verlegging transportleidingen Duiven	425	425	375	374	-50	-51	Alg. Bestuur
81264	Gr.onderhoud bruggen Oude IJssel	1.250		1.210		-40		Alg. Bestuur
81295	Verv. onderhoudsmat. 2023 en 2024	2.050		2.028		-22		Alg. Bestuur
81338	Vervanging AV-middelen hoofdkantoor	360		349		-11		Alg. Bestuur
81089	Kadeherstel Buurserbeek	100		51		-49		College D&H
81099	Monitoring Rijnstrangen	140	101	149	71	9	-30	College D&H
81183	12jr Toetsing reg. w aterkeringen	245		215		-30		College D&H
81270	Ren.cilinders&schuiven gem.Liemers	249		220		-29		College D&H
81316	Slimme gemalenregeling Winterwijk	249		243		-6		College D&H
81333	Projectmonitoring 2024-2025	100		97		-3		College D&H
81346	Frequentieregelaars gemaal Liemers	160		110		-50		College D&H
81348	GM Liemers Trogklep&Dilatatievoeg	170		168		-2		College D&H
81193	Projectmonitoring 2021-2022	98		100		2		Directieteam
81239	Aanpak w aterkw .problemen stedelijk	95		83		-12		Directieteam
81252	Verk.Herbegr. 5 beken Liemers Veluwe	30		23	11	-7	11	Directieteam
81287	Inventarisatie beschoeiing Zevenaar	50		21	10	-29	10	Directieteam
81290	Implementatie Hydamo	90		89		-1		Directieteam
81311	Project Update 800xA v6.1	99		98		-1		Directieteam
	Totaal gerealiseerd	27.656	8.538	26.660	8.037	-995	-501	

80672	GI RWZI Olburg verv.slibontw atering	De kosten voor het project zijn lager uitgevallen. Hierdoor is het niet nodig geweest om gebruik te maken van de begrote post onvoorzien.
81070	Uitvoering Aaltense Goor Zw arte Veen	Netto een overschrijding van € 0,163 mln. De verschillen bij de uitgaven en inkomsten zijn voornamelijk veroorzaakt doordat als gevolg van de vernattingseffecten in combinatie met door de gemeente opgelegde gebruiksbeperkingen op haar landbouwgronden een deel van de landbouwgrond minder waard is geworden. Hierdoor zijn zowel aan de uitgaven en inkomsten aanpassen aangebracht die deze afwijking grotendeels verklaren.

Bijlage 3 Staat van langlopende leningen

bedragen in € 1.000

	Stand per 01-01-2025	Vermeer- deringen	Verminderen gewone aflossing	Extra aflossing	Stand per 31-12-2025
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	334.624	0	579		334.045
Waarborgsommen	5	4			9
Totaal	334.629	4	579	0	334.054
Reguliere aflossing 2026 *)			126		
Gemiddelde looptijd			22		

*) Toelichting op reguliere aflossing 2026:

Op grond van de wet- en regelgeving wordt in dit overzicht ook de aflossingsverplichting voor het volgende begrotingsjaar vermeld. In 2025 worden, naast de reguliere aflossingen, geen langlopende leningen afgelost.

Bijlage 4 Renteomslag

Financiering van de kapitaaluitgaven en de renteomslag

Renteberekening		<i>bedragen in € 1.000</i>	
Boekwaarde 01-01-2025	348.687		
Investeringsvolume 2024	<u>39.809</u>		
Boekwaarde 01-01-2025 (inclusief IV)		388.496	
Boekwaarde 31-12-2025		<u>363.179</u>	
Gemiddeld per jaar			375.838
Leningen			
Vaste financieringsmiddelen 01-01-2025		334.629	
Vaste financieringsmiddelen 31-12-2025		<u>334.054</u>	
Gemiddeld per jaar			334.342
Reserves en voorzieningen 01-01-2025		51.742	
Reserves en voorzieningen 31-12-2025		<u>54.748</u>	
Gemiddeld per jaar			53.245
Netto kapitaaltekort			-11.749
Renteomslagpercentage			
Rente van geldleningen	$\frac{8.720}{375.838}$	x 100% =	2,32%
Gemiddelde boekwaarde 2025			

Bijlage 5 Subsidieregeling SOK 2022-2027

Met de provincie Gelderland is een Samenwerkingsovereenkomst gesloten voor de periode 2022-2027 (SOK 2022-2027). Deze overeenkomst bestaat uit meerdere subsidiebeschikkingen.

Voor de SOK 2022-2027 is in deze bijlage het totaaloverzicht opgenomen. Voor Rijksmiddelen SPUK Natuur en Rijksmiddelen SPUK-versnelling is verantwoording via het jaarverslag verplicht. Voor de Rijksmiddelen SPUK-versnelling zal na het verkrijgen van de beschikking vanaf 2024 verantwoording plaatsvinden.

Kader

SOK-FICHE		FINANCIERING - TOTAALOVERZICHT			bedragen in € 1.000				
Fiche	Bruto kosten	RSG 3.2 (SOK Prov. GLD)	Bijdrage WRJ	Overige subsidies/bijdragen					
				POP (EU)	POP (Prov. bijdrage)	ZON (Rijk)	Overig prov.	Overig derden	
Totalen	68.075	20.617	33.762	5.446	1.903	5.413	410	524	
RSG 3.2-1 (prov.middelen)	23.759	7.996	9.362	2.556	570	2.750	0	524	
RSG 3.2-2a (rijksmiddelen SPUK-Natuur)	2.950	1.475	1.475	0	0	0	0	0	
RSG 3.2-2a (rijksmiddelen SPUK-versnelling NPLG)	7.900	3.535	2.554	430	0	1.380	0	0	
RSG 3.2-2b (rijksmiddelen Natuurpact)	15.564	6.761	5.728	1.792	0	1.283	0	0	
RSG 3.2-3 (rijksmiddelen SPUK-Gebiedsprocessen)	1.450	850	600	0	0	0	0	0	
Overig	16.453	0	14.043	667	1.333	0	410	0	

Het financiële kader vanuit de SOK 2022-2027 is in vijf beschikkingen vastgelegd. In de regel Overig zijn de project- en procesafspraken opgenomen die niet via de RSG 3.2 subsidieregeling beschikt worden.

Voortgang uitgaven

SOK-FICHE		Uitgaven werkelijk - bruto				bedragen in € 1.000			
Fiche	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal	
Totalen	660	3.372	5.319	4.038	6.351	0	0	19.740	
RSG 3.2-1 (prov.middelen)	563	1.130	1.977	730	2.643	0	0	7.043	
RSG 3.2-2a (rijksmiddelen SPUK-Natuur)	0	210	618	213	45	0	0	1.085	
RSG 3.2-2a (rijksmiddelen SPUK-versnelling NPLG)	62	777	1.026	1.287	1.794	0	0	4.946	
RSG 3.2-2b (rijksmiddelen Natuurpact)	36	1.256	1.698	1.757	1.771	0	0	6.517	
RSG 3.2-3 (rijksmiddelen SPUK-Gebiedsprocessen)	PM 2025	PM 2025	PM 2025	PM 2025	97	0	0	97	
Overig	0	0	0	51	0	0	0	51	

De voortgang in de projecten is goed. De verkennende studies zijn grotendeels afgerond en veel projecten zitten volgens planning in de planuitwerking en de planuitvoering.

Voortgang provinciale bijdrage vanuit RSG

SOK-FICHE		Uitgaven werkelijk - Provinciaal deel (RSG 3.2)				bedragen in € 1.000			
Fiche	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal	
Totalen	295	815	1.919	2.682	3.622	0	0	9.333	
RSG 3.2-1 (prov.middelen)	281	565	1.088	262	1.276	0	0	3.472	
RSG 3.2-2a (rijksmiddelen SPUK-Natuur)	0	105	309	106	23	0	0	543	
RSG 3.2-2a (rijksmiddelen SPUK-versnelling NPLG)	PM 2024	PM 2024	PM 2024	1.596	1.259	0	0	2.855	
RSG 3.2-2b (rijksmiddelen Natuurpact)	14	145	522	718	1.016	0	0	2.415	
RSG 3.2-3 (rijksmiddelen SPUK-Gebiedsprocessen)	PM 2025	PM 2025	PM 2025	PM 2025	49	0	0	49	
Overig	0	0	0	0	0	0	0	0	

De provinciale cofinanciering is volgens de beschikkingen gebaseerd op de gemaakte subsidiabele kosten en de vastgestelde procentuele bijdrage. Voor de SPUK-Gebiedsprocessen hebben we de beschikking in 2025 ontvangen. Met deze beschikking mochten we de gemaakte kosten van 2024 in begrotingsjaar 2025 verantwoorden.

Bijlage 6 Zuiveringsrendementen

Percentage voldoen aan de maatwerkvoorschriften

Het percentage waarin de RWZI's voldoen aan de maatwerkvoorschriften geeft aan of de RWZI's aan de lozingseisen voldoen. In deze prestatie indicator wordt het gemiddelde van alle RWZI's bepaald, waarbij omvang van installatie meegewogen wordt. Alle individuele overschrijdingen worden hieronder verantwoord. In de Begroting 2025 is aangegeven dat de RWZI's over het hele jaar gezien aan 98,5% moeten voldoen. In 2025 is aan 99,8% voldaan.

Rendement van fosfaat en stikstof over het gehele gebied

Bij het bepalen van het gebiedsrendement wordt bekeken hoeveel procent van de inkomende vervuiling alle 13 zuiveringen - bij elkaar opgeteld - verwijderen. Er is géén individuele eis aan het rendement van een zuivering zelf. De individuele RWZI's worden namelijk gestuurd op de individuele lozingseisen van de waterkwaliteit. Wanneer de individuele RWZI's aan die lozingseisen voldoen is er altijd een gebiedsrendement dat hoger is dan de in de begroting gestelde doelstellingen.

Het gebiedsrendement over 2025 komt voor stikstof uit op 88% en voor fosfaat op 86%.

RWZI	Influent		Toetsing		
	Debiet (dagdebiet)	Belasting (CZV)	% voldoen aan voorschriften		
	[m3/d]	I.E. à 150 g TZV	Eerste trial	Tweede trial	Geheel 2025
Aalten	4.371	25.647	100	100	100
Dinxperlo	2.721	14.131	100	100	100
Etten	28.678	195.775	100	100	100
Haarlo	10.121	79.500	100	100	100
Holten	5.564	38.267	73	90	93
Lichtenvoorde	4.841	35.798	100	100	100
Nieuwgraaf	47.614	299.797	100	100	100
Olburgen	18.992	111.287	100	100	99,6
Ruurlo	1.845	11.129	100	100	100
Varsseveld	3.369	21.973	100	100	100
Wehl	1.401	8.800	100	100	100
Winterswijk	10.834	71.502	100	100	100
Zutphen	22.839	211.131	100	100	100
Totaal	163.189	1.124.737	99,2	99,7	99,9
Doelstelling begroting					98,5

Bijzonderheden (overschrijding van de formele norm)

RWZI Holten en RWZI Olburgen hebben op momenten niet voldaan aan de lozingseisen:

RWZI Olburgen

Op 1 dag dit jaar (10 september) zijn er in Olburgen meer onopgeloste bestanddelen geloosd dan volgens de norm is toegestaan. Op die dag is er veel aanvoer geweest nadat het daarvoor enkele weken droog was. En dat was juist in een periode dat er slib in de installatie werd gebufferd.

RWZI Holten

Bij droog weer functioneerde RWZI Holten naar behoren, maar bij piekaanvoeren (regen) bleef de installatie moeite houden met het behalen van de lozingseis van stikstof. Daarom heeft het Algemeen Bestuur in maart 2021 ingestemd met het investeringsvoorstel 'Holten robuust', waarin een mix van maatregelen is opgenomen. Sinds 2023 is het werk opgeleverd en verbetering zichtbaar. Toch heeft de installatie net niet aan de lozingseis van 10 mg/l voldaan (10,4 mg/l, een overschrijding van 4%). Holten blijft gevoelig voor piekaanvoer (regenweer). Er vindt onderzoek plaats naar de oorzaken en welk handelingsperspectief (binnen de bedrijfsvoering, ketenaanpak of investeren) er is om structureel onder de norm te komen.

Toetsing zomergemiddelden

Omdat fosfaat met name in de zomerperiode nadelig is voor het oppervlaktewater, wordt in de periode van 1 april tot en met 31 augustus extra fosfaat verwijderd op de zuiveringen. In veel gevallen door hogere dosering van metaalzouten. In onderstaande tabel zijn de resultaten van de afgelopen zomer weergegeven.

	Realisatie	Norm
	Zomer gemiddelde Gem(rek):	Zomer-norm
RWZI Aalten	0,6	0,8
RWZI Dinxperlo	0,4	1,0
RWZI Etten	0,7	0,7
RWZI Haarlo	0,7	0,5
RWZI Holten	0,3	0,7
RWZI Lichtenvoorde	0,8	0,8
RWZI Ruurlo	0,6	0,8
RWZI Varsseveld	0,7	0,8
RWZI Wehl	0,5	0,5
RWZI Winterswijk	0,1	0,5

Van de 10 installaties met een scherpe zomernorm, voldoet alleen RWZI Haarlo niet aan deze waarde. In Haarlo wordt door enkele bedrijven veel fosfaat aangeleverd. In samenwerking met de omgevingsdienst (verantwoordelijk voor de handhaving) worden deze bedrijven aangesproken. Maar er is wel sprake van een capaciteitsvraagstuk, waardoor dit onvoldoende aandacht krijgt om te kunnen voldoen aan de zomernorm. Er is geen relatie met de calamiteit bij een bedrijf in juli van dit jaar.

Overige bijzonderheden

In juli is nabij RWZI Lichtenvoorde op het terrein van Waterstromen, een gistingstank geknapt. Deze calamiteit had grote impact op onze installatie, maar de effluentkwaliteit is niet in het geding geweest. Gezien de impact van de schade op de besturing van de RWZI is dit bijzonder. De situatie is beheersbaar gebleven door snel en adequaat handelen van onze zuiveringstechnici en monteurs en het crisisteam.